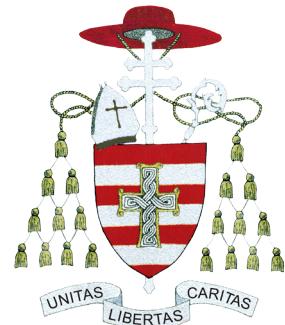

VJESNIK ZADARSKE NADBISKUPIJE

Broj: 9-10/2017. RUJAN / LISTOPAD

VJESNIK ZADARSKE NADBISKUPIJE

Izdaje: Nadbiskupski ordinarijat, Jurja Biankinija 2, 23000 Zadar
tel: 023/208-650; faks: 208-640;

e-mail: izdavastvo@zadarskanadbiskupija.hr

Odgovara: Mons. Želimir Puljić, nadbiskup zadarski

Uredništvo: Don Josip Lenkić, don Šimun Šindija, don Marin Batur, Ines Grbić, prof

Fotografije: Ines Grbić; Računalni slog: don Šimun Šindija

Tisak: IT CENTAR - BIOGRAD

Slika na naslovnoj stranici: Četri zadaarske crkve: katedrala sv. Stošije, crkva sv. Krševana, crkva sv. Šime i crkva sv. Marije

Tijelo sv. Leopolda Bogdana Mandića u katedrali sv. Stošije

Zahvalni smo Mariji što naša narodna stabla „ne uginuše, ni sokovi ne presahnuše“

Za godinu dana, u rujnu 2018., okupit ćemo se u Solinu na Trećem susretu hrvatskih katoličkih obitelji, pa je dobro razmišljati o ulozi žene i majke u Crkvi i u društvu. Jer, majka je veliki prirodni misterij. Ona je izvor života i zaštite mladom biću koje je nemoćno. Lijepo je gledati majku s djetetom u naručju kako žari altruizmom, nesebičnošću i požrtvovnošću. Stoga, reći nekomu da je „dobar kao majka“ najljepši je kompliment njegovoj plemenitosti i čovjekoljublju. Materinstvo stoga pobuđuje poštovanje i predstavlja moralni ideal o kojem danas valja govoriti jer proživljavamo veliku krizu dostojanstva žene i strašnu krizu materinstva. Nije, naime, svaka majka velika. Ima ih koje ne vole svoje mate-rinstvo, kao i onih koje ne vole svoj porod, jer u djeci ne gledaju Božji dar i blagoslov, nego ekonomski problem i teret. Što reći o onima koje traže uništenje života u ime „ženskih prava“?! Pa to je perverzija najljepšega, najhumanijega i najsve-tijega što je Bog stvorio pod majčinim srcem.

Društvu su danas potrebne krjeposne i duhovne žene i majke koje imaju veliko srce i stabilnu vjeru. Bolja i sretnija budućnost pojedinca i društva u rukama je dobrih i krjeposnih žena i majki. Nema pravoga i prosvjetljenoga materinstva bez Boga, bez vjere, bez molitve i pobožnosti, bez milosnoga i sakramentalnoga života. Uzorne majke –nadahnjuju se Gospinim primjerom, kleče pred njom –najvećom i najsvetijom ženom i Majkom– i mole njezinu pomoć i blagoslov. Sve one traže i nalaze snagu za ljubav i žrtvu pred oltarom i na pričesnoj klupi; uz vječno svjetlo Isusove dobrote i ljubavi. Hvala Bogu za to svjetlo dobrote koje nam je preko Marije zasjalo i očitovalo se u divnim likovima tolikih žena i majki kroz našu trinaeststoljetnu povijest. S njom koja je „početak boljega svijeta“ (Trški Vrh) želimo graditi novo društvo u kojem će se poštivati ljudska i božanska prava. Želimo živjeti kao oni koji Boga poznaju, poštuju i priznaju; koji život poštuju! I od srca zahvaliti za naše obiteljsko stablo „koga bure ne iščupaše i požari ne izgoriše“, kako piše Ivan Meštrović u svojoj „Poslanici“ (1938.) s pet poticajnih glagola: „Zazovimo, zahvalimo, pomolimo se, ne očajavajmo i ne posumnjajmo“.

Nošen nadahnućem da je „naša zemlja sačuvala uspomene, a naša Gospa lozu našu“, on pjesničkim stilom poziva sve neka zahvale Njoj – zemlji hrvatskoj i Gosi našoj:

„Njoj – nepresušnu vrelu, čiji tijek sve suše i potresi ne prekinuše.

Njoj – stablu jakomu, koga sve bure ne iščupaše i svi požari ne izgoriše.

Njoj – njedru i utrobi komu Gospodin klicu našeg života povjeri, i iz čijega krila sunce ugledamo i Gospodina osjetismo.

Njoj – koju Tvorac za pomagačicu odabra, neka je skromna kućica, koju joj podigosmo da i dalje bdije nad svetištem otaca naših u slavu Gospodinovu, a za mir i spas roda našega!“

Zahvalni smo Ivanu Meštroviću, naše domaćem Michelangelu, za njegovo vjerom prožeto, narodno i umjetnički ispisano i isklesano djelo. Posebice za hvalospjev „Ženi zaognutoj suncem“, a preko nje i svim ženama i majkama diljem Lijipe naše čija jaka stabla i „žile ne uginuše, niti sokovi ne presahnuše“. Valja nam se vraćati korijenima vjere i oživjeti onaj zavjet kada smo odlučili „slaviti svete sakramente i životom potvrđivati svoj krsni savez s Bogom, pa tako obnoviti sveti pradjedovski zavjet vjere u Isusa Krista i vjernosti Katoličkoj Crkvi“. Valja nam, dakle, vraćati liturgiju i molitvu u naše domove. u duhu poznatoga Ninskoga gesla „Hrvatska katolička obitelj dnevno moli i nedjeljom misu slavi“! Molimo Mariju neka pomogne našim obiteljima ostvariti te visoke i časne ciljeve i ideale.

† Želimir, nadbiskup

S V E T A   S T O L I C A

Apostolsko pismo u obliku motu proprija vrhovnog svećenika Franje kojim se unose promjene u kan. 838 Zakonika kanonskog prava

Veliko načelo, potvrđeno od Drugoga vatikanskog koncila, prema kojem se bogoslužnu molitvu mora prilagoditi shvaćanju puka kako bi mu bila razumljiva, zahtijevalo je tešku zadaću uvođenja narodnog jezika u bogoslužje i pripreme i odobravanja prijevoda bogoslužnih knjiga, koja je povjerena biskupima.

Latinska Crkva bila je svjesna predstojeće žrtve djelomičnog gubitka vlastitog bogoslužnog jezika, koji se stoljećima upotrebljavao u čitavom svijetu. Ipak, rado je otvorila vrata kako bi ti prijevodi, kao dio samih obreda, mogli postati glasom Crkve koja slavi božanske tajne, zajedno s latinskim jezikom.

Istodobno, poglavito imajući pred očima različita jasno izražena stajališta koncilskih otaca o korištenju narodnog jezika u bogoslužju, Crkva je bila svjesna teškoća koje bi se na tome području mogle javiti. S jedne strane, bilo je potrebno povezati dobrobit vjernika određenog vremena i kulture i njihovo pravo na svjesno i aktivno sudjelovanje u bogoslužnim slavlјima s bitnim jedinstvom rimskog obreda. S druge strane, sami narodni jezici moći će, često tek postupno, postati liturgijski jezici, koji neće nimalo zaostajati za liturgijskim latinskim po profinjenosti stila i dubini svojih pojmovi sa ciljem jačanja vjere.

To je bio cilj raznih bogoslužnih zakona, naputaka, okružnica, uputa i potvrđivanja bogoslužnih knjiga na različitim mjesnim jezicima koje je izdala Apostolska Stolica od Koncila naovamo, i to kako prije tako i nakon zakona koji su utvrđeni u Zakoniku kanonskog prava. Navedeni kriteriji bili su i ostaju korisni na razini općih smjernica i liturgijske komisije ih se moraju, što je više moguće, pridržavati kao prikladnih instrumenata, tako da liturgijska zajednica može, u velikoj raznolikosti jezika, doći do izražajnog stila koji je prikladan i odgovara pojedinim dijelovima, čuvajući cjelovitost, točnost i vjernost, osobito u prevodenju nekih tekstova od velike važnosti u pojedinoj bogoslužnoj knjizi. Bogoslužni tekst, kao obredni znak, je sredstvo usmene komunikacije. Međutim, za vjernike koji slave svete obrede, riječ je također misterij. Naime, kada se riječi izgovaraju, osobito kad se čita Sveti pismo, Bog govori ljudima. U Evandželu sam Krist govori svojem narodu koji, sam ili po predvoditelju slavlja, molitvom odgovara Gospodinu u Duhu Svetom. Cilj prevodenja bogoslužnih tekstova i biblijskih tekstova za Službu riječi je naviještati vjernicima riječ spasenja u poslušnosti vjeri i izreći molitvu Crkve Gospodinu. U tu svrhu potrebno je vjerno prenositi pojedinom narodu, služeći se njegovim vlastitim jezikom, sve što je Crkva htjela prenositi drugim ljudima latinskim jezikom. Premda vjernost nije moguće uvijek prosuditi po pojedinim riječima, već je se treba tražiti u kontekstu cjelokupnog komunikacijskog čina i prema književnoj vrsti, ipak mora se također voditi računa o nekim posebnim pojmovima u kontekstu cijele katoličke vjere, jer svaki prijevod teksta mora biti u skladu sa zdravim učenjem.

Ne treba čuditi da su se, tijekom ovog dugotrajnog procesa, javljale teškoće između biskupskih konferencija i Apostolske Stolice. Kako bi odluke Koncila o upotretbi narodnih jezika u bogoslužju mogle vrijediti i u budućnosti, prijeko je potrebna stalna, budna i kreativna suradnja, ispunjena međusobnim povjerenjem, između biskupskih konferencija i dikasterija Apostolske Stolice koji vrši zadaću promicanja svetog bogoslužja, odnosno Kongregacije za bogoštovlje i sakramentalnu disciplinu. Stoga, da bi se mogao nastaviti rad na obnovi čitavog liturgijskog života, činilo se korisnim da se neka načela koja se prenose još od vremena Koncila jasnije utvrde i provode.

Mora se, bez sumnje, posvetiti dužnu pažnju koristi i dobrobiti vjernika, a ne smije se zaboraviti

ni pravo i dužnost biskupske konferencije koje, zajedno s biskupskim konferencijama krajeva u kojima se govori istim jezikom i sa Apostolskom Stolicom, moraju zajamčiti i odrediti da se, čuvajući karakter svakog pojedinog jezika, potpuno i vjerno čuva smisao izvornog teksta i da prevedene bogoslužne knjige, i nakon prilagodbi, uvjek jasno odražavaju jedinstvo rimskog obreda.

Da bi suradnja između Apostolske Stolice i biskupske konferencije bila to vjernija i plodonosnija i saslušavši mišljenje Komisije biskupa i stručnjaka koju sam osnovao, naređujem, vlašću koja mi je povjerena, da kanonska disciplina koja je trenutačno na snazi u kan. 838 ZKP-a postane jasnija, tako da se, u skladu s onim što je navedeno u konstituciji Sacrosanctum concilium, napose u člancima 36. §§ 3. i 4., 40. i 63. i u apostolskom pismu u obliku motu propria Sacram liturgiam, br. IX, jasnije izrazi mjerodavnost Apostolske Stolice u vezi prijevoda bogoslužnih knjiga i dubljih prilagodbi, među koje se mogu ubrojiti također eventualni novi tekstovi koji će se u njih uvrstiti, koje su usvojile i odobrile biskupske konferencije.

U tome smislu, kan. 838 će ubuduće glasiti kako slijedi:

Kan. 838 - § 1. Uređivanje svetog bogoslužja ovisi samo o crkvenoj vlasti; tu pak vlast imaju Apostolska Stolica i, prema pravnoj odredbi, dijecezanski biskup.

§ 2. Zadaća je Apostolske Stolice da uređuje sveto bogoslužje opće Crkve, izdaje bogoslužne knjige i pregleda[1] prilagodbe koje je, prema pravnoj odredbi, odobrila biskupska konferencija i da bdije da se bogoslužne uredbe posvuda vjerno obdržavaju.

§ 3. Biskupskim konferencijama pripada da vjerno prirede prijevode bogoslužnih knjiga na narodne jezike, primjereno prilagođene unutar određenih granica, te da odobre i objave bogoslužne knjige za krajeve za koje su odgovorni, nakon što ih potvrdi Sveta Stolica.

§ 4. Dijecezanskom biskupu u Crkvi koja mu je povjerena pripada da izda, u granicama svoje mjerodavnosti, odredbe o bogoslužju koje obvezuju svakoga.

U skladu s navedenim treba tumačiti bilo čl. 64 § 3 Apostolske konstitucije Pastor Bonus bilo druge zakone, osobito one sadržane u bogoslužnim knjigama, u vezi njihovih prijevoda. Određujem, isto tako, da Kongregacija za bogoštovlje i sakramentalnu disciplinu promijeni vlastiti „Pravilnik” na temelju ove nove discipline i pomogne biskupskim konferencijama da ispune svoj zadatak, te da radi na sve većem unaprjeđivanju bogoslužnog života Latinske Crkve.

Sve što sam odredio u ovom apostolskom pismu u obliku „motu proprija” mora se vjerno obdržavati u svim dijelovima, bez obzira na sve suprotno, čak i ako je vrijedno posebno spomenuti, da se proglaši objavlјivanjem na stranicama L’Osservatore Romana, te da stupi na snagu 1. listopada 2017., nakon čega će biti objavlјeno u Acta Apostolicae Sedis.

Dano u Rimu, pri Svetom Petru, 3. rujna 2017., pete mog pontifikata.

FRANCISCUS

Papina kateheza na općoj audijenciji u srijedu 4. listopada 2017. - Najava predsinodskog sastanka XV. redovite Biskupske sinode

Draga braćo i sestre, dobar dan!

U ovoj katehezi govoriti o temi „Današnji misionari nade”. Sretan sam što to činim na početku mjeseca listopada, koji je u Crkvi na poseban način posvećen misijama kao i o blagdanu svetog Franje Asiškog, koji je bio veliki misionar nade!

Naime, kršćanin nije zloguki prorok. Mi nismo zloguki proroci. Bit njegova navještaja je suprotan, oprečan zloj kobi: to je Isus, koji je umro iz ljubavi i kojeg je Bog uskrisio na uskršnje jutro.

SVETA STOLICA

I to je srž kršćanske vjere. Ako bi se evanđelja zaustavila na Isusovu ukopu, povijest tog proroka pridodala bi se tolikim biografijama junaka koji su utrošili svoj život za neki ideal. Evanđelje bi tada bilo tek pobudno štivo, pa i utješno, ali ne bi bilo navještaj nade. Ali, evanđelja ne završavaju s Velikim petkom, imaju i nastavak; i upravo je taj daljnji fragment ono što preobražava naše živote. Isusovi su učenici bili shrvani i potišteni one subote nakon uskrsnuća; onaj kamen navaljen na ulaz u grob zatvorio je također tri uzbudljive godine koje su doživjeli s Učiteljem iz Nazareta. Činilo se da je svemu došao kraj, i neki, razočarani i prestrašeni, već su napustili Jeruzalem. Ali Isus je uskrsnuo! Ta neočekivana činjenica izaziva duboki preokret u duhovima i srcima učenika. Jer, Isus ne uskrišava samo za sebe samog, kao da bi njegovo rađanje na novi život bila neka povlastica koju ljubomorno čuva za sebe: svojim uzlaskom Ocu želi da svako ljudsko biće bude dionikom njegova uskrsnuća i sva bića privući u nebo. Na Uzašašće učenici su preobraženi dahom Duha Svetoga. Neće tek drugima donositi neku lijepu vijest, već će oni sami biti drukčiji nego što su bili, kao da su se rodili na novi život. Isusovo uskrsnuće nas preobražava snagom Duha Svetoga. Isus je živ, živ je među nama, on živi i ima tu snagu preobrazbe.

Kako je lijepo misliti na to da smo navjestitelji Isusova uskrsnuća ne samo rijećima, već djelima i svjedočanstvom života! Isus ne želi učenike kadre samo ponavljati formule naučene na pamet. Želi svjedoke: osobe koje šire nadu svojim načinom prihvaćanja, smijehom, ljubavlju. Nadasve ljubavlju: jer snaga uskrsnuća osposobljuje kršćane da ljube i kada se čini da je ljubav izgubila svoj smisao. Ima „nešto više” što ispunja kršćanski život i što se ne može objasniti samo snagom duha ili većim optimizmom. Naša vjera, naša nada nije samo neki optimizam; ona je nešto drugo, nešto više! Kršćani kao da su osobe koje imaju „komadić neba” više iznad glave. Lijepo je to: mi smo osobe s komadićem neba više iznad glave, praćeni prisutnošću koju neki ne mogu čak ni naslutiti. Tako je zadaća kršćana na ovome svijetu otvoriti prostore spasenja, kao stanice preporođenja koje mogu vratiti limfu onome što se činilo da je izgubljeno zauvijek. Kad je nebo prekriveno oblacima, blagoslov je onaj tko zna govoriti o suncu. Eto, pravi kršćanin je upravo to: ne plačljiv i srdit, već uvjeren, snagom uskrsnuća, da svakom zlu jednom mora doći kraj, da nijedna noć nije beskrajna, nijedna čovjekova zabludjelost konačna, da nema te mržnje koja se ne može pobijediti ljubavlju. Sigurno da katkad učenici skupo plaćaju tu nadu koju im je dao Isus. Sjetimo se mnogih kršćana koji nisu napustili svoj narod u vremenu progona. Ostali su tamo, gdje se nije uopće znalo hoće li doživjeti sutra, gdje se nisu mogli raditi nikakvi planovi, ostali su nadajući se u Boga. Sjetimo se isto tako naše braće, naših sestara s Bliskog istoka koji daju svjedočanstvo nade i prinose također život za to svjedočanstvo. To su pravi kršćani! Oni nose nebo u srcu, gledaju dalje, uvijek prema naprijed. Onaj tko je imao milost prigrlići Isusovo uskrsnuće može se još uvijek nadati u nenadanom. Učenici svakog vremena svojom vjernošću Kristu prijavljuju da nepravda nema posljednju riječ u životu. U Kristu uskrsrom možemo se nastaviti nadati. Muškarci i žene koji imaju zašto živjeti ustrajniji su u vremenima nevolje. Ali onaj tko ima Krista uza se doista se ne boji ničega. I zato kršćani, pravi kršćani, nisu nikada površni i popustljivi. Njihovu krotkost ne smije se brkati s osjećajem nesigurnosti i popustljivosti. Sveti Pavao potiče Timoteja da trpi za evanđelje, i kaže ovako: „Nije nam Bog dao duha bojažljivosti, nego snage, ljubavi i razbora” (2 Tim 1, 7). Kad padnu uvijek ponovno ustaju.

Eto, draga braćo i sestre, zašto je kršćanin misionar nade. Ne po svojoj zasluzi, već zahvaljujući Isusu, pšeničnom zrnu koje kad padne u zemlju umire i donosi mnogo roda (usp. Iv 12, 24).

Najava predsinodskog sastanka XV. redovite Biskupske sinode

Želim najaviti da je Generalno tajništvo Biskupske sinode sazvalo predsinodski sastanak na koji su pozvani mladi iz različitih dijelova svijeta, kako katolici tako i pripadnici različitih kršćanskih vjeroispovijesti i drugih religija, kao i nevjernici. Sastanak će se održati od 19. do 24. ožujka 2018.

Ova inicijativa dio je hoda priprave za iduću opću skupštinu Biskupske sinode koja će imati za temu „Mladi, vjera i razlučivanje zvanja”, u listopadu 2018. Tim hodom Crkva želi osluhnuti glas, senzibilitet, vjeru kao i sumnje i kritike mladih – moramo slušati mlade. Zato će zaključci toga sastanka od ožujka biti proslijedeni sinodskim ocima.

Završna poruka sa susreta predstavnika biskupskih konferencijskih organizacija Srednjoistočne Europe, Budimpešta, 18.-19. listopada 2017.

Mi predstavnici biskupskih konferencijskih organizacija Republike Češke, Hrvatske, Poljske, Slovačke i Mađarske, okupljeni u Budimpešti, nakon posjeta povjesnom gradu Višegradu, mjestu gdje su se vođe naših naroda mnogo puta susretali od Srednjeg vijeka naovamo i molitve u bazilici u Ostrogonu pred oltarom svetog Adalberta, mučenika i praškog biskupa, našeg zajedničkog zaštitnika, razgovarali smo o aktualnim izazovima s kojima se suočavaju naše krajevne Crkve.

S ljubavlju smo ponovili želju Svetoga Oca Franje da se učini “novi i hrabri korak naprijed za ovaj dragi kontinent”, to jest za Europu. S radošću se pridružujemo Vijeću europskih biskupskih konferencijskih organizacija (CCEE) u tvrdnji da “Crkva voli Europu i vjeruje u njezinu budućnost: Europa nije samo zemlja, već je duhovni zadatak” (Završna poruka s Plenarnog zasjedanja CCEE-a, Minsk, 27. rujna – 1. listopada 2017.).

Europski identitet, više od zemljopisnih faktora, prije svega je kulturni identitet. Jedna od snaga koje najviše nadahnjuju ovu kulturu bila je i još je uvijek, unatoč svoj njenoj sekulariziranosti, kršćanska religija. Prisutnost velikog broja država i naroda koji imaju svoj jezik, svoju kulturu, vlastita povjesna iskustva, vlastiti genij u suočavanju sa izazovima individualnog i zajedničkog života, karakteristično je obilježje europskog identiteta. U toj mnogostrukosti prepoznajemo bogatstvo stvaranja, taj dar Božji, dar koji moramo sačuvati, štititi, razvijati i truditi se da bude na sve veću korist cijelog čovječanstva. Nacionalna pripadnost ne može biti razlogom neprijateljstva, prezira prema drugima, nego radije pomoći u razumijevanju i poštivanju drugih naroda i drugih kultura. Europa mora biti prava obitelj narodâ u kojoj se članovi uzajamno cijene, poznaju i zalažu se za zajedničke vrijednosti. Zbog toga smatramo potrebnim da narodi Europe bolje upoznaju jedni druge kako bi se mogli međusobno razumjeti, jedni druge poštivati, voljeti i osjećati se kao članovi iste obitelji. Informacijska tehnologija može otvoriti mnoge mogućnosti za ovo međusobno upoznavanje.

Molimo i radimo:

- za Europu koja poštaje ljudski život od trenutka začeća do prirodne smrti i koja je gostoljubivo mjesto za obitelji;
- za Europu koja poštaje individualnu i kolektivnu vjersku slobodu koja pripada osobi na temelju njezina vlastitog dostojanstva;
- za Europu koja priznaje također mogućnost narodima da na pravi način poštuju one religije koje su najviše pridonijele stvaranju njezine kulture i identiteta.

Dobrohotnim pogledom otkrivamo i vidimo samog Krista u svim ljudskim bićima, posebno u siromašnima, onima koji trpe, beskućnicima i onima koji su pogodeni ratom i koji moraju napustiti svoju domovinu. Zbog toga predlažemo da se naše biskupske konferencije konkretno zauzmu oko pomaganja izbjeglicama koje žive na Bliskom istoku i čekaju priliku za povratak u svoje gradove i sela. Osjećamo se posebno solidarnima s onima koji trpe nasilja i progone zbog svoje pripadnosti kršćanstvu. Njihovo svjedočanstvo i vjernost duhovna je utjeha i kršćanima naših naroda.

Mučenici iz doba nacizma i komunizma, koji su ubijeni u našim zemljama, uče nas oprostu, milosrdju i duhovnom pomirenju. Utječemo se njihovu zagovoru za mir, pomirenje i autentični razvoj ljudske obitelji.

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

Predsjednik HBK čestitao muslimanima Kurban bajram

Nek vam ovi blagdanski dani, kad se u molitvi, uzajamnom velikodušnom pomaganju i ljepoti obiteljskoga zajedništva spominjete spremnosti na žrtvu i potpunog predanja Svevišnjemu praoca Abrahama, budu ispunjeni mirom i svakim blagoslovom.

Predsjednik HBK zadarski nadbiskup Želimir Puljić uputio je čestitku predsjedniku Mešihata Islamske zajednice u Republici Hrvatskoj gospodinu muftiji Azizu Hasanoviću povodom Kurban-bajrama u kojoj stoji:

„Vama i svim vjernicima islamske vjeroispovijesti upućujem iskrene čestitike povodom blagdana Kurban bajrama. Nek vam ovi blagdanski dani, kad se u molitvi, uzajamnom velikodušnom pomaganju i ljepoti obiteljskoga zajedništva spominjete spremnosti na žrtvu i potpunog predanja Svevišnjemu praoca Abrahama, budu ispunjeni mirom i svakim blagoslovom.“

Crkva ne može ostati po strani kada je riječ o zaštiti temeljnih vrednota

Središnji dio sjednice Vijeća HBK za život i obitelj bio je posvećen promišljanju o ulozi i mogućnostima Crkve, a ponajprije djelatnika u pastoralu braka i obitelji, u prevenciji nasilja u obiteljima. Predstavnici crkvenih bračnih i obiteljskih savjetovališta iznijeli su neke konkretne podatke i pokazatelje, kao i iskustva rada i primjere dobre prakse. Slijedom toga raspravljalo se o tome kako bi se preventivnim djelovanjem obitelji mogle osnaživati, izgrađivati i učvršćivati, umjesto da se nasilje u obitelji uzima kao poluga za razaranje obitelji.

Zajednička sjednica članova Vijeća HBK za život i obitelj s nad/biskupijskim povjerenicima za pastoral braka i obitelji održana je u utorak 12. rujna 2017. godine u zgradici Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu. Sjednici je predsjedao dubrovački biskup mons. Mate Uzinić, predsjednik toga Vijeća.

Nazočni su upoznati s izvršenjem zaključaka prethodne sjednice, s nekim aktualnostima kao i s najavama budućih događanja. Između ostalog, bilo je govora o organizaciji odlaska na Svjetski susret obitelji koji će se od 21. – 26. kolovoza 2018. godine održati u Dublinu u Irskoj.

Povjerenik Splitsko-makarske nadbiskupije, izvijestio je o tijeku priprema za Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji koji će se održati u Solinu 15. i 16. rujna 2018. godine. Na tome tragu, sudionicima je predstavljen i podijeljen katehetski materijal Izazov majčinstva koji je za pastoralnu godinu 2017./2018. priredila radna skupina Vijeća.

Nadalje, sudionici sjednice su upoznati s odvijanjem Projekta unapređenja priprave za brak budući da je u jutarnjim satima održan i prvi sastanak radne skupine u širem sastavu. On je, osim za izmjenu mišljenja članova i članica radne skupine, poslužio za preciziranje ciljeva i polazišta te utvrđivanje načina i dinamike rada.

Središnji dio sjednice bio je posvećen promišljanju o ulozi i mogućnostima Crkve, a ponajprije djelatnika u pastoralu braka i obitelji, u prevenciji nasilja u obiteljima. Predstavnici crkvenih bračnih i obiteljskih savjetovališta iznijeli su neke konkretne podatke i pokazatelje, kao i iskustva rada i primjere dobre prakse. Slijedom toga raspravljalo se o tome kako bi se preventivnim djelovanjem obitelji mogle osnaživati, izgrađivati i učvršćivati, umjesto da se nasilje u obitelji uzima kao poluga za razaranje obitelji. Primijećeno je da Crkva u srži svoga učenja sadrži poruku nenasilja. Tu poruku valja još intenzivnije priopćivati i buditi svijest o njoj među vjernicima i među svim ljudima dobre volje. Zaključeno je da je problem nasilja općenito, uključujući ono u obitelji, nešto oko čega se trebaju angažirati svi društveni čimbenici, pa tako i Crkva. Pri tome, valja biti osobito pozoran da se uz opravdana nastojanja u pronalaženju najboljih rješenja za

tu društvenu problematiku, ona ne iskoristi za neke druge ciljeve poput implementacije rodne ideologije u zakonodavne sustave, o čemu su hrvatski biskupi već progovorili u svojoj poruci "Muško i žensko stvori ih!" iz 2014. godine.

U tome kontekstu dotaknuto je i pitanje ratifikacije Konvencije Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Istanbulска konvencija) u Hrvatskome saboru. Članovi Vijeća i povjerenici upoznati su s činjenicom da se od 370 prispjelih komentara sudionika javne rasprave o Zakonu o ratifikaciji Istanbulske konvencije, provedenoj od 3. srpnja do 3. kolovoza ove godine, njih čak 4/5 izjasnilo protiv ratifikacije te Konvencije. Iz prispjelih komentara razvidno je da postoji opravdana opasnost zlouporabe pojedinih odredbi Konvencije i s time povezanih štetnih posljedice koje bi trebalo prevenirati, obzirom da se one tiču izravno ljudskog dostojanstva i pitanja čovjekova antropološkoga identiteta. Naime, Istanbulska konvencija sadrži odredbu (čl. 3. c.) kojom se definira pojam rod kao "društveno oblikovane uloge, ponašanja, aktivnosti i osobine koje određeno društvo smatra prikladnjima za žene i muškarce". Pukim svođenjem na društveni konstrukt stvara se opasnost da se pojmovi "rod", ali i "spol" odmaknu od ontološke datosti i prepuste interpretativnom relativizmu i diskreciji. Potrebno je spriječiti svaki oblik ideološkog ili arbitarnog zadiranja u pravni poredak, a posebice onaj koji se tiče samog ljudskog identiteta iz kojega i proizlaze sva ostala ljudska prava.

Vijeće podsjeća da Crkva ne može ostati po strani kada je riječ o zaštiti temeljnih vrednota kojima se štiti dostojanstvo ljudskog bića, jer se radi "o važnom pitanju za osobni život kršćana i društveni život našeg vremena" (Persona humana, 2). Stoga, smo svi pozvani poštivati načelo prema kojemu nema istinskog promicanja ljudskog dostojanstva, ako se ne poštuju temeljne zakonitosti čovjekove prirode (Persona humana, 3). Te zakonitosti ne smiju se narušiti arbitarnim pojmovima i sličnim zadiranjima u pravni poredak koja imaju izravni učinak na pitanja ljudskog identiteta. U tome smislu Vijeće poziva Hrvatski sabor, a osobito zastupnike koji dijele katolički svjetonazor, da ne ratificira gore spomenutu Konvenciju.

Govor predsjednika HBK nadbiskupa Puljića na početku 55. plenarnog zasjedanja Sabora HBK

Na zasjedanju će biti govora o dokumentu "Da vaša radost bude potpuna - kateheza i rast u vjeri u danasnjim okolnostima", djelovanju katoličkih osnovnih i srednjih škola, Hrvatskoj katoličkoj mreži itd.

1. Uzoriti gospodine kardinale, preuzvišeni Apostolski nuncije Giuseppe Pinto, gospodo nadbiskupi i biskupi, poštovani Generalni Tajniče i uvaženi gosti sve vas od srca pozdravljam na ovom redovitom 55. plenarnom zasjedanju HBK. Pozdravljam i ugledne predstavnike drugih biskupskih konferencijskih: Mons. Tomu Vuksića, Vojnog Ordinarija u BiH i potpredsjednika i delegata BK BiH. Drago nam je pozdraviti među nama vjerne sudionike na našim zasjedanjima, mons. Ivana Penzeša, biskupa subotičkog, člana Međunarodne BK sv. Ćirila i Metoda, te mons. Đuru Gašparovića, biskupa srijemskog i sufragana Đakovačko-osječke metropolije.

Pozdravljam glasnogovornika gospodina Ancića i predstavnike medija koji će dati izvješće s ovo-ga zasjedanja, posebice o zaključcima o kojima će biti govora na konferenciji za tisak, u četvrtak 12. listopada u 12 sati.

Od redovitog proljetnog, 54. plenarnog zasjedanja koje je bilo od 26. do 28. travnja 2017., imali smo 19. lipnja 2017. godine prijepodne susret s redovničkim provincijalima, a u poslijepodnevnim sati izvanredno zasjedanje HBK. Podsjećam kako smo tijekom proljetnog zasjedanja HBK svetom misom u zagrebačkoj katedrali obilježili „50. obljetnicu Ravnateljstva dušobrižništva za Hrvate”, te prigodnim simpozijem očitovali zahvalnost našim ljudima u tuđini, svećenicima, časnim sestrama i pastoralnim suradnicima koji su ispisali svijetle stranice naše hrvatske povjesni-

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

ce i povjesnice Katoličke Crkve. Isto tako 26. lipnja svečanom misom u zagrebačkoj prvostolnici i proslavom Papinoga dana oprostili smo se od Apostolskog nuncija mons. Alessandra D'Errica, koji je pošao za nuncija na Maltu. Imenovanje novoga nuncija, mons Giseppea Pinta uslijedilo početkom srpnja, a njegov dolazak u Zagreb polovicom rujna. Dopustite mi sada s par riječi pozdraviti Apostolskog Nuncija na talijanskom jeziku.

***

2. E' il mio grande piacere di salutare alla nostra Plenaria il nuovo nunzio nella Repubblica di Croazia, Sua Eccellenza Rev.ma mons Giseppe Pinto. Ben venuti, Eccellenza! Qualche giorno dopo la conclusione della Plenaria del Consiglio delle Conferenze Episcopali d'Europa (CCEE), che per la prima volta si è tenuta in Bjelorussia, il Sostituto della Segreteria di Stato, mons. Angelo Becciu ha inaugurato in Minsk la nuova sede della nunziatura (4 ottobre 2017). Mi sembra significativo che in quell'occasione mons. Becciu disse che "la presenza stabile della Santa Sede non è fine a se stessa, ma esprime la garanzia del suo impegno affinché la tutela e la promozione della dignità, della libertà e dei diritti di ciascuna persona ne traggano beneficio" (L'Osservatore Romano, 5 ottobre 2017).

Le auguro, Eccellenza Reverendissima, un cordiale benvenuto in Croazia, nella stabile dimora di Nunziatura, che fu aperta e benedetta 22 anni fa, come ponte stabile che ci collega con la Città Eterna. Faccio voce dei fratelli vescovi desiderandoLe un benefico e fruttuoso lavoro nella missione come Rappresentante del Santo Padre Francesco e della Santa Sede. Auspico che noi vescovi, sacerdoti e le persone consacrate, come pure tutti i fedeli e cittadini di questo paese, che apprezziamo e chiamiamo „Bella Nostra”, possano trovare in Sua residenza una mano tesa, ed una presenza amichevole che promuove il bene comune che la Provvidenza ci distribuisce in abbondanza. Auguro che la Sua casa e il Suo servizio offra spazi d'incontro, e sia segno e strumento di dialogo in ricerca instancabile in favore delle persone concrete. Ancora una volta, Ben venuti, Eccellenza Pinto!

(Kratka biografija: Mons. Pinto dolazi s mjesta nuncija na Filipinima. Rođen je 26. svibnja 1952. u gradu Noci koda Barija. Za svećenika je zaređen 1. travnja 1978. i inkardiniran je u biskupiju Conversano. Postigao je doktorat iz kanonskog prava, a u diplomatsku službu Svete Stolice ušao je 1. svibnja 1984. Diplomatsku službu obavlja je u apostolskim nuncijaturama Papua Nova Gvineja, Argentina, te u Državnom tajništvu Svete Stolice, u Odjelu za odnose sa državama. Imenovan je 4. prosinca 2001. apostolskim nuncijem u Senegalju, Maliju, Gvineji Bisau i u Capo Verde, a 6. prosinca 2007. apostolskim nuncijem u Čileu, te 10. svibnja 2011. Apostolskim nuncijem na Filipinima. Osim talijanskog jezika govori francuski, engleski i španjolski.)

3. Htio bih još prije najave programa zasjedanja napomenuti kako ovih dana spominjemo 20 godina od utemeljenja naših triju biskupija. Naime, Sveti Ivan Pavao II. darovao je 1997. tri nove biskupije našoj zemlji ispaćenoj ratnim stradanjima: Dvije partikularne Crkve sa sjedištem u Požegi i Varaždinu, te Vojnu biskupiju sa sjedištem u Zagrebu. Dok se sa zahvalnošću sjećamo tih radosnih događaja, u prigodnim slavlјima prošlih dana moglo se osjetiti radost i zahvalnost puka za osnutak ovih biskupija. Čestitamo njihovim pastirima, mons. Antunu Škvorčeviću, mons. Josipu Mrzljaku i mons. Juri Bogdanu ovu obljetnicu i želimo neka budu zauzeti navjestitelji Božje Riječi i uspješni odgojitelji povjerenoga puka. Na spomenutim slavlјima dalo se osjetiti blagodat njihovoga utemeljenja, pa smo s apostolom Pavlom ponavljali: „Blagoslovjen Bog i Otac Gospodina našega Isusa Krista” koji se proslavio i slavi u ovim mjesnim Crkvama. I dok čestitamo „mladim Crkvama” u našem narodu na čelu s njihovim pastirima, poželimo svima nama polet i snagu Duha Božjega kako bismo ljudima našega vremena mogli uvijek i posvuda „pružati uvjerljive razloge nade koja je u nama”.

4. O čemu će biti govora na ovom zasjedanju?

a. Prošle godine u listopadu obilježili smo 25 godina uvođenja vjeronauka u novi školski odgojno-obrazovni sustav. Tim povodom bila je upriličena akademija u Hrvatskom narodnom kazalištu, kao i cjelodnevni znanstveni simpozij o značenju vjeronauka u školi. Povodom toga srebrnoga jubileja priprema se dokument „Da vaša radost bude potpuna –kateheza i rast u vjeri u današnjim okolnostima“. Dokument se priprema u suradnji sa svećenicima, katehetama i vjernicima, a prošle godine poslan je na javnu raspravu. Biskupi će biti informirani o pristiglim prijedlozima.

b. HBK je prije četiri godine donijela Odredbe i smjernice o katoličkim školama. Prihvaćajući „zdravu sekularnost“, koja jamči slobodu evanđelja, Crkva se uključuju u odgojno-obrazovni sustav društva i nastoji dati svoj obol općem dobru čovjeka, naroda i države. To je projekt koji spaja vjeru, život i kulturu, po kojem usprkos nekim naznaka „laicizma i netrpeljivoga sekularizma“ Crkva nastoji biti „partner i suradnik“, a ne suparnik. Predsjednik vijeća za katolički odgoj i obrazovanje, požeški biskup mons. Antun Škvorčević, izvjestit će o stanju, perspektivama, problemima i nadama katoličkih osnovnih i srednjih škola kod nas.

c. Kad se prije par godina počelo razgovarati i planirati Hrvatsku katoličku mrežu, pokazalo se kako ima dosta predradnji koje treba najprije učiniti; počevši od prostora do umrežavanja već postojećih medija s ciljem informiranja vjernika i svih zainteresiranih o djelovanju, naučavanju i stavovima Katoličke Crkve. Uz jasno definiranje načina suradnje s ostalim tijelima HBK, očekuje se da Hrvatska katolička mreža ima viziju i misiju promišljanja komunikacije „ad intra i ad extra“ crkvenoga područja, kao i uspostavu i jačanje postojećih, ali i novih komunikacijskih kanala. Pročelnik vijeća za medije, mons. Ivan Devčić i koordinator preustroja ustanova koje ulaze u sastav Hrvatske katoličke mreže, mons. Fabijan Svalina, podnijet će izvješće o dosada učinjenom.

d. Na zasjedanju će predsjednici Komisija, Vijeća i Odbora HBK podnijeti izvješća o njihovom radu. Raspravit će se i o mandatima u tijelima HBK i delegatima na zasjedanjima drugih BK u sljedećoj 2018. godini.

Planirano je završiti zasjedanje u četvrtak 12. listopada, a o radu i zaključcima predviđena je konferencija za tisak, u četvrtak u 12 sati. Još jednom sve vas od srca pozdravljam i želim plodan i blagoslovlen rad 55. plenarnog zasjedanja.

Nadbiskup Puljić ponovno izabran za predsjednika HBK

Sveti otac Ivan Pavao II. imenovao ga je dubrovačkim biskupom 7. prosinca 1989., a za biskupa je zaređen u Dubrovniku 14. siječnja 1990. kada je i preuzeo službu. Papa Benedikt XVI. imenovao ga je 15. ožujka 2010. zadarskim nadbiskupom. U službu je uveden u zadarskoj prvostolnici 24. travnja 2010. godine.

Zadarski nadbiskup Želimir Puljić na 55. redovitom plenarnom zasjedanju Hrvatske biskupske konferencije, 10. listopada, ponovno je izabran za predsjednika HBK.

Nadbiskup Puljić rođen je 7. ožujka 1947. u mjestu Kamena pokraj Mostara, župa Blagaj. Završio je Dijecezansku klasičnu gimnaziju u Dubrovniku, a studij teologije pohađao je u Splitu i Rimu. U Rimu je postigao diplomu licencijata iz pastoralne teologije i doktorat iz psihologije.

Za svećenika je zaređen 24. ožujka 1974. u Rimu, a Mladu misu proslavio je u požeškoj crkvi sv. Terezije, 7. srpnja 1974. godine. Po završetku studija u Rimu vršio je razne službe u Bogosloviji u Sarajevu (prefekt, dekan i od 1985. do 1988. Rektor Bogoslovije).

Sveti otac Ivan Pavao II. imenovao ga je dubrovačkim biskupom 7. prosinca 1989., a za biskupa je

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

zaređen u Dubrovniku 14. siječnja 1990. kada je i preuzeo službu. Papa Benedikt XVI. imenovao ga je 15. ožujka 2010. zadarskim nadbiskupom. U službu je uveden u zadarskoj prvostolnici 24. travnja 2010. godine.

Pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji bio je Predsjednik vijeća za kulturu i crkvena kulturna dobra, te Predsjednik Vijeća HBK i BK BiH za inozemnu pastvu. Na 45 zasjedanju HBK, 14. studenoga 2012. bio je izabran za predsjednika HBK.

Priopćenje s 55. plenarnog zasjedanja Sabora HBK

Plenarno zasjedanje Hrvatske biskupske konferencije, 55. po redu, održano je pod predsjedanjem predsjednika HBK zadarskog nadbiskupa mons. Želimira Puljića u Zagrebu od 10. do 12. listopada 2017. Na zasjedanju su uz članove HBK sudjelovali apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup Giuseppe Pinto, izaslanik Biskupske konferencija Bosne i Hercegovine vojni ordinarij Tomo Vukšić, subotički biskup Ivan Penzeš i srijemski biskup Đuro Gašparović. U pozdravnom govoru na početku zasjedanja nadbiskup Puljić posebno je pozdravio i zaželio dobrodošlicu novom apostolskom nunciju u Republici Hrvatskoj nadbiskupu Giuseppeu Pintu koji je prvi puta sudjelovao na zasjedanju HBK otkako je preuzeo svoju službu. Predsjednik HBK podsjetio je na događaje od prošlog zasjedanja u travnju 2017., te prikazao glavne teme zasjedanja. Posebice je istaknuo kako se ove godine spominjemo 20. obljetnice od utemeljenja Požeške, Varaždinske i Vojne biskupije te je uz čestitke zaželio njihovim pastirima da budu zauzeti navjestitelji Božje Riječi i uspješni odgojitelji povjerenoga puka. Potom su biskupi gosti iz drugih Biskupske konferencije ukratko prikazali djelovanje i izazove s kojima se susreće Katolička Crkva u njihovim državama. U radnom dijelu zasjedanja razmatrajući evangelizacijsko-katehetsko djelovanje Crkve, biskupi su osobitu pozornost posvetili sljedećim temama: analizi pristiglih komentara na radni dokument „Da vaša radost bude potpuna.“, pastoralno-katehetskim kolokvijima za svećenike kao dijelu trajne svećeničke teološko-pastoralne izobrazbe, te katoličkom vjeronomenuku u osnovnim i srednjim školama, s ciljem sagledavanja izrade njegovog program u sklopu cjelovite kurikulne reforme. Zahvalni svima koji su sudjelovali u sinodalnom savjetovanju oko radnoga dokumenta „Da vaša radost bude potpuna“, biskupi su analizirali pristigle komentare u kojima se osjeća znak brige i želje da zajedno kao Crkva izgrađujemo novo lice naših župnih zajednica, koja bi imala biti istinska mjesta naviještanja Evandelja i odgoja u vjeri. U vidu ugrađivanja pristiglih komentara u postojeću verziju radnoga dokumenta, od Vijeća za katehizaciju i novu evangelizaciju očekuju se daljnji rad na dokumentu u smislu prihvaćenog hodograma u cilju izrade završnoga teksta radnoga dokumenta Hrvatske biskupske konferencije. Povodom predstojećeg sedmoga pastoralno-katehetskog kolokvija za svećenike koji će se održati 6. i 7. ožujka 2018. s temom „Svećenik i nedjelja“, biskupi su analizirali sadržajne naglaske i pastoralno-katehetske smjernice dosadašnjih kolokvija za svećenike. Ovaj projekt ide za tim da svećenicima ponudi određenu aktualnu crkveno-pastoralnu i katehetsku problematiku. Posebnost ovakvih susreta je u tomu što su pozvani predstavnici dekanata, koji bi prije samoga kolokvija trebali sa svećenicima iz njihovoga dekanata razgovarati o najavljenoj temi. A onda s pitanjima s terena sudjelovati na kolokviju o kojem će po povratku u svoju sredinu iznijeti razmišljanja, smjernice i rezultate kolokvija. Biskupi žele neka se i po ovakovom načinu okupljanja i rada svećenika, očituje jedinstvena briga za kvalitetnije pastoralno-katehetsko djelovanje naše Crkve. Biskupi su upoznati s rezultatima završene javne rasprave o Istanbulskoj konvenciji i podržavaju zakone koji štite žene i obitelji od nasilja kojega, nažlost, kod nas ima sve više. No, biskupi ne podržavaju konvenciju koja uz plemenite nakane obrane od nasilja „implementira“ u sadržaj zakonskoga akta terminologiju „rodne ideologije“, za koju je papa Benedikt XVI. svojevremeno govorio da „vrši atentat na oblike obitelji koju čine otac, majka i djeca“. A papa Franjo je na susretu mladih u Poljskoj (12. kolovoza 2016.) rekao kako se radi o „ideološkoj kolonizaciji“. Crkva se zauzima za slobodu pojedinaca i naroda i ne prihvata nikakvu kolonizaciju koja bi zadirala u antropologiju na kojoj

stvaramo i izgrađujemo svoj identitet. Biskupi pozivaju sve odgovorne i javne djelatnike u društvu da ne podlegnu zavodljivim, nejasnim i upitnim ponudama po kojima se ponekad izglasavaju zakoni. Europa, kao i Hrvatska, stoljećima je imala svoju filozofiju, antropologiju i etiku na koju se oslanjala politika i društveno djelovanje. Sukladno uputama i smjernicama Ministarstva znanosti i obrazovanja, vezanim uz provedbu cijelovite kurikulne reforme, o čemu je bilo govora na sjednici s voditeljima i predstavnicima predmetnih stručnih radnih skupina, 29. rujna 2017., biskupi su upoznati s procesom i tijekom rada. Osobiti interes biskupa vezan je uz katolički vjeronauk u osnovnim i srednjim školama. U tom vidu očekuje se od stručne radne skupine za katolički vjeronauk da u zadanim rokovima, nakon što odgovore na pristigla mišljenja i komentare, dovrše rad na planu i programu katoličkoga vjeronauka kako bi se, zajedno s drugim predmetima, prema uputama Ministarstva, moglo pristupiti recenziji učinjenoga. Budući da je odgoj i obrazovanje projekt koji bi trebao biti ugrađivan u temelje novoga društva i njegove budućnosti, biskupi očekuju transparentan izbor stručnih i znanstvenih radnika na različitim područjima, posebice kad je riječ o predmetima unutar sustava odgoja i obrazovanja koji sustav čine hrvatskim, odnosno daju mu njegovu vlastitost. Naravno, riječ je najprije o hrvatskom jeziku, povijesti te onim predmetima koji na bilo koji način štite i razvijaju sve ono dobro postignuto u davnoj i novijoj povijesti našega naroda i domovine. Očekuje se da će Ministarstvo znanosti i obrazovanja u tome imati podršku onih znanstvenih institucija koje se smatra stupovima hrvatskoga društva kao što su Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, te druge relevantne institucije kojima je na srcu naš jezik, povijest i vlastiti identitet. Biskupi su upoznati i s tijekom završnih priprema za pokretanje Hrvatske katoličke mreže (HKM) koja će objediniti sve postojeće medejske ustanove HBK, Hrvatski katolički radio i Informativnu katoličku agenciju te ujedno proširiti svoje djelovanje na područje novih digitalnih medija. HKM mora imati viziju i misiju promišljanja komunikacije kako bi doprinijela poboljšanju crkvene komunikacije kako unutar nje same tako i prema vani, pa tako na novi način osnažiti prisutnost Crkve u društvu. Na zasjedanju je bilo govora i o prisutnosti Crkve u odgojno obrazovnom sustavu preko katoličkih osnovnih i srednjih škola, te visokoškolskih ustanova po kojima ona želi dati svoj obol općem dobru čovjeka, naroda i društva u cjelini. Biskupi su poduprli nastojanja za dobro odgojno obrazovno funkcioniranje, kao i podrobnije definiranje statusa katoličkih škola. Odlučeno je da se temeljnom dokumentu "Odredbe HBK o katoličkim osnovnim i srednjim školama", koji je donešen 2013. godine "ad experimentum", a regulira ovo područje, produlji valjanost. Trenutno u Republici Hrvatskoj djeluje 10 osnovnih i 12 srednjih škola. Na kraju drugoga dana zasjedanja, na spomen dan svetoga pape Ivana XXIII., 11. listopada, biskupi su slavili svečanu euharistiju u zagrebačkoj prvostolnici u zajedništvu s novim apostolskim nuncijem u Republici Hrvatskoj, nadbiskupom Giuseppeom Pintom. Slavlje je predvodio nuncij Pinto, te se tom prigodom predstavio hrvatskoj vjerničkoj javnosti. Uvodeći u slavlje zagrebački nadbiskup kardinal Bozanić podsjetio je kako je prije 55 godina, upravo 11. listopada 1962., započelo zasjedanje Drugoga vatikanskog ekumenskog sabora, a sazvao ga je upravo sveti Ivan Dobri. A "Sabor je bio velika milost koju je Crkva dobila u 20. stoljeću" (sv. Ivan Pavao II.). Kardinal je podsjetio i na sramotnu presudu kardinalu Alojziju Stepincu, koju je na taj dan, 11. listopada 1946., izrekao komunistički sud na montiranom procesu, čime je započeo blaženikov mučenički križni put. Pozdravljajući nuncija kardinal je zaželio neka ga "u novoj službi u Hrvatskoj prati nebeska pomoć Presvete Bogorodice Marije, Majke Crkve, svetog Josipa, zaštitnika Hrvatske i blaženog Alojzija Stepinca, svjedoka čiste savjesti". U svojoj homiliji mons. Pinto je prenio pozdrave pape Franje istakнуvši kako nas se spominje u svojim molitvama i sudjeluje u našim radostima i poteškoćama, te nam srdačno podjeljuje svoj apostolski blagoslov, koji proširuje na naše obitelji, starce i bolesne, zazivajući majčinsku zaštitu Majke Božje Bistričke, „Odvjetnice Hrvatske”, svetoga Ivana XXIII., Ivana Pavla II. i blaženoga kardinala Alojzija Stepinca. Nakon popričesne molitve, prvi tajnik Apostolske nunciature mons. Janusz Stanislaw Blachowiak pročitao je pismo preporuke Papina državnoga

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

tajnika kardinala Pietra Parolina upućenog predsjedniku HBK, nadbiskupu Želimiru Puljiću, koje mu je potom osobno predao nuncij mons. Giuseppe Pinto. Nakon toga riječi pozdrava i dobrodošlice novome nunciju uputio je predsjednik HBK mons. Želimir Puljić. On je podsjetio kako crkveni Zakonik promatra nuncijevu službu na tri razine: na diplomatskoj s državom ili organizacijama gdje predstavlja Svetu Stolicu, na crkvenoj u vidu koordinacije i povezivanja partikularnih crkava sa Svetim Ocem i središnjim ustanovama Svete Stolice, te na ekumenskoj i međureliгиjskoj razini. Ovim euharistijskim slavljem i večerašnjim nastupom Apostolski Nuncij, preuzvišeni gospodin Giuseppe Pinto, predstavio se Katoličkoj Crkvi u Hrvatskoj i započeo u ime Božje svoje poslanje kao predstavnik Svetoga Oca Pape Franje i Svete Stolice. Podsjetio je, nadalje, na stoljetnu povezanost rimskega pape s Crkvom u Hrvata i hrvatskim vladarima sve od vremena njihova dolaska u ove krajeve. Nadbiskup Puljić je posebice istaknuo kako smo osobitu blizinu, razumijevanje i zaštitu Svete Stolice osjetili tijekom Domovinskoga rata kad je na Petrovoj stolici bio sveti Ivan Pavao II. Sa zahvalnošću je podsjetio na misu u bazilici sv. Petra u Rimu, 30. travnja 1979., koju je sveti Ivan Pavao II., kao prvi papa Slaven predvodio na hrvatskome jeziku, te tom prigodom izrekao riječi koje i danas odjekuju "Kao nekoć papa Ivan VIII. tako se i ja danas radujem vašoj vjeri i ljubavi, vašoj vjernosti Isusu Kristu i njegovoj Crkvi. Papa vas voli, grli i prima. Papa vas blagoslivlja!" Na kraju je predsjednik HBK još jednom novome nunciju izrazio "srdačnu dobrodošlicu u ime biskupâ i vjernoga puka koji im je povjeren, te poželio neka njegovo djelovanje u ime pape Franje i Svete Stolice bude uspješno na sve tri spomenute razine djelovanja i popraćeno našim molitvama i obilnim nebeskim zagovorom". Na zasjedanju su predsjednici pojedinih Komisija, Vijeća i Odbora HBK podnijeli izvješća o njihovom radu. Biskupi su obaviješteni o hijerotoniji novoga dalmatinskoga episkopa, preosvećenoga gospodina Nikodima Kosovića, na kojoj su bili nazočni i dvojica članova HBK: splitsko-makarski nadbiskup i metropolit mons. Marin Barišić i šibenski biskup mons. Tomislav Rogić. Imajući u vidu sve što su hrvatski biskupi činili i govorili tijekom Domovinskoga rata u evandeoskom i ekumenskom duhu, biskupi smatraju neprimjerenim i neutemeljenim prozivanje katoličkih biskupa i vjernika od strane srpskoga Patrijarha Irineja i ne prepoznaju se u tim Patrijarhovim riječima. Biskupi će i nadalje, u duhu smjernica Drugoga Vatikanskoga sabora, nastaviti njegovati dobre odnose s pripadnicima svih religija, a posebice s onima koji isповijedaju ime Isusovo, te bez prestanka moliti na nakanu koju je Krist izgovorio na Posljednjoj večeri i ostavio kao novu zapovijed da "ljubimo jedni druge kao što je on nas ljubio" (Iv 13, 34) i truditi se "da svi budu jedno" (Iv 17,21). Biskupi su prvoga dana zasjedanja, 10. listopada 2017., za predsjednika Hrvatske biskupske konferencije ponovno izabrali mons. Želimira Puljića, zadarskoga nadbiskupa, te na zasjedanju raspravljali i o mandatima u pojedinim tijelima HBK-a. Nadbiskup đakovačko-osječki i metropolit i član Stalnoga vijeća HBK mons. Đuro Hranić izabran je za predsjednika Komisije „Iustitia et pax“. Požeški biskup Antun Škvorčević izabran je za predsjednika Vijeća HBK za ekumenizam i dijalog, a dosadašnji predsjednik toga Vijeća sisački biskup Vlado Košić izabran je za predsjednika Vijeća HBK za nauk vjere, nakon umirovljenja pomoćnog zagrebačkog biskupa Valentina Pozaića koji je do sada obnašao tu službu. Mons. Dražen Kutleša, biskup porečki i pulski i član Stalnoga vijeća HBK, ostaje predsjednikom Pravne komisije HBK i u sljedećem mandatu. Mons. dr. Ivica Pažin ponovno je izabran za predstojnika Nacionalnog katehetskog ureda HBK. Nakon što su podnesena izvješća o radu pojedinih tijela HBK-a, biskupi su dogovorili kalendar zasjedanja za iduću godinu. Izvanredno zasjedanje Sabora HBK bit će 22. siječnja 2018. Pastoralno katehetski kolokvij za svećenike održat će se 6. i 7. ožujka 2018. Proljetno, 56. zasjedanje Sabora HBK, bit će od 10. do 12. travnja 2018. Susret članova HBK s redovničkim provincijalima bit će upriličen 18. lipnja 2018. Treći Nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji održat će se u Solinu 15. i 16. rujna 2018. Jesensko, 57. zasjedanje Sabora HBK, održat će se od 9. do 11. listopada 2018. u Zagrebu. Od 12. do 17. studenog 2018. hrvatski biskupi će sudjelovati na pohodu „Ad limina Apostolorum“ u Rimu.

Nadbiskup Želimir Puljić u Vojnoj kapelaniji sv. Ivan Pavao II.

Obilježavanju Dana Vojne kapelaniye prisustvovao je vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan, potpredsjednik Vlade i ministar obrane Damir Krstičević, zamjenik načelnika Glavnog stožera OS RH general-pukovnik Drago Matanović, državni tajnici MORH-a Tomislav Ivić i Zdravko Jakop, msgr. Petar Palić glavni tajnik Hrvatske biskupske konferencije, don Marko Medo biskupski vikar za pastoral i vojni kapelan u MORH i GS OSRH, fra Frano Musić OFM biskupski vikar za MUP i policijski kapelan na Policijskoj akademiji, posebni savjetnik ministra obrane Božo Kožul, državni tajnik Ministarstva branitelja Ivan Vukić, više policijskih i vojnih kapelana Zagrebačkog dekanata, te brojni predstavnici MORH-a i OSRH-a.

U kapelici "Sv. Ivana Pavla II." u Ministarstvu obrane RH u utorak, 24. listopada 2017. godine, monsinjor Želimir Puljić, zadarski nadbiskup i predsjednik Hrvatske biskupske konferencije, predvodio je misu povodom obilježavanja Dana Vojne kapelaniye "Sveti Ivan Pavao II".

Obilježavanju Dana Vojne kapelaniye prisustvovao je vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan, potpredsjednik Vlade i ministar obrane Damir Krstičević, zamjenik načelnika Glavnog stožera OS RH general-pukovnik Drago Matanović, državni tajnici MORH-a Tomislav Ivić i Zdravko Jakop, msgr. Petar Palić glavni tajnik Hrvatske biskupske konferencije, don Marko Medo biskupski vikar za pastoral i vojni kapelan u MORH i GS OSRH, fra Frano Musić OFM biskupski vikar za MUP i policijski kapelan na Policijskoj akademiji, posebni savjetnik ministra obrane Božo Kožul, državni tajnik Ministarstva branitelja Ivan Vukić, više policijskih i vojnih kapelana Zagrebačkog dekanata, te brojni predstavnici MORH-a i OSRH-a.

U svojoj propovijedi msgr. Želimir Puljić izrazio je veselje što ima priliku slaviti spomandan svetog Ivana Pavla II. u kapelici posvećenoj upravo njemu. „Ne bojte se, otvorite vrata Kristu! - riječi su Ivana Pavla II. upravo na dan kada je izabran za glavnog pastira Katoličke Crkve. On je već tada shvatio kako je njegova misija donijeti Krista svima pa možemo reći kako je naš Dobri Papa bio pravi Božji general i vođa Kristove vojske, general jednog i jedinog Kralja, zaista je ozbiljno shvatio svoju zadaću nasljednika svetog Petra - buditi svijest o Božjoj prisutnosti među narodima”, rekao je msgr. Puljić te dodao: “Čvrst i hrabri papa zalagao se za ujedinjenu Europu te pozivao u ovome vremenu za povratak kršćanskim vrijednostima. Njegov je mač bio uperen protiv idola našeg vremena, protiv svijeta koji bježi od Boga, protiv svih zavodnika ljudi. Otvorite vrata Kristu, otvorite mu državne granice, otvorite mu vrata ekonomskih i političkih sustava, neka se nitko ne plaši Krista, temeljna je poruka Svetog Ivana Pavla II.”

Nakon mise u dvorani Doma HV-a „Zvonimir” msgr. Puljić održao je predavanje o životu i radu svetog Ivana Pavla II., gdje je tri Papina dolaska u Hrvatsku nazvao blagoslovom za hrvatske obitelji i ratom izmučenu i napačenu zemlju. „Ne znamo koliko smo sretni što su ruke svetog Ivana Pavla II. blagoslovile naše obitelji i ne znamo koliko smo sretni i koliki blagoslov imamo što je jedan ovakav svetac hodao po ratom izmučenoj i napačenoj zemlji. Suosjećao je s Hrvatskom u njezinim najtežim trenucima, i to je više puta dokazao i pokazao. Sveti Otac volio je Hrvatsku”, poručio je msgr. Puljić.

Ministar obrane Damir Krstičević u svom je obraćanju istaknuo dobre odnose Katoličke crkve u Hrvatskoj i Ministarstva obrane RH. “Ovo je prvi put u povijesti naše kapelaniye da tako visoki crkveni dužnosnik dolazi u naše ministarstvo, čime se potvrđuje dobra suradnja MORH-a i Katoličke crkve. Hvala našem vojnom biskupu msgr. Juri Bogdanu na brizi o našim djelatnicima. Crkva daje nemjerljiv doprinos u formiranju naših dočasnika i časnika, poglavito kod težih zadaća kao što su mirovne misije. S druge strane, znamo koliko je Sveti Otac volio našu Hrvatsku, o čemu svjedoče i tri službena posjeta našoj domovini i njegovo zalaganje za ostvarenje hrvatske težnje ka slobodi i za prestanak rata. Među prvima nas je priznao upravo Katoličkom crkvom”.

Ministar Krstičević u prigodnom je obraćanju podsjetio i na riječi bl. Alojzija Stepinca, kojega je upravo Ivan Pavao II. proglašio blaženim tijekom svog drugog posjeta Hrvatskoj 1998. godine. "Krunica je naša snaga - riječi su blaženog Stepinca. Ja ju uvijek nosim oko vrata, baš kao što su to činili i naši branitelji za vrijeme Domovinskog rata. Uz pomoć krunice uspjeli smo obraniti i oslobođiti našu domovinu".

Vojna kapelacija "Gospe Snježne" (raniji naziv) osnovana je Dekretom vojnog ordinarija msgr. Jurja Jezerinca 25. prosinca 2002. Pod ovlast kapelanje ubrajaju se sve osobe i objekti u sjedištu Ministarstva obrane, Glavnome stožeru OS RH i Domu Glavnog stožera OS RH. Od 18. srpnja 2014. kapelacija nosi liturgijski naslov "Sveti Ivan Pavao II.", a svoj dan slavi 22. listopada. Od 2011. godine kapelan je don Marko Medo.

Na vama je da čuvate i još više jačate bogatu kršćansku baštinu

Tijekom dvodnevног boravka u Hrvatskoj papin državni tajnik kardinal Pietro Parolin susreo se 30. listopada s članovima Hrvatske biskupske konferencije.

Papin državni tajnik kardinal Pietro Parolin susreo se u ponedjeljak, 30. listopada, u sjedištu Hrvatske biskupske konferencije s hrvatskim episkopatom predvođenim zagrebačkim nadbiskupom kardinalom Josipom Bozanićem i predsjednikom HBK zadarskim nadbiskupom Želimirom Puljićem. Susretu su nazočili i apostolski nuncij u RH Giuseppe Pinto, tajnik nuncijature mons. Janusz Stanislaw Blachowiak, te generalni tajnik HBK dr. Petar Palić. Pri ulasku u sjedište HBK, kardinal Parolin rukovao se ponaosob sa svim biskupima, a potom prije ulaska u plenarnu dvoranu sa zanimanjem zastao pred pločom koja je podignuta u spomen na pohod pape Benedikta XVI Hrvatskoj 2011. Uz riječi srdačne dobrodošlice uime braće biskupa, nadbiskup Puljić u pozdravu je zahvalio i za dar novoga apostolskoga nuncija Pinta. „On Vas je udomio u zgraditi nuncijature, koja je otvorena prije 22 godine, i od tada nas čvrsto povezuje s 'Vječnim gradom'”. Napomenuo je i kako je ta dvorana mjesto zajedničkih zasjedanja hrvatskih biskupa, te naglasio: „Svjesni odgovornosti koju nam je Providnost udijelila mi kao pastiri trudimo se redovito okupljati kako bismo razgovarali i dogovarali naše pastoralne planove. Trudimo se da naša Crkva bude „kuća i škola zajedništva” kako je prelagao sveti Ivan Pavao II. To zahtijeva rad koji pokušavamo ostvarivati na tri razine: na razini naših partikularnih Crkava koje su umrežene institucijom konferencije; na razini naroda kojemu služimo kako u domovini, tako i u inozemstvu; i konačno na razini naše povezanosti s institucijama Svetе Stolice”. Uime biskupa poželio je kardinalu Parolinu da njegov boravak „u našem glavnom gradu donese obilan rod i bude vidljivi znak uzajamnoga poštovanja, s plodnim razgovorom na korist mjesnih Crkava, stanovnika Hrvatske i svake pojedine osobe”.

Zahvaljujući na dobrodošlici, kardinal Parolin rekao je: „Prava mi je radost sudjelovati na ovom susretu i prigodi bratskog zajedništva. Od svega srca vas pozdravljam i zahvaljujem kardinalu Bozaniću što me pozvao u Zagreb i svima vama što ste mi pružili priliku susresti se s vama u ovom lijepom sjedištu Hrvatske biskupske konferencije. Sveti Otac me zamolio da vam prenesem njegove pozdrave i potaknuo me da zajamčim njegovu blizinu Crkvi u Hrvatskoj, koju iščeškuje pozdraviti u Rimu, zajedno s njezinim pastirima, u prigodi posjeta ad limina Apostolorum”. Ukazujući na redak iz Psalma 133 „Gle, kako je dobro i kako je milo kao braća zajedno živjeti” upitao je „nije li možda bratsko zajedništvo jedan od najljepših, najvrsnijih i najutješnijih darova koje nam je Bog dao?” Istaknuo je vrlo bliske odnose Crkve u Hrvatskoj s Papom i Svetom Stolicom, pri čemu je posebno naglasio suradnju s papinskim predstavnikom, te izrazio nadu, da će i nadalje „preko službe koju obavlja nuncijatura i čestih i srdačnih kontakata pojedinih biskupa i biskupske konferencije s Papinim predstavnikom, Crkva u Hrvatskoj sve više rasti i učvršćivati ono zajedništvo s Rimskim Prvosvećenikom, koje je bilo njezin prepoznatljivi znak kroz povijest i koje je, kao što znamo, jamstvo slobode pred svakom zemaljskom vlašću i svakim partikular-

nim interesom kao i otvorenosti sveopćoj Crkvi i njezinoj katoličkoj dimenziji, nasuprot svakoj opasnosti da budemo prignuti nad samima sobom”.

Kardinal Parolin ukazao je i na činjenicu, da Hrvatska ima kršćanski identitet čiji korijeni sežu duboko u prošlost. „Kršćanstvo je strukturni element hrvatskog društva u njegovo ne samo vjerskoj, već i odgojnoj i kulturnoj dimenziji, gdje je Crkva pronašla značajno područje evangelizacije”. Kratko se osvrnuo na veze Hrvata i Svetе Stolice od 641. godine, te podsjetio kako su Petrovi nasljednici bili velika potpora Hrvatima, te dodao: „Kako se ne sjetiti - zahvalna srca i s neizbrisivim sjećanjem – posebne blizine svetog pape Ivana Pavla II.” Naglasio je, kako stoga nije slučajno da je „komunistička diktatura, od 1945. do 1990. godine, činila sve ne bi li raskinula vezu između hrvatskog naroda i Svetе Stolice, izloživši Crkvu u Hrvatskoj sustavnom progonu kojemu je cilj bio njezino zatiranje. U tim teškim vremenima Crkva u Hrvatskoj imala je pred sobom herojsko svjedočanstvo koje je pružio zagrebački nadbiskup, blaženi kardinal Alojzije Stepinac. Protiv njega je komunistički režim pokrenuo sudski proces, koji je zapravo bio obična farsa, s namjerom da procesuira čitavu Crkvu u Hrvatskoj, klerike i vjernike. Nije slučajno što je papa Pio XII. to nazvao ‘prežalosnim procesom’”. Podsjetio je kako je „velika vjera u Božju Providnost, praćena ljubavlju prema svima, pa i prema neprijateljima, dala blaženom Stepincu snagu da se herojskim duhom suoči s teškom kaznom koja mu je dosuđena. Tu istu snagu koja dolazi odozgor crpili su blistavi primjeri svetosti u Crkvi u Hrvatskoj, kao i mučenici svakog vremena i mjesta”.

Ohrabrujući hrvatske biskupe u njihovu poslanju, kardinal Parolin rekao je: „Draga braćo, sada je na vama da čuvate i još više jačate ovu bogatu baštinu. Nezaobilazna je to zadaća jer kršćanski identitet Hrvatske ima ne samo prošlost i sadašnjost, već i budućnost”. Podsjetio je na riječi pape Ivana Pavla II. pri prvom pohodu 1994., kada je usporedio vjeru naroda s rijeckama Savom i Dunavom koje teku jedna blizu druge i na kraju se susreću, te tom simboličnom slikom evocirao dvije tradicije, katoličku i pravoslavnu, koje su pozvane provesti ekumenski poduhvat približavanja i združivanja. Kardinal Parolin u vezi s tim naglasio je „da vjera i život ne bi išli jedno pored drugog i uvijek bili odvojeni, potrebno je vjernike motivirati i potaknuti da ostanu dosljedni vjernici koju ispovijedaju, u svim osobnim situacijama i konkretnim okolnostima današnjeg vremena, u kojem se javljaju novi izazovi na najrazličitijim poljima. Svi shvaćamo njihovu živu složenost, napose izazova sekularizacije i ravnodušnosti”. Također je naglasio važnost evangelizacije koja učinkovito ulazi u dušu ljudi, što je važno posebice u današnjem užurbanom vremenu.

Citirajući papu Franju koji poziva na „kulturu susreta”, podsjetio je, kako nas „Sveti Otac ne prestaje poticati da napustimo proračunata posredništva i oprezne ravnoteže, te da umjesto toga odaberemo dalekovidne poglede i otvaranja, počevši ‘odozdo’, od ‘periferija’, te tako izadu na vidjela čvorista i problemi koji su od vitalne važnosti za našu budućnost, ali s kojima često nemamo hrabrosti uhvatiti se u koštač. To je izazov koji se tiče čitave Crkve”. Na kraju je kardinal Parolin zahvalio kardinalu Bozaniću i požeškom biskupu Antunu Škvorčeviću za strpljivi rad koji su obavili kao stalni članovi Mješovite komisije hrvatskih i srpskih stručnjaka za ponovno razmatranje lika blaženog kardinala Alojzija Stepinca. „To je bila gesta od velike ekumenske vrijednosti prema našoj pravoslavnoj braći. Drago mi je što ste priveli taj posao kraju s radošću i nadom u dublju slogu, u zajedničkoj predanosti svjedočenju vjere u Krista Gospodina i zajedničkom htijenju da kročite zajedno prema željenom jedinstvu. Ne dopustimo da bude uzaludna ponuda pomirenja koju ono nosi sa sobom, svjesni da je upravo ovo temelj na kojem treba graditi jedinstvo: oproštenje i pomirenje”, rekao je kardinal Parolin.

ZADARSKA NADBISKUPIJA

Sveci nam pomažu odupirati se zavođenjima i liječiti zadobivene rane

Propovijed mons. ŽELIMIRA PULJIĆA prilikom dolaska tijela sv. Leopolda Bogdana Mandića

1. Prošle godine od 13. do 18. travnja 2016. tisuće vjernika odali su počast sv. Leopoldu Bogdanu Mandiću čije je tijelo bilo izloženo u Zagrebu. Časteći zemne ostatke svetih Božjih ugodnika daje se zapravo slava i čast Bogu koji je izvor i počelo svake svetosti. Njega je papa Franjo bio proglašio suzaštitnikom Godine milosrđa. Dopoštenjem Kongregacije za proglašenje svetih, te mjesnoga biskupa iz Padove njegovo će sveto tijelo proći našom obalom, počevši od crkve Gospe od zdravlja u kojoj je Leopold kao mladi kapucin bio tri godine rektor crkve (1897.-1900.). Samostan i crkva bili su srušeni u Drugom svjetskom ratu. A kad je crkva obnovljena, moj predšasnik mons. Marijan Oblak nabavio je svećev relikvijar, te crkvu Gospe od zdravlja prije 39 godina (1978.) proglašio svetištem sv. Leopolda.

Tko je ovaj skromni redovnik koji će nas ovih dana okupljati u Zadru, Herceg-Novom, Dubrovniku, Splitu i Rijeci? Prafracirat će riječi pape Pavla VI. koji je u prigodi proglašenja blaženim otca Leopolda ovako zborio: „Gledaj samo kako je siromašan, jednostavan, čovječan; skroman, vedar i sabran; sav u zanosu svoga unutarnjega gledanja nevidljive prisutnosti Božje. A ipak je tako prisutan, pristupačan i spreman na uslugu, pa imaš dojam da nas poznaje i čeka; kao da su mu poznate naše brige i kao da čita našu nutrinu... Pogledaj toga siromašnoga, maloga kapucina pred kojim osjećamo da nas privlači i oduševljava“ (1976.).

2. Što nam to Gospodin poručuje po svetom Leopoldu u ovoj prigodi dolaska njegovoga tijela?! Govori nam o velikom otajstvu beskrajne Božje dobrote, pa nas Isus po njemu iznova poziva: „Dođite k meni svi vi koji ste umorni i opterećeni i ja će vas okrijepiti“ (Mt 11, 28). Zašto nas Isus poziva da k njemu idemo i da s njime kroz život hodimo? Njega je, naime, Otac nebeski poslao da nas osloboди i spasi. Jer, čovjek je bio i ostao duboko ranjeno biće. Ranjen je u svim svojim unutarnjim moćima: razuma, slobodne volje, srca i savjesti. Nikakvo onda čudo što nemoćan, izranjen i slab često se pita „tko sam i što sam, što će kuda idem, za čim lutam. Uzalud nebo za odgovor molim, uplašen sobom svoje suze gutam“ (T. Ujević).

Iako je čovjek ranjen i izložen zavođenjima, požudama i strastima, ne bismo se smjeli na tomu zaustaviti i svijet s pesimizmom promatrati. Jer, mi smo spašeni i otkupljeni. Dapače, zaslugom muke, smrti i uskrsnuća Isusa Krista postali smo djeca Božja. I još se nije očitovalo što ćemo biti. To je ono što Gospodin poručuje po svecu milosrđa, svetom Leopoldu. I traži da kao odabranu djecu očitujemo plodove njegovoga Duha koje je sveti Pavao opisao kao „ljubav i strpljivost, blagost i dobrota, krotkost i uzdržljivost“ (Gal 5, 23). Nasuprot rasipnosti i idolopoklonstva, bludnosti i nečistoće, vračanja i svađe, sebičnosti i strančarenja, razdora i pijanki i svih drugih zala (Gal 5, 19-21).

3. Sveti je Leopold dobro shvatio metodologiju preobrazbe i obraćenja pa je čitavoga života po sakramentu svete ispunjao pomagao ljudima da „svlače staroga čovjeka“, mijenjaju se i „obljeće novoga koji će biti „pun ljubavi i strpljivosti, blagosti i dobrote, milosrđa i zahvalnosti“ (Kol 3,12-15). Isto tako znao je kako nabrojane krjeposti i vrline „ne padaju s neba“, već se za njih valja izboriti. A pred brojnim životnim teškoćama i duševnim patnjama znao je uputiti riječ ohrabrenja kako se „othrvati“ brojnim zavođenjima kojima je čovjek u životu izložen. Svetim ga je proglašio Ivan Pavao II. (16. X. 1983.). Dugogodišnji pontifikat Ivana Pavla II. (1978.-2005.) omogućio mu je odvažno i športski uhvatiti se u koštač sa suvremenim ideologijama koje su desetljećima zavodile čovjeka. I pomagale da „grijeh stekne pravo građanstva“, a otpisivanje Boga uđe u „program ljudskog umovanja“. Zato je bio vrlo kritičan prema takvim zastranjnjima, apo-

stolski zagrijan za navještaj istine, neustrašiv i nepopustljiv prema svim vrstama lažnih ideologija i zavođenja ljudi.

Neumorno se obraćao svima i poticao neka ne podlegnu naučavanju iskrivljenih antropologija koje su cvjetale poslije Francuske revolucije, a i danas cvjetaju. To su: Pozitivizam, koji drži da u procesu razvoja društva najvažniji su inžinjeri, tehničari, privrednici i učenjaci. Ne obazirući se na ljudske vrline ljubavi, darežljivosti, žrtve, milosrđa, humora i radosti, oni su podigli kumire ekonomije i tehnologije i tako „pomogli“ da se čovjek otudi i izobliči. Druga je ideologija liberalizam, koji se temelji na na ekonomiji (uzor kapitalizam), na laicizmu i politici buržoaske demokracije. Ovaj sustav već dulje proživaljva veliku krizu, pa je Bernanos ustvrdio kako on nije stvorio „boljeg čovjeka“ (kako su govorili), već ga učinio „nezasićenim i razjarenim bićem“. „Vidim svijet koji se izgrađuje u kojem čovjek ne će moći živjeti; moći će živjeti, ali uz uvjet da bude manje čovjek“, veli Bernanos. Liberalizam je „uklonio Boga iz javnoga života“, a na njegovo mjesto postavio kumire „zlatnoga teleta progrusa i uživanja“. Kao reakcija na individualizam liberalizma u politici, odgoju i ekonomiji, pojavio se marksistički kolektivizam koji smo imali prigode osjhetiti na valstitoj koži. On ističe društvene elemente u razvoju pojedinca, a otpisuje trancedentalne temelje kulture i odgoja. Dapače, religiju smatra opijumom naroda od čega treba oslobađati čovjeka. Zahvaljujući pozitivizmu, liberalizmu i marksizmu koji su „vladali ljudskim duhom i kulturom“ u zadnja tri stoljeća, društvo je zapalo u krizu kakvoj nije bilo premca u povijesti čovječanstva.

4. I dok su se spomenute ideologije razvijale od 18. do 20. stoljeća, u naše vrijeme sve više se širi „rodna teorija“ poznata i kao „gender–ideologija“. To je svjetonazor koji nameće novo tumačenje čovjeka koji nije spojiv s normalnim ljudskim poimanjem, a pogotovo ne s kršćanskim antropologijom. Predstavnici ove nove ideologije ne prihvataju činjenicu da se ljudska bića rađaju kao muško i žensko, već tvrde da su njihove razlike „društvena konstrukcija“. A umjesto riječi spol, upotrebljavaju riječ „rod“. Čini se kako trenutno jedino Katolička Crkva otvoreno i jasno upozorava na opasnosti koje ova ideologija sa sobom nosi. Već prije 20 godina, na Međunarodnoj konferenciji u Pekingu (1995.), u kontekst „pitanja ženskoga dostojanstva“, pokušalo se „poništiti razlike između muškarca i žene“. Tada je sveti Ivan Pavao II. uputio „Pismo ženama svijeta“ (29. 06. 1995.) u kojem je napisao da su „ženskost i muškost komplementarni, ne samo s fizičke i psihičke, nego s ontološke točke gledišta“. A njegov naslijednik, Benedikt XVI., poslije sedamnaest godina napisao je kako „džender ideologija vrši atentat na oblike obitelji koju čine otac, majka i djeca“ (2012.).

Veliki stručnjak za rodnu teoriju, Tony Anatrella, francuski specijalist socijalne psihijatrije i savjetnik Papinskog vijeća za obitelj upozorava: „Ne bojte se boriti protiv rodne ideologije koja je najveća kušnja u ovom stoljeću. Budite proročka manjina, koja će učiniti vlastitim riječi svetoga Ivana Pavla II. koji je rekao kako treba „stalno ukazivati na zablude ove nove antropološke hereze“. Ova ideologija sve više osvaja jer se nameće putem medija, obrazovnih programa i pravnih propisa izglasavanjem zakona. Sjećamo se kako se to kod nas prije četiri godine pokušalo učiniti preko „zdravstvenog odgoja u školama“. Tada se pod „firmom zdravstvenoga odgoja“, protiv kojega nitko pametan ništa nema, upakiralo četvrti modul seksualnoga odgoja premrežen stavovima rodne ideologije. Javili su se brojni roditelji i civilne udruge koje su to otklonile. Dakle, pokušalo se „prodati rog za svijeću“. Prekučer su u europskom parlamentu usvojili većinom glasova Istanbulsку konvenciju koja želi zaštiti žene i obitelji od nasilja. Nitko ne bi bio protiv takve konvencije, kad u njoj ne bi bili stavovi i termini „rodne ideologije“ koju kršćanin ne može prihvati. Ta ideologija, naime, kako je rekao papa Bendikt XVI., „vrši atentat na oblike obitelji koju čine otac, majka i djeca“. A papa Franjo ju je za vrijeme susreta mladih u Poljskoj (12. 08. 2017.) nazvao „ideološkom kolonizacijom“. Zabrinjava činjenica da su stranke koje se nadahnjuju kršćanskim nazorom (u imenu ili stavu) digli ruku za tu Konvenciju. Među njima

su i predstavnici iz naše zemlje. Čestitamo svim onim parlamentarcima koji su imali hrabrosti "oduprijeti se toj suvremenoj kolonizaciji". Čestitamo i slovačkom parlamentu što nije ratificirao spomenutu konvenciju.

5. Sveti je Leopold je bio svjestan slabosti ljudskoga duha i njegove podložnosti zavođenjima svih vrsta. Povijest nam govori kako su zavodnici imali silnoga uspjeha. I upropastili brojne duše. No, sveti Leopold nije se zaustavio nad tom činjenicom, nirti digao ruke za predaju. Neumorno je dizao ruke da blagoslovi, ohrabri i učvrsti ljude da se ne boje. Vjerovao je, naime, u sakramentalnu milost koja pomaže u jačanju i učvršćenju ljudskoga duha da ne podlegne pred zavođenjima i kolonizacijom. Poticao je i usmjeravao ljude neka rade na sebi, obraćaju se i popravljaju. Jung je negdje zabilježio „da su paralelno s padom religioznog života, neuroze vidljivo se umnožile“. I dodao kako smatra da su „religije kao ljekoviti sustavi bili velika pomoć ljudima u liječenju duševnih patnja“. A pomagale su i pomažu čovjeku „osloboditi se, ne samo od neurednih osjećaja krivnje, straha, srdžbe, bijesa, ljubomore, zavisti i neprijateljstva“, nego od svih zarobljavanja koje sa sobom donose spomenute ideologije. Uz milosti sakramenta svete isповijedi, koju Gospodin obilno dijeli svima koji se kaju i isповijedaju, valja uočiti i „osjećaj zaštićenosti i sigurnosti“ koju nam Crkva vjerom i sakramentima pruža. Naime, u zajedništvu s drugima osjećamo se povezanim. I računamo na njihovu pomoć, razumijevanje i potporu. A to stvara „osjećaj pomilovanosti“, sigurnosti i svijesti da smo „nošeni valovima milosti“.

Nošen tim „valovima milosti“ sveti je Leopold proveo zadnjih četrdeset godina svoga života u Padovi isповijedajući vjernike. S osobitim darom mudrosti i savjeta imao je prikladnu riječ za svakoga. A njegova „zlatna ruka“ pola stoljeća je blagoslovila i odriješivala. Kako je lijepo imati prijatelja „zlatne ruke“ koji razumije i pomaže djelima i savjetima. A znamo da su Leopolda tražili radnici i studenti, profesori i intelektualci, vojnici i časnici, časne sestre i redovnici, svećenici i biskupi. U punom smislu riječi uspio je „umrežiti zdravo i jednostavno prihvaćanje i razumijevanje s otajstvenom dimenzijom sakramenta ozdravljenja. Neka nam sveti Leopold, za koga je Pavao VI. rekao da je „jednostavan, skroman, vedar i sabran, pristupačan i spremjan na uslugu“, izmoli potrebne milosti i pomogne u našem hrvanju s opasnim i zavodljivim ideologijama i drugim životnim teškoćama. Posebice neka nam pomogne usvajati vrline „ljubavi i strpljivosti, blagosti i dobrote, krotkosti i poniznosti, milosrđa i zahvalnosti“ koje sveti Pavao nabrala kao nužnu prtljagu za svakoga kršćanina. Sveti Leopolde Bogdane Mandiću, moli za nas i blagoslovi ovaj grad i nadbiskupiju u kojoj si boravio tri godine, kao i naš narod kojemu si s ponosom pripadao. Amen.

Gospo velikoga hrvatskoga krsnoga zavjeta, moli za nas!

Propovijed mons. Želimira Puljića na Mariji Bistrici na 25. hodočašću Hrv. vojske, policije i branitelja

1. Sugestivna su čitanja koja smo sada slušali. Na koncu ovozemnoga života čuli smo u evanđelju Isusa kako razapet na Kalvariji povjerava svoju napačenu majku učeniku Ivanu i veli mu „evo ti majke“. A na samom početku života Crkve Luka nas izvješćuje u svojim Djelima kako su se apostoli nakon agonije na Maslinskoj gori povratili u Jeruzalem, u dvoranu Posljednje večere gdje „bijahu jednodušno postojani u molitvi s Marijom, Majkom Isusovom i braćom njegovom“. I ovo naše današnje zborovanje, podno Kalvarije na kojoj ćemo poslije podne obaviti križni put, ima nešto slično s biblijskim izvješćem koje smo slušali. Spominjemo se danas 25. obljetnice okupljanja hrvatska vojska i policija u ovom našem nacionalnom svetištu Majke Božje Bistričke. Obilježavamo, dakle, srebrni jubilej naših hodočašća Gospi. Jubileji i druge godišnjice s kršćanskog zrenika promatrane izvrsna su prigoda bolje razumjeti gdje se nalazimo i kamo nam je ići i dostići. Povjesni spomendani govore zapravo i o našem povijesnom hodu i ukorijenjenosti u vremenu i prostoru. Stoga je sveti Ivan Pavao II. poručio mladima u Kataniji (1994.), neka „ne zaboravljaju svoju prošlost, jer čovjek bez pamćenja i prošlosti riskira ostati i bez budućnosti“. Pamćenje je, dakle, sastavni dio našega identiteta.

Evo, već četvrt stoljeća okupljamo se oko Marije koja se ovdje u Bistrici davno udomila, krajem XV. stoljeća. Ono što je Poljacima Gospa Čenstohovska, Francuzima Gospa Lurdska, a Talijanima Lo-retska, to je nama Majka Božja Bistrička. Nju je nadbiskup Bauer, uz asistenciju mladog koadjutora Alojzija Stepinca, 1935. okrunio zlatnom krunom i proglašio Kraljicom Hrvata. A kad je u kolovozu 1971. ovdje završen XIII. Međunarodni marijanski kongres, Biskupska konferencija je proglašila Bistricu marijanskim svetištem čitavoga hrvatskog naroda, a 13. srpnja odredila kao blagdan Majke Božje Bistričke. Ovdje se stoljećima primalo njezina uslišanja i zaštitu. U ovom perivoju i okružju osjećamo se „kod kuće“, pa smo slobodni iznijeti joj svoje molitve, preporuke i zahvale. Ona nas je kao brižna mati pazila i čuvala od brojnih krivovjerja i osvajanja, kako u dalekoj prošlosti, tako i nedavnoj sadašnjosti. Sve povijesne krize i kušnje s njom smo prebrodili, jer se po domovima naših obitelji molilo i u njezina svetišta hodočastilo. Njoj u čast činilo se zavjete i zidalo crkve i oltare. Tako će biti i u buduće, ako se molitva povrati u naše obiteljske domove.

2. Što bi zapravo vjernička zajednica bila bez Marije, zvijezde mora, bez naše „zore svagdanje“ koja pruža orijentir i smisao, ljudi bi tonuli u gluhoj noći. Zbog toga se rado okupljamo u njezinim svetištima gdje prepoznajemo svoju prošlost i sadašnjost, „svoje ribare i mornare“, kako slikovito pjeva Franjo Alfirević: „Tu vise zavjetni darovi, siromašnog, pobožnog puka... Dočekuju nas prijazno zidovi stari; skloništa pri prostih duša, ribara i mornara. Mnogo su uždaha čuli polumračni oltari, mnogo je suza vidjela Gospina slika stara“. Dočekuju nas, dakle, prijazni zidovi i Gospina slika stara. A jedan drugi pjesnik veli: „Kad u luku stigne lađa moja, do oltara tvoga ja ću doći. Na pragu me čekaj, Majko moja. Pruži mi ruku jer spušta se noć“. (M. Talajić). Pruži mi ruku jer se spušta noć. Koliko je samo puta ona ispružila svoju ruku pomoćnicu?! Koliko je puta zaštitila svoje sinove od opasnih valova?! Tko nam je u teškim kušnjama pružao utjehu i zaštitu? Ona, koju s pravom nazivamo „pomoćnicom kršćana“. Ona je stoga uz Isusa u središtu Crkve. Ona je prava mati koja nas njeguje, pazi i štiti.

Okupili smo u svetište Majke Božje Bistričke, na 25. jubilarno hodočašće Hrvatske vojske, policije i hrvatskih branitelja, koje organizira Ministarstvo branitelja u suradnji s Vojnim ordinarijatom u RH. Dok vas sve od srca još jednom pozdravljam na ovom godišnjem zborovanju, potičem vas da zahvalimo dragoj Gospi za sve što je činila našem narodu kroz stoljeća. Posebice u danima nedavnog Domovinskog rata kad smo proživiljavali našu Kalvariju. Vjerovali smo u njezin zagovor, pa se nismo predavalni, niti nadu gubili. Okupljali smo se u crkvama i u skloništima, vapili smo i molili, vjerovali i nadali se. Vjerovali smo u mir i pravdu. Vjerovali smo Gospodinu koji obećava „mir narodu svome“. S krunicom u ruci i oko vrata borili smo se protiv zla, mržnje i uništavanja. Biskupi i svećenici, redovnice i redovnici, umjetnici i pjesnici, vojska i policija, političari i kulturni djelatnici. Svatko je htio dati svoj osobni obol miru i zaustavljanju rata.

3. Upečatljivi krik našeg vapaja bila je i ona pjesma upućena svijetu: „Stop the war in the Croatia“: U ime Boga, u ime ljubavi, u ime djece zaustavite rat u Hrvatskoj! Europo ti to možeš učiniti! Naši vapaji, protesti i molitve iz tih dana sličili su onoj Marulićevoj „Molitvi suprotiva Turkom“, koju je taj vrsni teolog i rodoljub, otac hrvatske književnosti, spjevao početkom 16. stoljeća: „Tebi vapijemo, tužeći u plaču: Tvoji smo, a ginemo; pogani nas tlaču! Ako s nami stati budeš Gospodine, hoće se odrvati narod ki sad gine“. I othrvao se narod, Bogu hvala, upravo zahvaljujući vjeri u Boga i u vlastite snage. Nevjerojatno je bilo čitati kako su predlagači novoga kurikula, reforme obrazovanja „izbacili Marulića iz popisa školske literature“ (zamislite englesku književnost bez Shakespearea i njemačku bez Goethea). Slično je nezamislivo biti u Crkvi bez Marije. Bez nje, zvijezde mora i nade čovječanstva, bez Marije „zore naše“ svagdanje, ljudi bi tonuli u gluhoj noći. U nju su položena nebeska obećanja i ostvarene Božje nakane. Marija nije „izmišljena utjeha“. Ona je stvarno darovana nada. Ona je zvijezda naše povijesti i ufanje naše budućnosti o čemu svjedoče brojni spomenici u kamenu i drvetu, u stihovima i u prozi, u glazbi i molitvi.

No, najviše nam o njoj zbori duša i pobožnost našeg puka. Jer, ona je odgajala naš narodni ethos, pokoljenja djece i mlađih, sačuvala brojne obitelji od propasti i utješila tolike nemoćne i bolesne. Mnogi su naši slavni vladari i velikani bili izvrsna Marijina djeca. Sjetimo se samo naše dične kraljice Jelene koja je u Solinu dala izgraditi crkvu u čast Mariji, u našem prasvetištu "Gospe od Otoka". Sjetimo se također brojnih darovnica kralja Dmitra Zvonimira i kralja Krešimira, kao i Zrinskog i njegovog pouzdanja u Mariju, i tolikih drugih. Mnogi naši gradovi i mjesta gradili su svetišta i crkve, naručivali slike i kipove, a predstavnici i narodni zastupnici donosili odluke o podizanju zadužbina svetišta i oltara Gospi u čast. Zbog toga je naša povijest prožeta "marijan-skim duhom" i pobožnošću. A ta draga molitva naših roditelja i brojnih svetaca i blaženika, postala je simbolom obrane naših branitelja koji su je nosili oko vrata i borili protiv zla, mržnje i uništavanja. Mjesec listopad, kad hrvatska vojska i policija hodočasti u ovo naše nacionalno Gospino svetište, označen je kao mjesec krunice.

4. Mi smo, dakle, Marijin narod koji s posebnim veseljem slavi njezine svetkovine jer Marija nam donosi radost i utjehu. Ona je toliko puta pružila svoju ruku pomoćnicu i zaštitila svoje sinove od opasnih valova, pa je zovemo „pomoćnicom kršćana“. Jer, kao dobra mati ona nas njeguje, pazi i štiti. Zato je sveti Bernard ovako govorio: „Kad se pojave nevolje zazovi Mariju. Ako te muči oholost, zavist, srdžba i lakomost podigni pogled prema Gospo. Kad si uplašen zbog Božjeg suda, ili si u pogibelji, žalosti, borbi i nestalnosti zovi Mariju i neka ti njezino ime uvijek bude na ustima i u srcu“. Stoga, njoj se i danas usrdno obraćamo neka čuje i usliša molitve koje se dižu iz ove doline suza. Neka otare suze svima koji trpe i neka bdije uz one koji su sami. Ustani Gospo i pohiti k nama. Onako kako si hitila svojoj rođakinji Elizabeti. Pohiti u naša sela i gradove, u naše župe diljem Lijepe Naše. Želimo čuti Tvoj pozdrav i osjetiti kako nam Isusa nosiš, blagoslovjeni plod utrobe Tvoje. Neka tvojim pohodom zaigraju čeda u utrobama naših majki i obitelji. Neka srca i duše naših mlađih kliču od radosti i veličaju Spasitelja.

U Remetskom svetištu stoji da je Marija „najvjernija odvjetnica Hrvatske“ (Fidelissima advocata Crotiae). Kako je lijepo kad imamo okretnoga odvjetnika koji nas zastupa, razumije i brani. Marija, dakle, kao naša vjerna odvjetnica dobro razumije svoju djecu. Zahvalni za svjetlo dobrote koje nam je preko nje zasjalo, preporučit ćemo joj danas obitelji hrvatskog naroda da budu dostojevine svoga roditeljskog poziva. Molit ćemo za očeve i majke da budu ispunjeni strahostovanjem pred Bogom, pred životom i pred vječnošću. Neka Marija bdije i čuva naše obitelji. Svjesni njezine uloge u povijesti, osobnoj i narodnoj, završit ću ovo razmišljanje hvalospjevom Gospo koji glasi: "Tebi Vojvotkinjo, koja si se borila za nas, pripisujemo pobjedu, te izričemo pjesmu zahvale. Raduj se zvijezdo koja sunce objavljuje. Raduj se majko jaganjca i pastira. Raduj se obrano od nevidljivih neprijatelja. Raduj se dragocjena kruno vjernih vladara, časni ponose bogobožnih svećenika, nepokolebiva utvrdo Crkve. Gospo velikoga hrvatskoga krsnoga zavjeta, pomozi svima koji tvoju pomoći traže i pod tvoju obranu se utječu. Ustani i pohiti k nama, onako kako si hitila svojoj rođakinji Elizabeti. Pohiti u naše obitelji, sela i gradove. Želimo čuti Tvoj pozdrav i osjetiti kako nam Isusa nosiš. Tebi, povjeravamo svoju sadašnjost i budućnost. Tebi se obraćamo, molimo i pjevamo: Hrvat za križ bojak bije sveti: vodio ga ljiljan barjak Tvoj. Ti nad nama plašt razastri bijeli; brani Gospo, brani i nadalje narod svoj! Amen.

BLAGDAN SV. FRANJE

Propovijed mons. Želimira Puljića u Pristegu

1. Dvije su stvari odredile tijek Franjinog života: Glas koji ga je pozvao neka ide popraviti crkvu koja je u ruševnom stanju, te rečenica evanđelja 'ne pribavljajte sebi u pojase ni zlatna, ni srebrna, ni bakrena novca; ni putne torbe, ni dviju haljina..' (Mt 10, 9-10). «To je ono što tražim, to je ono što svim srce želim», bila je reakcija mlađog Francesca. Nakon što je svojim rukama obnovio tri crkvice u asiškoj okolici (sv. Damjana, sv. Petra i Marije od Andjela), shvatio je kako je onaj glas

mislio na obnovu Crkve koja je Božja građevina.

Zahvaćen citiranim evanđeoskim riječima odlaže sandale, oblači grubu tuniku te kao svoju zaručnicu izabire sestrice siromaštinu, što će genijalnom piscu Božanstvene komedije dati povoda da ga opjeva u XI. poglavlju Raja. Naime, uz sv. Benedikta, Bernarda, Tomu i Dominika, Dante će osobite riječi divljenja posvetiti ovom Božjem trubaduru iz Asiza. A kao dobar vjernik, pjesnik i teolog zaključit će kako je sv. Dominik znanjem i borbom protiv krivovjerja Crkvu učinio sigurnjom, a sv. Franjo ljubavlju, jednostavnošću i siromaštvo vjernijom svome misijskom poslanju.

2. Kad na kraju dana kod večernje molimo «Veliča duša moja Gospodina», ponavljamo Marijinu zahvalnu pjesmu što je Jahve «pogledao na neznatnost službenice svoje». Ova molitva pokazuje Marijinu skromnu dušu i njezino uvjerenje kako čovjek postaje velikim tek kad ga Bog „zagrli“, uzvisi, obogati i ispuni svojim dobrima. I sveti je Franjo nakon obraćenja postao toga svjestan pa će s radošću, uvjerenjem i ljubavlju obući grubu tuniku i izabrati kao svoje trajne družice skromnost, služenje i siromaštvo. I dok o tomu prebiremo misli u svojoj duši, pitamo se što je s tim krijepostima u ovom našem vremenu silnog napretka? Gdje su nestale krotkost i neznatnost, služenje i poniznost? Čini se, nažalost, kako su odbačene i nema ih u upotrjebi. A kad ih netko negdje preporuči, gleda ga se u čudu, ako ga se u međuvremenu ne proglaši «čudakom». I osjeća se živa potreba vratiti u upotrebiju ove krijeposti. Jer, nedostatak služenja i skromnosti rađa sebičnošću koja onda nagriza ljudsko zajedništvo. Pretjerano pak blagostanje stvara ovisnike i robe. I ono nije znak napretka i progrusa, nego prava zamka suvremenom čovjeku.

Ima jedna priča iz apokrifa kako je neki prorok hodao i nosio sa sobom samo češalj i čašu. A kad je u nekoj prigodi video čovjeka kako prstima češlja bradu, a drugog kako rukama grabi i piye vodu, bacio je i češalj i čašu. To pokazuje da je prorok imao visoki stupanj nutarnje slobode. I Majka Terezija je ponavljala kako «ono što joj ne služi, samo je opterećeće». Potrebno je stoga vratiti vrijednote skromnosti i služenja u naš dnevni život, staviti ih na visoku cijenu i ne umarati se u tomu odgajati djecu i mlade. Služiti drugome i biti skroman ne znači biti jadnik siromah, nego biti zadovoljan s onim bitnim i osnovnim, te biti sretan kad se drugom služi. A to se onda lako prepoznaje po stilu života, a ne po životnom standardu, namirnicama i manirama odijevanja.

3. Blagdan svetoga Frane slavimo u Marijinom mjesecu krunice, u listopadu neposredno pred Gospu Ružaricu. Pozivajući vjernike neka mole krunicu i razmatraju Kristovo lice, sveti Ivan Pavao II. je poželio neka da im na tom putu učiteljicom bude BD Marija. Papa Pio V. ustanovio je ovaj liturgijski spomen kao uspomenu na pobedu kršćanske vojske nad Turcima kod Lepanta 7. listopada 1571. Pučka je pobožnost, naime, pripisala tu pobedu zagovoru Djevice koju se molio i zazivalo molitvom krunice. U blagdan svetoga Ružarija uklapaju se i godine naše molitve iz nedavnog Domovinskog rata kad su naši branitelji, goloruki i s krunicom oko vrata ustali u obranu slobode i narodnog identiteta. I dogodilo se čudo slobode zahvaljujući moćnom zagovoru Presvete Djevice (kard. Kuharić). Krunica je ne samo bila draga molitva naših roditelja i brojnih svetaca, već je postala i simbolom obrane naših ognjišta i naših svetišta. Marija je, naime, duša i srce Crkve, jer ona s Crkvom moli. Ali, moli i za potrebe Crkve. Na vjetrometini vječitim sukobima s Marijom smo uspijevali prebroditi sve povijesne krize i kušnje jer su se po domovima naših obitelji prebirala zrnca krunice, molio i hodočastilo u Gospina svetišta.

Crkva Isusovih učenika započela je svoj ovozemni hod s Marijom na Duhove u dvorani Posljednje večere. S Marijom će završiti i svoj hodočasnički put prema eshatonu. Marija je, dakle, uz Isusa u središtu Crkve. Stoga je pozdravljamo riječima i hvalospjevom njezine rođakinje Elizabetе koja ju je prepoznala kao ženu vjere: ‘Blagoslovljena si među ženama jer si povjerovala da će se ispuniti što ti je rečeno od Gospodina’. Ustani Gospe i pohiti k nama, u naše obitelji, sela i gradove. Gospo od Ružarja, moli za nas. Amen.

Blaženi i pravedni Šime, častimo ti sveto ime!

Svečanja Večernja uoči blagdana Sv. Šimuna: Propovijed mons. Želimira Puljića

1. Žitelji ovoga grada i Nadbiskupije više od sedam stoljeća nerazdvojivo su povezani sa svetim Šimom koga s pravom nazivamo svojim Pokroviteljem i na njegov blagdan hrlimo iskazati mu poštovanje. Jer, on je na svojim rukama držao sveto Tijelo Isusovo. Slaveći njegov spomen sjećamo se onoga dana kada je Isus po Mariji stigao među ljude. A na dan prikazanja u jeruzalemском hramu dočekao ga je starac Šimun. Ova svetkovina podsjeća nas na to i priziva u pamet kako su se u tom trenutku susreli Stari i Novi zavjet, prošlost i budućnost u osobi starca Šimuna i djeteta Isusa. I povezuje se Betlehem s Jeruzalemom. Naime, dok se u Betlehemu Isus rodio i postao stanovnikom zemlje, u Jeruzalemu, gdje ga je Šimun primio u naručje, on će podnijeti muku, umrijeti, uskrsnuti i uzići na nebo. Zbog toga i kličemo starcu Šimunu i radujem se s pjesmom: Pravedniče, sveti Šime, častimo ti sveto ime!

Osim ovog otajstvenog događaja, koji nas vodi u Jeruzalem, mi danas obilježavamo spomendan iz naše narodne povijesti za koji smo zahvalni Božjoj Providnosti. U ovom Gospinom mjesecu, a uz svetkovinu osobitog Pokrovitelja našega Grada, svetoga Šime, želimo zahvaliti Gospu i svetom Šimi za sve što su učinili našem narodu, gradu i nadbiskupiji tijekom prošlih stoljeća. Posebice u danima Domovinskog rata kad smo proživljavala pravu Kalvariju. Vjerujući u njihov moćni zagovor nismo se predavalni, niti gubili nadu. S krunicom u ruci i oko vrata borili smo se protiv zla, mržnje i uništavanja. Uz njihovu pomoć i zagovor, u znaku krunice prepoznali smo pravu snagu i osvojili slobodu. Sjećamo se kako su zračni napadi na Banske dvore s nakanom da se ubije Predsjednika Tuđmana i njegove bliže suradnike, ubrzali donošenje odluke o raskidu svih državnopravnih veza RH s tadašnjom Jugoslavijom. To se dogodilo 8. listopada 1991., kada slavimo sv. Šimu.

2. Po kalendaru 8. listopada 1075. okrunjen je kralj Zvonimir po papinom izaslaniku Gebizonu koji mu je predao novom hrvatskom kralju mač, žezlo i krunu, te papinsku zastavu kao znak njegove vjernosti i podložnosti Papi. Tada je kralj Zvonimir učinio zavjernicu koju je potvrdio svojom prisegom: „Ja, Dmitar Zvonimir, s Božjom pomoći i darom apostolske stolice, bit ću vazda vjeran sv. Petru..., a poslanike Papine primat ću časno i čestito s njima postupati. Gajit ću pravdu, branit ću crkve, štititi siromahe, udovice i siročad. Priječit ću nedopuštene brakove i protiviti se prodaji ljudi. Kraljevstvo pak koje mi se predaje uzdržat ću vjerno, te ga nikako neću odvratiti od apostolske stolice. Tako mi Bog pomogao!». Kakva svijest odgovornosti vladara koji se zaklinje da će štititi udovice i siročad. Ali, i bdjeti da ne zavlada nered i nemoral u društvu i u obitelji! Molimo sv. Šimu neka Hrvatskoj i Europi izmoli takve zauzete javne djelatnike -vjerne Bogu, Crkvi i narodu.

U dan naše neovisnosti utkana su stoljeća vjernosti naših vladara i ljudi Bogu, Crkvi, Papi i narodu svome. A kalendarski su umreženi spomendan kraljice Jelene Slavne iz Solina, dan krunjenja kralja Dmitra Zvonimira, te posebice dan našega zaštitnika i pokrovitelja svetoga Šime preko kojega upućujemo Isusu molitve za našu Domovinu. Pomozi i blagosloví sve koji vode brigu o njezinom prosperitetu kako bi se u njoj ostvarivalo duhovno i materijalno blagostanje u prijateljstvu, bratstvu i ljubavi. Tebi pak zaštitniče malenih, čuvaru svetoga hrama, utjeho i nado svih koji se pripremaju poći s ovoga svijeta kličemo: Blaženi i pravedni Šime, častimo ti sveto ime! Moli za nas, sada i uveke. Amen!

BLAGDAN SV. ŠIMUNA

Propovijed mons. Želimira Puljića na nečernjem Misnom slavlju

1. Danas se prisjećamo svetog starca Šimuna, kojeg nazivamo Pravednikom i Bogoprimcem. Njemu je, naime, Duh Sveti objavio da neće umrije prije nego vidi Spasitelja. I, evo, Luka nam pripovijeda da je kao bogobojazni starac dočekao u Hramu Josipa i Mariju. Uzeo je dijete na ruke i u njemu prepoznao Mesiju. Izrekao mu je zahvalnu pjesmu i pozdravio Onoga koji će donijeti spasenje svima narodima. I biti „svjetlo na prosvjetljenje i slavu Izraela“. Sveti je starac predviđio kako će On biti i znak osporavanja; onaj komu će se protiviti, a on će morati i umrijeti. Ali, svojom smrću spasit će i otkupiti narod svoj. Šimun je prorekao da će Isusovo Majci Mariji „mač boli probosti dušu njezinu“. U toj svečanoj i osobitoj zgodi Šimun izgovara i himan koji će postati večernjom molitvom Crkve: „Sad otpuštaš slugu svoga Gospodaru, po riječi svojoj u miru.“

Duh Sveti je, dakle, potaknuo Šimuna da dođe u Hram u dan kad su Marija i Josip donijeli dječaka Isusa da izvrše što je Zakon propisivao. A Zakon je tražio neka roditelji prinesu žrtvu za svoje prvo dijete kao znak zahvalnosti što im ga je Bog darovao. Šimun u Duha prepoznaje Dječaka pa blagoslivlja Boga i majku njegovu. Ovim istim „blagoslovom“ molitelji časoslova završavaju svoj dan. I Šimun je u trenutku spoznaje da je Dječak onaj koji je „utjeha Izraelova“, spreman završiti svoj zemaljski život pa pjeva: „Sad otpuštaš slugu svoga, Gospodaru“. Jer, dočekao je i očima „udio spasenje Božje, slavu Izraela i očekivanu svjetlost narodâ“. Zato je blagdan svetoga Šime blagdan susreta Boga s ljudima i ljudi s Bogom; kao i ljudi međusobno. Neka nam ovo susretanje bude radosno, plodno i blagoslovljeno!

2. Žitelji grada Zadra i Nadbiskupije od onoga prvoga susreta od prije sedam stoljeća povezani sa svetim Šimom. I s pravom ga nazivamo svojim Pokroviteljem, a na njegov blagdan hrlimo mu iskazati svoje poštovanje. Jer, on je na svojim rukama držao sveto Tijelo Isusovo. Ovaj nas blagdan podsjeća i na dan kad se Isus rodio u Betlehemu i čovjekom postao. A na dan prikazanja, evo, dočekao ga je starac Šimun u jeruzalemskom hramu. Svetkovina, dakle, svetoga Šime priziva nam u pamet kako su se u susretu starca Šimuna i djeteta Isusa susreli Stari i Novi zavjet, prošlost i budućnost. I povezuje Betlehem s Jeruzalemom. Naime, u Betlehemu se Isus rodio i postao stanovnikom zemlje, a u Jeruzalemu, gdje ga Šimun prima u naručje, on će umrijeti, uskrsnuti i ući na nebo. Zbog toga i kličemo ovom starcu: Pravedniče, sveti Šime, častimo ti sveto ime!

Osim ovog otajstvenog događaja iz povijesti spasenja, koji nas vodi u Betlehem i Jeruzalem, mi obilježavamo i spomendane naše narodne povijesti za koji smo zahvalni Božjoj Providnosti. U Gospinom mjesecu krunice, a uz svetkovinu osobitog Pokrovitelja našega Grada, svetoga Šime, želimo zahvaliti Gospi i svetom Šimi za sve što su učinili našem narodu, gradu i nadbiskupiji tijekom prošlih stoljeća. Posebice u danova Domovinskog rata kad smo proživljivali pravu Kalvariju. Ali, vjerujući u njihov moćni zagovor nismo se predavali, niti gubili nadu. S krunicom u ruci i oko vrata borili smo se protiv zla i uništavanja. Uz njihovu pomoć i zagovor, u znaku krunice prepoznali smo pravu snagu i osvojili slobodu. Jučer smo se sjetili zračnoga napada na Banske dvore s nakanom likvidacije Predsjednika Tuđmana i njegovih suradnika, što je ubrzalo donošenje odluke o raskidu državnopravnih veza s Jugoslavijom. A to se dogodilo 8. listopada 1991. kada slavimo sv. Šimu.

3. Prije 942 godine, također 8. listopada 1075. Papin izaslanik Gebizon okrunio je kralja Zvonimira i predao mu mač, žezlo i krunu, te papinsku zastavu kao znak njegove vjernosti i podložnosti Papi. Tada je hrvatski kralj učinio zavjernicu koju je potvrdio svojom prisegom: „Ja, Dmitar Zvonimir, s Božjom pomoći i darom apostolske stolice, bit ću vazda vjeran sv. Petru... Gajit ću pravdu, braniti Crkvu, štititi siromahe, udovice i siročad. Prijeći ću nedopuštene brakove i protiviti se prodaji ljudi. Kraljevstvo pak koje mi se predaje uzdržat ću vjerno, te ga nikako neću

odvratiti od apostolske stolice. Tako mi Bog pomogao!“. Kakva svijest odgovornosti vladara koji se zaklinje da će štititi udovice i siročad, te bdjeti da ne zavlada nered i nemoral u društvu i u obitelji! Današnji bi liberali i sekularisti dobacili: Kralju, ne mijesaj se u privatni život ljudi. Uz zahvalu Božjoj Providnosti što smo imali takve vladare koji su držali Božjega zakona, molit ćemo večeras sv. Šimu neka Hrvatskoj i Europi izmoli što više zauzetih javnih djelatnika koji će poput Dmitra Zvonimira biti i ostati vjerni Bogu, Crkvi i svome narodu.

U dan naše neovisnosti utkana su stoljeća vjernosti naših vladara i ljudi koji su poštivali prirodne i Božje zakone. A kalendarski s ovim današnjim danom umrežen je spomendan krunjenja kralja Dmitra Zvonimira, te posebice dan našega zaštitnika i pokrovitelja svetoga Šime. Stoga, preko njega našega „virnoga odvitnika“ upućujemo Isusu žarku molitve za našu Domovinu. Neka vodi, pomaže i blagoslivlja sve koji vode brigu o njezinom prosperitetu kako bi se u njoj ostvarivalo duhovno i materijalno blagostanje u prijateljstvu, bratstvu i ljubavi. Tebi pak zaštitniče malenih, čuvara svetoga hrama, utjeho i nado svih koji se pripremaju poći s ovoga svijeta kličemo: Pravedniči sveti Šime, častimo ti sveto ime!

4. A završno slovo u čast našemu Pokrovitelju izričem izvatkom iz Života svetoga Šime koji je pisan starim hrvatskim jezikom. Tamo, naime, stoji: „I mi, dakle, bogoljubna braćo kršćani, koji slavimo blagu uspomenu svetoga Šimuna Pravednika, poniznim i gorućim srcem obratimo se k njemu, ter ovako se molimo: Zdravo Sveti Šimune, slavni čudotvorče, zdravo! Mi se proglašujemo za tvoje virne sluge, a ti nam dokaži da si naš ljubeznivi odvitnik, moleći se za nas kod Boga, kako ćemo se po njegovoj milosti od griha ostaviti, pravedno dilovati, ter s Bogom u miru, s iskrnjim u ljubavi do vika živiti.

Tvojim slavnim odvitovanjem ukloni od našega mista i od sve Dalmacije ona pokaranja, što smo zaslužili za svoje grihe. Isprosi nam od Boga svako duhovno i tilesno dobro. Navlastito molimo te, budi nam pomoćnik na času smrti, da se pravo ispovidimo i bogočasno pričestimo, eda bi po tom s tobom se sdružili u nebeskom kraljevstvu, kamo ćemo skupa s Andjeli i ostalimi Sveci slaviti i hvale pivati Spasitelju našemu Isukrstu, komu zajedno s Ocem i s Duhom Svetim čast i poklon po sve vike vikov! Amen’.

SPOMENDAN SV. IVANA PAVLA II. I MISIJSKA NEDJELJA

Propovijed mons. Želimira Puljića

1. Dvije su teme koje se ove nedjelje povezuju. To je Misijska nedjelja i spomendan svetoga Božjega misionara, pape Ivana Pavla II. koji je na današnji dan 1978. službeno nastupio kao nasljednik svetoga Petra u Rimu. Kao sudionik zasjedanja na Drugom Vatikanskom Saboru (1962.-1965.) on je s drugim biskupima naglasio važnost misionarskoga duha. Biskupi su, dakle, prije pola stoljeća rekli što Crkva vjeruje i što misli o sebi. Ali i o svijetu koji bježi od Boga i kojem treba navijestiti Kristovo evanđelje. O tomu je posebice progovorila u dekretu o misijskoj djelatnosti Crkve „Ad Gentes“ (1965.) gdje je opisana Očevo zamisao spašavanja ljudi po Isusu Kristu, jedinom Otkupitelju čovjeka. Budući da je Crkva „po naravi misionarska“ (AG 2), sveti Ivan Pavao II. je koristio znakovite riječi o „hitnosti“, „potrebi“ i „važnosti“ misijske aktivnosti. U duhu onoga što je apostol Pavao pisao Korinćanima da ga „ljubav Kristova obuzima i potiče“ (2 Kor 4, 14). Papa Benedikt XVI. je ut om vidu tumačio da „kršćanstvo nije neka nova filozofija ili moralka, već život u Kristu“ (Deus caritas est, 2005.), i poticao kršćane neka se upute „u tu dinamiku ljubavi kako bi pronašli izvor i temelj misijskoga poslanja“.

Uz želju Crkve da razmišlja o dinamici misijskoga poslanja i nesebičnog darivanja za potrebe misija, valja se danas sjetiti i mreže misijskih djela koju je ljubav prema misijama stvorila. Imaj ih četiri: Djelo za širenje vjere, Djelo svetog djetinjstva, Djelo svetog Petra apostola i Misijska zajednica svećenika, redovnika i redovnica kao i svih drugih koji žele pomagati misijama. Ne

mogu, naime, svi biti misionari. Ali, svi možemo molitvama, simpatijom i materijalnim darovima pomagati misijsko djelo Crkve. Upravo ta mreža molitelja i darovatelja milijuna ljudi diljem svijeta omogućuje da Kongregacija za evangelizaciju naroda vodi brigu o brojnim institucijama u misijama. Prema „Statističkom godišnjaku“ od prije nekoliko godina (Fides, 2013.) Kongregacija vodi brigu o 280 bogoslovija, 110 malih sjemeništa, 42.000 katoličkih škola, 1.600 bolnica, 12.000 karitativnih i socijalnih institucija. Bez sabirnih misijskih akcija i materijalne pomoći cijele Crkve ove institucije ne bi mogle djelovati. Uz naš dar koji ćemo danas pokloniti misijama, mi ćemo moliti naše svete zaštitnike kao i zaštitnicu misija svetu malu Tereziju da u nama poraste osjetljivost za misijsko djelovanje Crkve. Sveta mala Terezija nije nikada stupila nogom izvan Karmela. Ali, žarkom ljubavlju i molitvom našla je svoje mjesto u srcu Crkve i postala zaštitnicom misija. Drago mi je spomenuti da je naš Teološko-katehetski odjel Sveučilišta s pročelnikom prof. Ražovom uz suradnju s Papinskim sveučilištem Urbanijana u Rimu, u svibnju ove godine organizirao međunarodni simpozij „Misijsko i evangelizacijsko poslanje Crkve u suvremenom multikulturalnom i multikonfesionalnom društву“. U prigodi srebrnoga jubileja teološko-katehetskoga studija u Zadru nastojalo se odabriom izvrsnih tema i pradavača osvijetliti trajno aktualnu potrebu „misijskog zanosa i radosti evangelizacije“.

2. Sveti Ivan Pavao II. je u drugoj godini pontifikata (7. prosinca 1990.), objavio encikliku o trajnom misijskom poslanju Crkve, „Redemptoris Missio“. U njoj je naglasio kako „osjeća da je nastupio čas da se upregnu sve crkvene snage u smjeru nove evangelizacije i misija. Nitko od Kristovih vjernika, nijedna od crkvenih ustanova ne može izmaknuti toj najvišoj dužnosti, a ta je: Navijestiti Krista svim narodima svijeta“ (br. 3). Dok večeras spomijemo riječi misijske enciklike, rado se sjećamo susreta s njime. Posebice njegovoga druženja s mladima na sportskim stadionima, livadama i velikim trgovima. On je te liturgijske susrete pretvarao u velika slavlja mladosti. Mladi su ga rado slijedili, slušali, za njim išli i izvikivali njegovo ime. A poklicima i aplauzima prekidali njegove govore. Bili su slobodni prići mu, zagrliti ga i nešto mu na uho šapnuti. A on se s njima osjećao se „kod kuće“. U Buenos Airesu (1987.) izjavio kako mu „susreti s mladima znače odmor i radost“: „Došao sam da se s vama malo odmorim, draga mlađeži. Došao sam da vas čujem, da s vama razgovaram, da s vama molim. Želio bih vam ovdje ponoviti ono što sam rekao na prvi dan svoga pontifikata: Vi ste Papina nada, vi ste nada Crkve“. Zbog toga je rado pozivao mlade na godišnje susrete, okupljao ih i obraćao im se. Pisao im je pisma i govorio tijekom svojih apostolskih putovanja. Nije im tepao ni povlađivao. Naprotiv, tražio je žrtvu, napor i zalaganje. Mladi su ga slijedili, rado slušali i od milja nazivali različitim titulama: „Superstar i Superman“.

A sve je započelo na današnji dan 1978. kad se obratio ljudima i rekao: „Ne bojte se! Otvorite vrata Kristu i njegovoj spasenjskoj moći. Neka mu se otvore granice država, ekonomskih i političkih sustava, široka područja kulture, civilizacije i razvoja. Neka se nitko ne plaši Krista, jer On jedini zna što je u srcu čovjeka“. Sveti Ivan Pavao II. svojim je nastupnim govorom osvojio srca ljudi i zacrtao program svoga pontifikata. I najavio kako „želi svima doći i sve posjetiti: mjesta gdje se moli i ljudi koji mole; beduine u pustinji i karmelićane i cistercite u samostanima; bolesnika u krevetima i radnike po tvornicama. Htio bih vidjeti i sve koji su poniženi i obespravljeni, te zaviriti i iza kućnih pragova vaših domova. Posvuda bih htio doći“. Malo se koji Papa tako umješno i uspješno približio suvremenom čovjeku kao on. Od djece i mlađih, do starih i bolesnih. Svatko ga je osjećao blizu. Hrvatski narod ne bi smio zaboraviti njegovu očinsku brigu koju je pokazao kad nam je bilo najteže, u vrijeme Domovinskog rata. Nije se, naime, tih dana umarao moliti za mir u našim krajevima, te činiti sve što je bilo u njegovoj moći kako bi se obustavilo ratna stradanja i obuzdalo ruku koja ubija.

3. Uobičajeno je slaviti spomendan sveca uz dan njegove smrti, kada se rodio za nebo. Kongregacija je odabrala dan njegovoga službenog nastupa i u službi Božanskog Časoslova odredila neka drugo čitanje bude dio njegove nastupne propovijedi u kojoj je pozvao sve neka „otvore

vrata Kristu“. Niame, hrabri Wojtyla na današnji dan izišao je na ulice i pošao svijetom, s mačem uperenim protiv idola ovoga vremena. Jer, doslovce je shvatio Kristovu zapovijed: „Idi i učvršćuj braću svoju“. A sam se osjećao poput „glasnika velikoga Kralja, koji je poslan na raskršća života“. Priključimo se večeras ovom istinskom misionaru i „Božjem glasniku“. Neka nam njegov go-dišnji spomendan bude poticaj da po vjeri živimo, te ljudima našega vremena pružamo razloge vjere i nade koja je u nama. Učimo od njega da je „dobro, slatko i spasonosno evangelizirati i onda kada nam izgleda da „sijemo u suzama“ (Ps 126, 6). Neka nas u tom zadatku prati zagovor svetoga Ivana Pavla II., čiji nutarnji polet i vatru nikakva sila nije mogla ugasiti. Pa ni onaj metak njegovoga ubojice Ali Agce, kojemu je od srca oprostio.

Molimo, činimo i radimo da ljudi našega vremena osjete i u nama, kao što smo to doživjeli kod pape Wojtyla, osobiti žar, revnost i radost naše vjere i našega služenja. Neka se njegovim zagonvorom i vatrom Duha Svetoga u ovo naše doba djelotvorno „naviješta Božje Kraljevstvo kako bi Crkva bila što čvršće usidrena u srcu svijeta“. Dok zahvaljujemo svetom Ivanu Pavlu II. ne samo za misijsku vatru koju je zapalio, već i za osobitu ljubav i brigu koju je prema nama očitovao u teškim danima Domovinskoga rata, večeras mu od srca velimo: „Hrvatska ti kliče, hvala. Pjesma k nebu nosi glas. Kad te je u suzi zvala, čuvao si nju i nas. Srca su nam katedrala. Tvoja Crkva puk je tvoj. Hrvatska ti kliče, hvala. Novu snagu podaj njoj“. Sveti Ivane Pavle II., pomozi nam u našem misijskom zalaganju i moli za nas. Amen.

Hrvatska ti kliče, hvala. Novu snagu podaj njoj!

Propovijed mons. Želimira Puljića u katedrali na Dan škole “Klasične gimnazije Ivana Pavla II.”

1. Rado se sjećamo dragih susreta sa svetim Ivanom Pavlom II. Posebice njegovog druženja s mladima na sportskim stadionima, livadama i velikim trgovima. On je te liturgijske susrete pretvaraо u velika slavlja mladosti. Mladi su ga rado slijedili, slušali, za njim išli i izvikivali njegovo ime. A poklicima i aplauzima prekidali njegove govore. Bili su slobodni prići mu, zagrliti ga i nešto mu na uho šapnuti. Tako je u Caracasu, napr. dok se on spremao obratiti okupljenoj masi, došao jedan mladić, uzeo mu desnu ruku, podigao je u zrak i proglašio ga „svjetskim šampionom“ (campeón del mundo). Možemo samo zamisliti kako je okupljeni svijet pozdravio tu gestu spontanoga mladića. Ali, pozdravio je i Papu koji se bez komplikiranja u to uključio, te među mladima osjećao se „kod kuće“. Tako je u Buenos Airesu (1987.) izjavio kako mu „susreti s mladima znače odmor i radost“: „Došao sam da se s vama malo odmorim, draga mladeži. Došao sam da vas čujem, da s vama razgovaram, da s vama molim. Želio bih vam ovdje ponoviti ono što sam rekao na prvi dan svoga pontifikata: Vi ste Papina nada, vi ste nada Crkve“.

„Vjerujem u vas, mladi, svim srcem i snagom svoga uvjerenja. Vi ćete sutra postati živa snaga zemlje. Dok vas gledam okupljene, vidim pred sobom budućnost Crkve s kojom Bog ima svoje planove. Kad se vratite kući, pričajte roditeljima i svakome tko to želi čuti, kako Papa ima povjerenja u vas, i da računa s vama. Recite im da je mladež Papina snaga‘ (Galway, 1979). Zbog toga je rado pozivao mlade na godišnje susrete, okupljaо ih i obraćao im se. Pisao im je pisma i govorio tijekom svojih apostolskih putovanja. Nije im tepao ni povlađivao. Naprotiv, tražio je žrtvu, napor i zalaganje. Mladi su ga slijedili, rado slušali i od milja nazivali različitim titulama: „Superstar, Superman, Tratamundo de la paz“.

2. A sve je započelo onoga 22. listopada 1978. kad se kao izabrani papa obratio ljudima na Trgu sv. Petra riječima: „Ne bojte se! Otvorite vrata Kristu i njegovoj spasenjskoj moći. Neka mu se otvore granice država, ekonomskih i političkih sustava, široka područja kulture, civilizacije i razvoja. Neka se nitko ne plaši Krista, jer On jedini zna što je u srcu čovjeka“. Sveti Ivan Pavao II. svojim je nastupnim govorom osvojio srca ljudi i zacrtao program svoga pontifikata. I najavio kako „želi svima doći i sve posjetiti: mjesta gdje se moli i ljudi koji mole; beduine u pustinji i

karmelićane i cistercite u samostanima; bolesnika u krevetima i radnike po tvornicama. Htio bih vidjeti i sve koji su poniženi i obespravljeni, te zaviriti i iza kućnih pragova vaših domova. Posvuda bih htio doći“. Malo se koji Papa tako umješno i uspješno približio suvremenom čovjeku kao on. Od djece i mladih, do starih i bolesnih. Svatko ga je osjećao blizu. Hrvatski narod ne bi smio zaboraviti njegovu očinsku brigu koju je pokazao kad nam je bilo najteže, u vrijeme Domovinskog rata. Nije se, naime, tih dana umarao moliti za mir u našim krajevima, te činiti sve što je bilo u njegovoј moći kako bi se obustavilo ratna stradanja. Pet puta se službeno susreo s Hrvatima: tri puta u Hrvatskoj i dva puta u BiH. Zahvalni smo mu što je pomagao da svijet prizna Hrvatsku kao suverenu i nezavisnu državu, i zauzimao se da bude pridružena zajednici naroda ujedinjene Europe.

Uobičajeno je slaviti spomendan sveca uz dan njegove smrti, kada se rodio za nebo. Kongregacija je odabrala dan njegovoga službenog nastupa i u službi Božanskog Časoslova odredila neka drugo čitanje bude dio njegove nastupne propovijedi u kojoj je pozvao sve neka „otvore vrata Kristu“. Niame, hrabri Wojtyla na današnji dan izišao je na ulice i pošao svijetom, s mačem uperenim protiv idola ovoga vremena. Jer, doslovce je shvatio Kristovu zapovijed: „Idi i učvršćuj braću svoju“. A sam se osjećao poput „glasnika velikoga Kralja, koji je poslan na raskršća života“.

3. Priključimo se ovom „Božjem glasniku“ uz njegov godišnji spomendan, pa pružimo ljudima našega vremena razloge vjere i nade koja je u nama. Učimo od njega kako je „slatko i utješno evangelizirati i onda kada nam izgleda da „sijemo u suzama“ (Ps 126, 6). Neka nas u toj misiji i zadatku prati zagovor svetoga Ivana Pavla II., čiji nutarnji polet i vatru nikakva sila nije mogla ugasiti. Pa ni onaj metak njegovoga ubojice Ali Agce, kojemu je od srca oprostio.

Neka ljudi našega vremena i po nama, kao preko Karola Wojtyla, osjete žar, revnost i radost naše vjere i našega služenja, a ne raspoloženje zamora i tuge. Neka se njegovim zagovorom i vatrom Duha Svetoga u ovo naše doba djelotvorno „naviješta Božje Kraljevstvo kako bi Crkva bila što čvršće usidrena u srcu svijeta“. Dok zahvaljujemo svetom Ivanu Pavlu II. ne samo za misijsku vatru koju je zapalio, već i za osobitu ljubav i brigu koju je prema nama očitovao u teškim danima Domovinskoga rata, večeras mu od srca velimo: „Hrvatska ti kliče, hvala. Pjesma k nebu nosi glas. Kad te je u suzi zvala, čuvaо si nju i nas. Srca su nam katedrala. Tvoja Crkva puk je tvoj. Hrvatska ti kliče, hvala. Novu snagu podaj njoj“. Sveti Ivane Pavle II., moli za nas. Amen.

ODREDBE

Broj: 1229/2017.

Zadar, 26. rujna 2017.

Predmet: Proslava blagdana sv. Šime

*Svim župnim uredima, upraviteljima crkava,
samostanima i redovničkim zajednicama u Nadbiskupiji*

Draga braćo svećenici, redovnici, sestre redovnice, dragi Kristovi vjernici,

U nedjelju, 8. listopada 2017. godine slavimo blagdan svetog Šime, zaštitnika Grada Zadra. Sve Vas pozivam da sudjelujete u proslavi njegova blagdana, koji započinje uoči, u subotu, 7. listopada Svečanom Večernjom u Svečevoj crkvi u 19 sati. Također, ovim pozivam sve župne zborove u Gradu Zadru na sudjelovanje na Svečanoj Večernjoj.

Na sam blagdan, u nedjelju 8. listopada, svete Mise su prema sljedećem rasporedu: u 7, 8.30, 11 sati koju će predvoditi mons. dr. Mile Bogović, gospičko-senjski biskup u miru, u 17 sati (s blagoslovom djece) te u 19 sati koju će osobno predvoditi. Prigoda za svetu ispovijed bit će prije svake svete Mise.

Svima srdačan pozdrav i blagoslov od Gospodina,

† Želimir Puljić, nadbiskup

Broj: 1217/2017.

Zadar, 22. rujna 2017.

Predmet: Svećenička rekolekcija u listopadu 2017.

Hrvatsko-slovensko hodočašće u Stičnu 14. listopada 2017., o 100. obljetnici Marijinog ukazanja u Fatimi - obavijesti

Svim župnim uredima i samostanima u Nadbiskupiji

Draga braćo svećenici,

Obaviještavam Vas da će se svećenička rekolekcija u listopadu održati u srijedu, 4. listopada 2017., s početkom u 10,00 sati u dvorani Sjemeništa. U pastoralnom dijelu rekolekcije izlaganje na temu: 'Roditeljstvo u Božjem naumu' održat će don Roko Glasnović, svećenik šibenske biskupije. Duhovni dio (listopadsku pobožnost) u kapeli Sjemeništa predvodit će don Šime Žilić, župnik Slivnice i Islama Latinskog.

Također, u privitku Vam dostavljam dopis-obavijest o Hrvatsko-slovenskom hodočašću u Stičnu 14. listopada 2017., o 100. obljetnici Marijinog ukazanja u Fatimi.

Srdačno Vas pozdravljam i blagoslivljem,

† Želimir Puljić, nadbiskup

Broj: 1303/2017.

Zadar, 14. listopada 2017.

Predmet: Svjetski dan misija 2017.

Svim župnim uredima i upraviteljima crkava u Nadbiskupiji

Draga braćo svećenici!

Ovogodišnji Svjetski dan misija slavimo u nedjelju 22. listopada. Dopuštena je samo jedna zavjetna misa, i to neka bude središnja nedjeljna župna misa u jednoj od župa koje svećenik poslužuje. Ostale mise su od nedjelje, s time da se na svim misama u homiliji prenesu glavni naglasci ovogodišnje poruke pape Franje za Svjetski dan misija i posvijesti vjernicima potreba pomaganja

misijske djelatnosti sveopće Crkve u svijetu.

Papa Franjo u ovogodišnjoj poruci za Svjetski dan misija piše da: 'Misija podsjeća Crkvu da ona nije svrha samoj sebi, već ponizno sredstvo i posredovanje Kraljevstva' te između ostalog napoljava da je: 'Svjetski dan misija, dobra prilika da misijsko srce kršćanskih zajednica sudjeluje s molitvom, svjedočanstvom života i zajedništvom dobara kako bi se odgovorilo na velike i prijeke potrebe evangelizacije'.

Nacionalna uprava Papinskih misijskih djela u Republici Hrvatskoj dostavila Vam je poruku pape Franje za ovogodišnji Svjetski dan misija i druge prigodne materijale kao pomoć u misijskoj animaciji, na župne uredje.

Milostinja te nedjelje, na svakoj svetoj misi, u svim crkvama Nadbiskupije, predaje se u Ekonomat Nadbiskupije s naznakom: 'Misijska nedjelja'.

Svima srdačan pozdrav i blagoslov od Gospodina,

† Želimir Puljić, nadbiskup

Broj: 1304/2017.

Zadar, 20. listopada 2017.

Predmet: 34. hodočašće Zadarske nadbiskupije za sv. Nikolu Tavelića u Šibenik

Svim župnim uredima i upraviteljima crkava u Nadbiskupiji

Draga braćo svećenici,

Zadarska nadbiskupija i ove godine organizira tradicionalno 34. hodočašće za svetog Nikolu Tavelića u njegov rodni grad Šibenik, u nedjelju 12. studenoga 2017. godine.

Polazak autobusa predviđa se u 14,00 sati (udaljenije župe u 13,30 sati). Po dolasku u Šibenik (oko 15,30 sati) hodočasnici će se okupiti u crkvi sv. Frane, hrvatskom nacionalnom svetištu svetog Nikole Tavelića. Koncelebrirano euharistijsko slavlje u katedrali svetog Jakova bit će u 17,00 sati.

Cijena autobusnog prijevoza po osobi iznosi 50,00 kuna. Prilikom upisivanja hodočasnika treba tražiti da se odmah uplati gore naznačena cijena. Preporuča se da barem deset (10) hodočasnika bude kod prijave iz župe. Broj hodočasnika iz župe potrebno je prijaviti Nadbiskupskom ekonomatu, najkasnije do srijede, 8. studenog 2017., do 14,00 sati, radi rezervacije autobusa. Karte će se moći preuzeti u Ekonomatu.

Molim Vas da u župnim obavijestima kod nedjeljnih svetih Misa i na svetkovinu Svih Svetih obavijestite i potaknete vjernike na sudjelovanje.

Neka nam sveti Nikola, mučenik pomogne ući u otajstvo Isusove ljubavi. Neka nas pouči kako Krista ljubiti i za njega ako treba i trpjeti, kako neprijateljima praštati i bližnjima služiti, te pri tome ne zanemariti Božju Riječ i svjedočanstvo života.

Svima srdačan pozdrav i blagoslov od Gospodina,

† Želimir Puljić, nadbiskup

Broj: 1305/2017.

Zadar, 20. listopada 2017.

Predmet: Prijava slavlja sv. Potvrde

Draga braćo župnici,

pozivam Vas da svi, koji planirate sv. Potvrdu u svojoj župi iduće, 2018. godine, do 30. studenoga ove godine to prijavite u Nadbiskupski ordinarijat (Ured kancelara) s naznakom eventualnog

ODREDBE

termina. Kada primim sve termine, odredit ću dan Potvrde uvažavajući određene potrebe i posebnosti.

Uz pozdrav i blagoslov u Gospodinu,

† Želimir Puljić, nadbiskup

Broj: 1306/2017.

Zadar, 20. listopada 2017.

Predmet: Obveze prema Nadbiskupiji i Misna tablica

S danom 30. rujna 2017. godine, završava III. tromjesečje 2076. godine. Potrebno je podmiriti župne obveze prema Nadbiskupiji (30 % brutto redovnih primanja za III. tromjesečje, Takse sprovoda i vjenčanja) kao i obveze svećenika (Misna tablica za III. tromjesečje). Oni koji nisu podmirili župne i osobne obveze za II. tromjesečje dužni su podmiriti.

Uz pozdrav i blagoslov u Gospodinu,

† Želimir Puljić, nadbiskup, v.r.

Broj: 1307/2017.

Zadar, 20. listopada 20167

Predmet: Svi Sveti i Dušni dan

Misa za pokojne biskupe i svećenike Zadarske nadbiskupije

Svim župnim uredima i upraviteljima crkava u Gradu

Draga braćo svećenici,

Na svetkovinu Svih Svetih, u srijedu, 1. studenog 2017., u katedrali svete Stošije u Zadru u 11,00 sati o. Nadbiskup predvodit će euharistijsko slavlje i podijeliti Papinski blagoslov s potpunim oprostom. Na središnjem Gradskom groblju u Zadru u 15,00 sati, o. Nadbiskup predvodit će Službu Riječi s odrješenjem za pokojne.

Na Spomen svih vjernih mrtvih - Dušni dan, u četvrtak, 2. studenog 2017., u Katedrali u 18,00 sati o. Nadbiskup predvodit će euharistijsko slavlje za sve pokojne biskupe i svećenike Zadarske nadbiskupije i za sve vjerne mrtve. Vjernici koji pohode groblje i pomole se, dobivaju prvih osam dana mjeseca studenoga potpuni oprost, a u ostalo vrijeme djelomični oprost za pokojne. Na dan Svih Svetih i na Spomendan svih vjernih mrtvih vjernici mogu u svim crkvama dobiti potpuni oprost, koji se može namijeniti samo za pokojne. Propisana djela za dobivanje ovog oprosta su: pobožni pohod crkvi, u kojoj treba izmoliti Oče naš i Vjerovanje, dodavši isповјед i pričest te molitve na nakanu Svetog Oca Pape.

Svetkovina Svih svetih i Spomen svih vjernih mrtvih - Dušni dan prigoda su da molitvom i dobrim djelima iskažemo poštovanje i zahvalnost svim pokojnima.

Uz pozdrav i svako dobro od Gospodina,

don Josip Lenkić, kancelar, v.r.

Broj: 1308/2017.

Zadar, 20. listopada 2017.

Predmet: Svećeničke rekolekcije u pastoralnoj godini 2017./2018.

Svećenicima i redovnicima u Nadbiskupiji

Dostavljaju se nadnevci održavanja svećeničkih rekolekcija u godini 2017./2018.

31. kolovoza 2017. 41. Katehetski dan Zadarske nadbiskupije (prof. dr. sc. Ivica Raguž)

4. listopada 2017. Predavanje: don Roko Glasnović: 'Roditeljstvo u Božjem naumu'

Gospina krunica, predvodi don Šime Žilić

Moderator: don Dario mr. Tičić

8. studenoga 2017. Predavanje: gđa. Maja Jakšić: 'Očinstvo i majčinstvo: dva lica roditeljskog poslanja'

Srednji čas, predvodi don Ivan Perković

Moderator: don Mario mr. Sikirić

29. studenoga 2017. Predavanje: prof. dr. sc. Tonči Matulić: 'Evangelium vitae' (Ivan Pavao II.)

Pokorničko slavlje, predvodi don Dario mr. Tičić

Moderator: don Elvis dr. sc. Ražov

10. siječnja 2018. Predavanje: gđa. Nikolina Nakić: 'Dostojanstvo braka i obitelji' (GS 47-52).

Euharistijsko klanjanje, predvodi don Marin mr. Batur

Moderator: don Igor Ikić

21. veljače 2018. 47. Svećenička skupština

14. ožujka 2018. Predavanje: prof. dr. sc. Anton Tamarut: 'Obitelj - kućna Crkva'

Pokorničko slavlje, predvodi don Damir Šehić

Moderator: don Mario mr. Sikirić

11. travnja 2018. Predavanje: prof. dr. sc. Ivan Koprek: 'Obitelj pred izazovima rodne ideologije'

Euharistijsko klanjanje, predvodi don Zvonimir mr. Mikulić

Moderator: don Elvis dr. sc. Ražov

9. svibnja 2018. Predavanje:

Gospina krunica, predvodi don Tomislav Vlahović

Moderator: don Igor Ikić

20. lipnja 2018. 57. Svećenički dan Zadarske nadbiskupij

S poštovanjem,

don Josip Lenkić, kancelar

P.s. početak u 10 sati u dvorani Sjemeništa. Duhovni dio u kapeli Sjemeništa.

Broj: 1346/2017.

Zadar, 26. listopada 2017.

Predmet: Rekolekcije za redovnice u pastoralnoj godini 2017./2018.

Svim članovima Vijeća za posvećeni život u Nadbiskupiji

Svim redovnicama u Nadbiskupiji

Dostavljaju se nadnevci održavanja rekolekcija za redovnice tijekom pastoralne godine 2017./2018.

31. kolovoza 2017. 41. Katehetski dan Zadarske nadbiskupije (prof. dr.sc. Ivica Raguž)

4. listopada 2017. Susret će se održati u Nadbiskupskom sjemeništu 'Zmajević' u 16 sati.

Predavanje: don Roko Glasnović: 'Roditeljstvo u Božjem naumu.'

8. studenoga 2017. Susret će se održati u samostanu Svete Marije, s početkom u 16 sati.

Predavanje: gđa. Maja Jakšić: 'Očinstvo i majčinstvo: dva lica roditeljskog poslanja.'

ODREDBE

Lectio Divina: (SS. Benediktinke Svetе Marije)

13. prosinca 2017. Susret će se održati u Nadbiskupskom sjemeništu 'Zmajević' u 16 sati.
Adventsко pokorničko slavlje, predvodi fra Nikola Barun, TOR.
10. siječnja 2018. Susret će se održati u samostanu Svetе Marije, s početkom u 16 sati
Predavanje: o. Jozo mr. Milanović, OSB: 'Obitelj: nadahniteljica
redovničkog bratskog zajedništva.'
- Euharistijsko klanjanje (Karmelićanke Božanskog Srca Isusova)
4. veljače 2018. Dan posvećenog života
Susret će se održati u samostanu Svetе Marije, s početkom u 17 sati
14. ožujka 2018. Susret će se održati u Nadbiskupskom sjemeništu 'Zmajević' u 16 sati.
Predavanje: prof. dr. sc. Anton Tamarut: 'Obitelj - kućna Crkva'.
Korizmeno pokorničko slavlje.
11. travnja 2018. Susret će se održati u samostanu Svetе Marije, s početkom u 16 sati
Predavanje: fra Anselmo Stulić, OFM: 'Komunikacija i sestrinski život - odgoj za komunikaciju'.
Gospina krunica - Otajstva svjetla (Klanjateljice Krvi Kristove)
9. svibnja 2018. Susret će se održati u Nadbiskupskom sjemeništu 'Zmajević' u 16 sati.
Redovnička tema i predavač prema dogovoru.
Duhovni dio (Školske sestre franjevke)
16. lipnja 2018. 38. dan redovnica u Zadarskoj nadbiskupiji
Izlet s duhovnim programom (Hodočašće u Sinj/Knin).

fra Anselmo Stulić, v.r.
procelnik Vijeća za posvećeni život
Zadar, 2. studenog 2017.

Broj: 1362/2017.

Predmet: Proslava blagdana sv. Krševana
Župnim uredima i samostanima u Nadbiskupiji
Draga braćo svećenici, redovnice i redovnici,
Braćo i sestre u Kristu!

Blagdan sv. Krševana, zaštitnika grada Zadra slavi se u petak, 24. studenog 2017. godine. U predvečerje blagdana, u četvrtak, 23. studenog u katedrali sv. Stošije u 18 sati Svečanu Večernju predvodi Nadbiskup.

Nakon Svečane Večernje, u okviru programa 'Krševanovih dana kršćanske kulture' u 19 sati u Katedrali održat će se koncert.

Na sam blagdan euharistijsko slavlje u Katedrali u 18 sati predvodi Nadbiskup.

Pozivam svećenike, redovnike, redovnice, vjeroučitelje, vjeroučiteljice i vjernike laike da zajedno svečano proslavimo blagdan svetog Krševana, nebeskog zaštitnika našega Grada.

Svima srdačan pozdrav i blagoslov u Gospodinu,

† Želimir Puljić, nadbiskup

RAZRJEŠENJA I IMENOVANJA

1. Don Zvonimir mr. Mikulić imenovan je duhovnikom u Klasičnoj gimnaziji Ivana Pavla II. u Zadru, na mandat od tri (3) godine ili do moje drugačije odluke (dekret imenovanja broj: 1238/2017., od 2. listopada 2017.).
2. Don Martin Jadreško imenovan je duhovnim asistentom Hrvatskog katoličkog liječničkog društva Zadar (dekret imenovanja broj: 1296/2017., od 10. listopada 2017.);
3. O. Franciszek Kowal, SVD razriješen je službe povjerenika za mlade i studente u Zadarskoj nadbiskupiji (dekret razrješenja broj: 1297/2017., od 10. listopada 2017.);
4. Don Zvonimir mr. Mikulić imenovan je povjerenikom za mlade i studente u Zadarskoj nadbiskupiji (dekret imenovanja broj: 1298/2017., od 10. listopada 2017.)
5. O. Franciszek Kowal, SVD razriješen je službe upravitelja župe Rava (dekret razrješenja broj: 1342/2017., od 25. listopada 2017.);
6. Don Marin mr. Batur imenovan je upraviteljem župe Rava (dekret imenovanja broj: 1343/2017., od 25. listopada 2017.);
7. Don Zdenko mr. Milić imenovan je braniteljem veze na Nadbiskupijskom sudu prvoga stupnja u Zadru (dekret imenovanja broj: 1355/2017., od 30. listopada 2017.);
8. Fra Božo Bugarija, TOR imenovan je kapelanom sestara Benediktinki Svete Marije u Zadru (dekret imenovanja broj: 1360/2017., od 2. studenog 2017.)

Duhovne vježbe svećenika

Privatno obavili duhovne vježbe:

1. Don Domagoj Kelava: Rezidencija Družbe Isusove (Opatija), 15.-24. svibnja 2017.

Bogoslovi i sjemeništari Zadarske nadbiskupije u akademskoj i školskoj godini 2017./2018.

Bogoslovi i sjemeništari Zadarske nadbiskupije
u akademskoj i školskoj godini 2017./2018.

1. Tomislav Končurat (Kali)	Pastoralni suradnik u župi Bezgrešnog začeća Bl. Djevice Marije u Zadru - Puntamika
2. Ivan Jordan (Ljubač)	Pastoralni suradnik u župi Uznesenja Bl. Djevice Marije u Zadru - Belafuža
3. Luka Šustić (Zadar-Katedrala)	Pastoralni suradnik u župi Kraljice mira u Zadru - Stanovi
4. Marko Obradović (Andrijaševci)	Centralno Bogoslovno sjemenište u Splitu IV. godina
5. Marko Vujasin (Pakoštane)	Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove u Zagrebu IV. godina
6. Marko Nakić (Bulić)	Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove u Zagrebu III. godina
7. Mario Mršić (Biograd-Kosa)	Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove u Zagrebu III. godina
8. Matej Lučić (Benkovac)	Bogoslovno sjemenište 'Ivan Pavao II.' u Rijeci II. godina

IMENOVANJA

9. Denis Šehić (Biograd na Moru)	Bogoslovno sjemenište 'Ivan Pavao II.'	u Rijeci	II. godina
10. Frane Šindija (Bibinje)	Bogoslovno sjemenište 'Ivan Pavao II.'	u Rijeci	II. godina
11. Luka Vedrić (Poličnik)	Bogoslovno sjemenište 'Ivan Pavao II.'	u Rijeci	II. godina
12. Mate Žilić (Briševac)	Bogoslovno sjemenište 'Ivan Pavao II.'	u Rijeci	II. godina
13. Mario Karadakić (Kistanje)	Bogoslovno sjemenište 'Ivan Pavao II.'	u Rijeci	I. godina
14. Antonio Oltran (Nin)	Bogoslovno sjemenište 'Ivan Pavao II.'	u Rijeci	I. godina
15. Tin Vidov (Kali)	Nadbiskupsko sjemenište 'Zmajević'		propedeut
16. Rudi Juras (Kali)	Nadbiskupsko sjemenište 'Zmajević'		propedeut
1. Krunoslav Grebenar (Benkovac)	Nadbiskupsko sjemenište 'Zmajević'		
	4. razred Klasične gimnazije Ivana Pavla II.		
2. Mario Glasnović (Kistanje)	Nadbiskupsko sjemenište 'Zmajević'		
	3. razred Strukovne škole Vice Vlatkovića		
3. Lovre Čurković (Perušić)	Nadbiskupsko sjemenište 'Zmajević'		
	1. razred Strukovne škole Vice Vlatkovića		
4. Ante Nimac (Mičevec, Jakuševec)	Nadbiskupsko sjemenište 'Zmajević'		
	1. razred Strukovne škole Vice Vlatkovića		

P O V E L J A

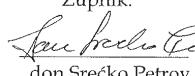
BLAGOSLOVA GRADILIŠTA
I POLAGANJE TEMELJNOG KAMENA
ZA IZGRADNJU NOVE CRKVE SV. PAVLA u
BOKANJCU

U IME KRISTOVO. AMEN.

Godine Gospodnje dvije tisuće sedamnaeste, mjeseca rujna, dana sedamnaestoga.

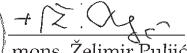
U vrijeme kada je vrhovni pastir Katoličke Crkve bio Franjo, a zadarskom nadbiskupijom upravljao nadbiskup Želimir Puljić, za župnika don Srećka Petrova, kada je predsjednica Republike Hrvatske bila Kolinda Grabar - Kitarović po nacrtu arhitektice Tine Morožin Majica, uz nazočnost vjerničkog puka i uzvanika, blagoslovljeno je gradilište s položen temeljni kamen nove crkve sv. Pavla.

Župnik:

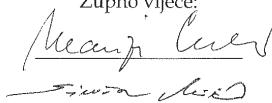

don Srećko Petrov

Nadbiskup:

mons. Želimir Puljić

Župno vijeće:

Miroslav Čurković

KRONIKA

RUJAN 2017.

4. rujna. Nadbiskup je u katedrali predvodio sv. Misu za početak školske godine.
6. rujna. Nadbiskup je sudjelovao na posveti crkve sv. Majke Terezije u Prištini.
8. rujna. Nadbiskup je primio zadarskog župana gosp. Božidara Longina i don Antonija Skroču, misionara u Kini.
9. rujna. Nadbiskup je sudjelovao na proslavi Dana hrvatskih mučenika na Udbini.
- 11 rujna. Nadbiskup je predsjedao sjednici stalnog vijeća HBK u Zagrebu.
- 13.-14. rujna. Nadbiskup je sudjelovao na obilježavanju 25. obljetnice biskupskega redenja mons. Ratka Perića u Mostaru.
- 14.-15 rujna. Nadbiskup je predvodio molitvene obrede povodom dolaska relikvija sv. Leopolda Bogdana Mandića u Zadar.
17. rujna. Nadbiskup je na Novom Bokanju predvodio sv. Misu i blagoslovio kamen temeljac nove crkve.
18. rujna. Nadbiskup je posjetio bogoslove Zadarske nadbiskupije na njihovoj ljetnoj koloniji u Selinama.
19. rujna. U biskupskoj palači u prijem kod Nadbiskupa u svojoj pravnji stigao je zadarski grada-načelnik gosp. Branko Dukić.
21. rujna. Nadbiskup je na prijemu u apostolskoj nuncijaturi koji je upriličen u čast kard. Stanislava Dziwisza, dugogodišnjeg tajnika pape Ivana Pavla II.
- 23.-24. rujna. Nadbiskup je sudjelovao na Trećem biskupijskom kongresu o 20. obljetnici uspostave Požeške biskupije i biskupskega redenja mons. Antuna Škvorčevića.
- 27.-30 rujna. Nadbiskup je sudjelovao na redovitom zasjedanju predsjednika biskupske konfrenca Europe u Minsku (Bjelorusija).

LISTOPAD 2017.

1. listopada. Nadbiskup je prije podne predvodio sv. Misu na Mariji Bistrici u prigodi 25. Vojnog hodočašća, a navečer je sudjelovao na obilježavanju 20. obljetnici uspostave Varaždinske biskupije, te u ime HBK čestitao godišnjicu osnutka biskupije.
4. listopada. Nadbiskup je prije podne sudjelovao na svećeničkoj rekolekciji u Zadru, a poslije podne predvodio je slavlje župnog blagdana u Pristegu. Navečer je posjetio provincijala fra Andriju Bilokapića u samostanu sv. Frane u Zadru.
7. listopada. Nadbiskup je u svetištu sv. Šime predvodio svečanu Večernju.
8. listopada. Nadbiskup je navečer predvodio sv. Misu uz svetkovinu sv. Šime.
- 10.-13 listopada. Nadbiskup je predsjedao redovitom zasjedanju Hrvatske biskupske konferencije, na kojoj je ponovno izabran za predsjednika HBK.
23. listopada. Nadbiskup je sudjelovao na proslavi Dana Škole Klasične gimnazije Ivana Pavla II.
24. listopada. Nadbiskup je posjetio Ministarstvo obrane Republike Hrvatske gdje je prije podne predvodio sv. Misu uz blagdanu sv. Ivana Pavla II., a poslije podne posjetio i MUP Republike Hrvatske.
25. listopada. U nadbiskupskoj palači Nadbiskup je prije podne primio gospođu Jadranku Žarković-Pečenković, a navečer sudjelovao na predstavljanju knjige Kazimira Katalinića „Od poraza do pobjede“ u Nadbiskupskom sjemeništu Zmajević.
26. listopada. Nadbiskup je predvodio sv. Misu za početak akademske godine u crkvi sv. Dimitrija
26. listopada. U nadbiskupskoj palači Nadbiskup je primio dr. Vicu J. Batarella.
29. listopada. U dubrovačkoj katedrali Nadbiskup je prije podne predvodio sv. Misu u prigodi 25. obljetnice oslobođenja juga Hrvatske. Navečer je dočekao državnog Tajnika Svetе Stolice uzoritog gospodina kard. Petra Parolina koji je stigao u posjet za Dan Hrvatskog katoličkog sveučilišta u

KRONIKA

Zagrebu.

30. listopada. Nadbiskup je prije podne sudjelovao na svečanosti Dana Hrvatskog katoličkog sveučilišta na kojem je državni Tajnik Svetе Stolice, kard. Pietro Parolin blagoslovio veliku dvoranu i održao predavanje „Borba protiv siromaštva, izgrađivanje mira i potraga za dijalogom“. Poslije podne zajedno s hrvatskim biskupima Nadbiskup je dočekao i pozdravio kard. Parolina u dvorani HBK, a nakon toga sudjelovao s biskupima u koncelebraciji koju je predvodio i propovijedao u zagrebačkoj katedrali kard. Parolin.

31. listopada. Nakon susreta s djelatnicima Laudato TV, gdje je sudjelovao u razgovoru za rubriku „Znate li?“, nadbiskup je na poziv Predsjednika Vlade RH, gospodina Andreja Plenkovića, sudjelovao na oproštaju s Državnim Tajnikom kard. Pietrom Parolinom u Banskim dvorima u Zagrebu. Istoga dana poslije podne Nadbiskup je ispratio državnog Tajnike Svetе Stolice kard. Pietra Parolina na povratku u Vatikan.

IZ ŽIVOTA ZADARSKE NADBISKUPIJE

ZADAR: 41. KATEHETSKI DAN ZADARSKE NADBISKUPIJE

Četrdeset i prvi Katehetski dan Zadarske nadbiskupije u pastoralnom centru župe Uznesenja BDM na Belafuži u Zadru okupio je svećenike, redovništvo, bogoslove, vjeroučitelje i župne katehete Zadarske nadbiskupije u četvrtak 31. kolovoza. Predavanja o temama 'Tvrda beseda? O kršćanskom navještaju danas' i 'Očinstvo i majčinstvo kao 'kućna Crkva' danas' održao je dr. Ivica Raguž, dekan KBF-a u Đakovu i voditelj Katedre dogmatske teologije. Dr. Raguž je razložio četiri smjernice za navještaj, odnosno katehezu. Prva i najvažnija smjernica za navještaj je ljubav prema Svetom Pismu.

„To možda zvuči čudno jer smo studirali teologiju i bavimo se Svetim Pismom. No, već duže vrijeme primjećujem kod nas svećenika, biskupa, vjeroučitelja, kako Sveti Pismo nije srce teologije ni navještaja. Kao da su nam biblijske znanosti i velik broj njihovog istraživanja otudile Sveti Pismo te mu više ne pristupamo kao središtu našeg života, duhovnosti, teologije i navještaja“ upozorio je dr. Raguž, izražavajući žal zbog pojave određenog nepovjerenja prema Svetom Pismu: „Više vjerujemo sociološkim, filozofijskim i nekim drugim analizama“. Predavač je istaknuo i da navještaj nije terapija duše, kao ni da se navjestitelj Božje riječi ne bavi prvenstveno dnevnim pitanjima iz politike, društva.

„Sveti Pismo koje bi trebalo biti središte našeg navještaja, sili nas da se bavimo ponajprije samim Bogom. Onim što je uvijek i što

će uvijek biti. Bogom Isusa Krista“ rekao je dr. Raguž, upozorivši: „Postoji opasnost da se dogodi, a to se već i dogodilo, da su novinari postali biskupi, oni koji određuju što će biti, ali da su, kako kaže jedan misilac, biskupi, svećenici, vjeroučitelji su postali novinari. Dakle, oni koji se bave dnevnim pitanjima, društvenim, političkim, gdje dobivate dojam da je Božja riječ stavljen po strani. Da se više nitko ne bavi Božjom riječju i aktualnošću Božje riječi“.

Razlog je taj „što više ne promatramo Pismo kao središte navještaja teologije i duhovnosti, nemamo povjerenja prema Svetom Pismu i radije se odlučujemo baviti dnevnim pitanjima, koja su dakako važna. No ne mogu biti najvažnija. U tom smislu, ljubav prema Svetom Pismu nas, između ostalog, poziva na odmak od medijskoga. Ljubav prema Svetom Pismu nas goni da se koncentriramo na bitno, na duhovno. Na samoga Boga, a ne na neka dnevnna politička ili druga pitanja. K tomu, Sveti Pismo nas tjera da dobijemo profil navještaja, da nam cijeli navještaj dobije određenu formu, oblik“ rekao je dr. Raguž, upozorivši kako današnji navještaj nema forme, zbog bavljenja sporednim pitanjima, što se očituje u katehezi, nagоворima.

„Dakle, otkriti duhovno. Ljudski život kao takav je nerazrješiv. I ne smijemo si umišljati da svojim socijalnim, političkim programima možemo razriješiti dramu ljudskog života. Odgovor na tu dramu nisu naši programi, već Isus Krist, zajedništvo s njim, s Presvetim Trojstvom. Ljubav prema Svetom pismu će nam omogućiti da izađemo iz bezličnosti. Propovijed mora proizlaziti iz Svetog Pisma, iz ljubavi prema Svetom Pismu“ poručio je dr. Raguž.

Druga smjernica je da se ljubav prema Božjoj riječi mora događati u zajedništvu s onima kojima se ona naviješta. U zajedništvu s vjernicima, s djecom u školi. „Kao da nam Duh Sveti bolje razotkriva Sveti Pismo zato što ga želimo prenijeti drugima. Ključno je da Sveti Pismo stavljamo u službu ljubavi prema bližnjemu. Dakle, navještaj Svetog pisma se uvijek treba događati zbog drugih, zbog vjernika, zbog

onih koji su mi dani“ istaknuo je dr. Raguž, nadovezujući na to treću smjernicu. Navještaj Božje riječi treba voditi prema središtu kršćanske vjere, a to je savez, tijelo, Crkva. Bračni savez, savez župne zajednice, konkretnog življenja vjere.

„Nije dovoljno njegovati vlastitu dušu, nutrinu. Potrebno je izaći iz sebe i susresti se s onim što je izvanjsko, a to je raspeti Isus Krist. To je zajednica Crkve. Naglasak više nije na ja i Bog u nutrini, već Bog i ja u zajednici Crkve. Naglasak je na poniznost, na sakramentima“ istaknuo je dr. Raguž, pozivajući se pritom na takvo iskustvo sv. Augustina, dodavši: „Dok ne dođemo na tu treću razinu, ostajemo u svom vlastitom egoističnom svijetu. Do istina vjere nekad brže dovodi izvanjska molitva krunice nego vlastito razmatranje, reflektiranje u svom uredu i sobi“ istaknuo je dr. Raguž. Naglasio je i da bi navještaj trebao biti jednostavan u sadržaju, načinu koji slijedi parbole, po uzoru na Krista.

„Središnji sadržaj našeg navještaja mora biti raspeti i uskrсли Krist. Navještaj ne smije biti politička, moralna, socijalna ni intelektualna stvarnost. U navještaju dodirujemo i te teme. Nažalost, moj je dojam da te teme dobjiju preveliku prevagu u našem navještaju. Pa politiziramo, moraliziramo, intelektualiziramo ili se stalno bavimo socijalnim i društvenim pitanjima“ upozorio je dr. Raguž, istaknuvši da jednostavnost u navještaju podrazumijeva odmak od sebe samoga. Navjestitelj služi Božjoj riječi, nauku Crkve i pušta da se po njemu drugi stavljaju u središte. Navještaj, sukladno evanđeoskim tekstovima, treba imati dimenziju trijeznoga, nemametljivog kazivanja Božje riječi, a ne afektiranje, pametovanje. Četvrta smjernica je tvrda besjeda.

„Navještaj mora imati dimenziju tvrdoće, skandalognoga. Bog izabire ludo, ono što je nemoguće. Bog se utjelovljuje, iznenađuje nas, daje život za nas, što je dodatna ludost. Poruka cijelog Svetog Pisma je poruka Božje ludosti koja je drukčija od ljudske mudrosti. Kršćanska poruka navještaja ima dimenziju izazova protiv uobičajenog načina mišljenja i očekivanja. Razumijevanje kršćanske poruke pod vidom Božje ludosti izaziva, kako Pavao piše, sablazan, skandal. Ne da mi tražimo sablazan i skandal. Nego poruka je takva da ona izaziva. Božja riječ nosi u sebi križ. Navjestitelja tjera da računa s križem. Pravi navjestitelj će uvijek biti progoljen, neprihvaćen, u svijetu, a vrlo često i u Crkvi. Svi su sveci morali proći sito i rešeto, odbacivanje i sumnje unutar Crkve. Taj put mora proći i vjernik u Crkvi. Mi bismo htjeli kršćanstvo bez križa, kršćanstvo pljeska, medijsko kršćanstvo.

Onaj koji naviješta Kristovu poruku mora računati s progonstvima, da je sablazan drugima. Inače naviještamo, kaže Pavao, ljudsku mudrost, koja godi ljudima“ istaknuo je dr. Raguž. Također, navještaj donosi u sebi i dimenziju dogmatskoga, određene principe i počela. To dogmatsko se očituje i u Kristovom govoru, kad nastupa s ‘Ja vam kažem’. Tako treba biti. „Takov je nastup dokaz Kristovog božanstva, mesijanstva, Krist dolazi sa zahtjevom, to je Božja riječ. Dogmatsko u navještaju izaziva ljutnju kod onih koji su mudri u svijetu. Kod onih koji su maleni, ne izaziva bijes, nego propitivanje i traganje za onim što je Bog dobio. Navještaj mora imati dogmatsku dimenziju koja zahtjeva poslušnost, a ne raspravu“ istaknuo je dr. Raguž.

U svom drugom predavanju, dr. Raguž je istaknuo da je jedan od uzroka krize obitelji kriza vjere u Boga kakav se objavljuje u Starom i Novom Zavjetu. A to je Bog saveza i vjernosti. „Bog nas iznenađuje jer želi sklopiti savez s čovjekom. On se time ponižava, spušta na nižu razinu. Ideja saveza pokazuje Boga kojemu je stalo do čovjeka, poniznog, milosrdnog Boga“ rekao je dr. Raguž, istaknuvši da u današnjem mentalitetu često prevladava ideologija vlastite sreće i samoostvarenja, nauštrb spasenja.

„Tamo gdje je u središtu život sreća, uspjeh, samoostvarenje, a ne spasenje, teško je govoriti o savezu, vjernosti, bračnom životu, obitelji. Zašto bih bio s nekim u braku, ako me to ne usrećuje? Zašto bih živio s nekim u određenoj zajednici, ako se tu ne ostvarujem? To je taj mentalitet govora o vlastitoj sreći i samoostvarenju koje se protivi kršćanskome, a to je spasenje. Nije pitanje jesam li ja prvenstveno samoostvaren ili nisam, sretan na toj nižoj razini, nego jesam li spašen. Živim li u skladu s onim što od mene očekuje Spasitelj“ istaknuo je dr. Raguž. Dimenzija saveza i vjernosti podrazumijeva i plodnost. „Bog Otac je odvijeka u sebi izlaženje, razdavanje, iskonsko darivanje, plodnost. Iz Boga kao vrela proizlazi Sin“ rekao je dr. Raguž. Dimenzije saveza i vjernosti u ljubavi shvaćene su kao agape. Ljubiti do kraja, stojim uz tebe, što košta da košta, to je dimenzija viteštva ljubavi.

Govoreći o krizi majčinstva, dr. Raguž je upozorio na tzv. demoniju majčinstva, što znači raspolaganje životom bez Boga. „Djeca su moje vlasništvo, ne Božje. Gubi se dimenzija primalačkoga, određenosti u drugome i poslušnosti. Opasnost je da roditeljica života postane božica života, želi raspolagati životom bez Boga i drugoga“ upozorio je dr. Raguž. Opasnost je i kad se žena počne isključivo baviti sobom, uz gubitak dimenzije hraniteljice, brige za drugoga; da vrijeme provodi baveći se isključivo sobom i svojim potrebama.

Svjedoci smo i nestanka pobožne žene i određene vulgarizacije žene, kad žena stvarima više ne pristupa iznutra, nije nositeljica intime, nutarnjeg života. „Čovjeku je potrebna moćna riječ, traži moćnu riječ, ne banalnu. Moćna riječ se ne nalazi u nama i izvan nas,

nego u Svetom Pismu, odnosno u Kristovoj riječi i riječi Crkve. Neka nas više nadahnjuje moćna riječ koja se nalazi u Svetom Pismu i imajmo povjerenja u nju“ zaključio je dr. Raguž.

Nakon predavanja održane su radionice o temama: Prisutnost Sv. Pisma u katehezi, vjeronaiku i navještaju; Stil govora o Bogu: Jednostavnost? Moraliziranje? Pametovanje? Politizacija?; Sablazan i ludost kršćanskog navještaja danas?; Kriza obitelji kao kriza vjere u Boga; Kriza muškarca kao kriza vjere u Boga Oca i Kriza žene kao kriza vjere Blažene Djevice i Crkve.

Uvodnu riječ uputio je i mr. don Gašpar Dodić, predstojnik Katehetskog ureda Zadarske nadbiskupije, rekavši da odabir teme Katehetskog dana sudionike suočava s ‘kruhom svagdašnjim’. “Redovito smo na Katehetskom danu imali teme i područja kako produbiti znanje ili poznavanje biblijskih sadržaja i likova te kako to znanje prenijeti drugima. Ovaj put, čini mi se da se moramo osobno suočiti s ‘tvrdom’ realnošću navještanja Riječi. Ili, kako bi se ovdje reklo, Ovo toka mene – nas” rekao je don Gašpar, potakнуvši prisutne pitanjem “koja je snaga pokrenula njihov poziv da budu svjedoci Božje ljubavi konkretnom čovjeku u zamornom poslu”.

“Znamo koliko smo umorni i kako posrćemo. Zato je svećeniku, nadasve, potrebna visoka duhovnost. „Ali onima što se u Jahvu uzdaju, snaga im se obnavlja, krila im rastu kao orlovinama, trče i ne sustaju, hode i ne umaraju se (Iz 40,31)“ rekao je don Gašpar, poželjevši da dušebrižništvo otvorí oko i uho za Boga čija zadnja riječ u Bibliji glasi “Evo, sve činim novo” (Otk 21,5).

“Želim da nas u našem evangelizacijskom djelovanju trajno nadahnjuje i prati Riječ Tijelom postala – Isus Krist. A mi imamo misao Kristovu (1 Kor 2,16). Naš odgovor na sadašnju krizu vjere, stoga, treba crpsti samo iz punine Istine i istu punu Istinu misionarskom praksom naviještati. Dok prigibamo koljena pred Ocem od kojega proizlaze svako očinstvo i majčinstvo, neka nam da ojačati se po njegovom Duhu za unutarnjeg čovjeka (usp Ef 3,14-15). Snagom njegove istine naviještamo

čovjeku našeg doba da shvati kolika su dobra brak, obitelj i život, koliku opasnost predstavlja nepoštovanje tih stvarnosti i podcenjivanje vrhunskih vrednota koje utemeljuju obitelj i ljudsko dostojanstvo” rekao je don Gašpar Dodić.

Susret je završen molitvom Srednjeg časa koju je predvodio zadarski nadbiskup Želimir Puljić. U nagovoru je istaknuo da je važna ljubav prema Svetom Pismu, Božjoj riječi koju se otkriva i produbljuje u zajedništvu, a ono je ugroženo i u krizi. „Moramo se boriti protiv sebičnosti, moramo izaći izvan sebe i pokušati živjeti za druge. Ideologija egoizma je na vrhuncu. Kao da je cilj života, ostvari se. Sve će učiniti da se ostvarim, makar i preko tuđih leđ. Ta opasna ideologija razara zajedništvo koje Bog preko svog sina Isusa, nakon što je ono razbijeno od praroditelja, pokušava ponovno uspostaviti. I žrtvovati sebe kako bi to zajedništvo stvorio“ istaknuo je mons. Puljić, dodavši da treba pomoci obiteljima da otkriju ljepotu zajedništva u kojem svatko ima svoju ulogu te treba pomoci vratiti molitvu u obitelj.

Nadbiskup je izrazio podršku radu vjeroučitelja, svećenika i odgojitelja rekavši da je to odgovoran posao. „Ne bojte se i ne dajte se smesti usprkos svim izazovima. Mandatom biskupa predstavljate Crkvu u svom poslanju i budite svjesni svega što vam Crkva povjerava. Zahvalimo Bogu za milost što možemo u ovom vremenu formirati društvo temeljem evanđeoskih načela. Mi smo pozvani govoriti, poslani smo svjedočiti, ovlašteni smo djelima pokazati povjerenje Boga koji vodi povijest“ potaknuo je nadbiskup Puljić u nagovoru.

ZADAR: NAGOVOR MONS. JOSIPA LENKIĆA U OBREDU DOČEKA TIJELA SV. LEOPOLDA U ZADRU

“Sveti Leopolde, dobro došao na našu obalu života. Podrži nas usprkos protivnim vjetrovima na uzburkanom moru hrvatskog tla u vjernosti Bogu i ljubavi prema bližnjima” poručio je mons. Josip Lenkić, generalni vikar i kancelar Zadarske nadbiskupije u nagovoru kojeg je u četvrtak 14. rujna održao za vrijeme liturgijskog obreda kojeg je predvodio pri dočeku tijela sv. Leopolda Bogdana Mandića ispred crkve Gospe od Zdravlja, koja je ujedno i svetište Leopolda Bogdana Mandića za Zadarsku nadbiskupiju. „Danas s ponosom i radošću u srcu, na pragu ovog drevnog svetišta, dočekujemo sveca koji je njime upravljao, tri godine u njemu živio i svećeničku službu vršio. Ovo je milosni i radosni susret s velikim duhovnim sinom našeg hrvatskog naroda i našim zadarskim sugrađaninom. Sv. Leopold ponovno se vraća u svoj Zadar, u svoju crkvu, pred lik Gospe od Zdravlja. Neka po zagovoru svetog Leopolda, boravak njegovog svetog tijela bude milosno i blagoslovljeno vrijeme za grad Zadar i Zadarsku nadbiskupiju, osobito za naš duhovni rast i osobni susret s milosrdnim Ocem. Njegov dolazak i boravak neka drevnoj zadarskoj Crkvi u svemu bude milostan“ poručio je mons. Lenkić, istaknuvši da nas prisutnost Leopoldovog tijela potiče na snažnije življenje kršćanske vjere, na trajno obraćenje, prihvatanje milosti svete isповijedi i na ljubav prema bližnjima.

„Sveti Leopold je snagom otajstvene Božje prisutnosti ponovno među svojim narodom; ne da bismo mi gledali njega, nego da bismo po njemu vidjeli i susreli Boga. Kako je i sam rekao: ‘Zahvalimo Bogu i zamolimo Ga za oproštenje, jer se udostojao dozvoliti da naša ništavnost dode u dodir s blagom Njegove milosti’. Na sve to poticala ga je velika ljubav koju je gajio prema Gospodinu i sveta euharistija iz koje je crpio najveće bogatstvo i snagu za svoje djelovanje. Kroz tako krhkog i siromašnog redovnika očitovala se Božja snaga. On je bio jasni svjedok ljubavi Očeve i darivatelj Božjeg milosrđa kroz sakrament pomirenja. Zaborav-

ljaо je na sebe, da bi čovjeku pokazivao Očevu milosrdnu ljubav i upućivao ga na nju“ rekao je mons. Lenkić.

Istaknuo je da je sv. Leopold dio nepreglednog mnoštva svetaca koji su proslavili Boga živeći skromnim životom protkanim služenjem Bogu i bližnjemu. „Takvim životom živio je i svetac koji je ponos našeg naroda koji nas danas okuplja. Velik, u malom slabašnom i krhkem tijelu. Velik duhom i srcem, velik svetošću, a to je jedina prava veličina. Maleni, neznatni redovnik kojeg je Bog uzvisio i stavio ga kao uzor svetosti.

Svima nama srcu dragi kapucin: sv. Leopold Bogdan Mandić, apostol isповijedaonice i kršćanskog jedinstva, duhovnik i tješitelj ljudskih srdaca. Mnogima je pokazao stazu života, puninu radosti lica Božjega. I sam sv. Leopold kaže: ‘Nijedan čovjek nije toliko od blata da u njemu nema zrnce zlata’. Tihi i povučeni franjevac kapucin, koji je sav svoj redovnički život proživio u tuđini, a srce mu je neprestano jecalo i čeznulo za domovinom“ rekao je predvoditelj obreda, podsjećajući na svečeve riječi: ‘Krv nije voda. Ne izdaje se vlastita krv’, ‘Moje je srce s druge strane mora’. “Zaista, njegovo srce kucalo je za rodnu grudu, za njegov hrvatski narod, za Crkvu, za drugu stranu Jadrana” rekao je don Josip.

Ispred Mariji posvećene crkve, don Josip je istaknuo riječi iz njenog hvalospjeva ‘Silne zbaci s prijestolja, a uzvisi neznatne’, u kojem ona hvali Gospodina za sve što je učinio u njenom životu i što će učiniti u životima svih svetaca.

„Svetost nekog Božjeg ugodnika primjer je nama kako mi danas trebamo živjeti vjeru i protkati je u svoj svakodnevni život: osobni i obiteljski, profesionalni i narodni. Biti svet nije nešto nedohvatno, rezervirano samo za neke, nego poziv svakome.

Neka Gospodin po zagovoru svetog Leopolda blagoslovi sva naša dobra nastojanja i privede nas svetosti života. Sveti Leopolde, zagovaraj nas da vidimo Božje milosrđe, da mu pristupamo i da živimo u Njegovoј milosti. Sveti Leopolde, moli za nas, za naše obitelji, hrvatski narod i dragu nam domovinu Hrvatsku“ zaključio je mons. Lenkić u prigodnom nagovoru.

U zajedništvu s mons. Lenkićem bili su don Josip Radojica Pinčić, župnik katedrale sv. Stošije i upravitelj zadarskog svetišta sv. Leopolda, dekani dekanata Zadar Istok i Zadar Zapad don Igor Ikić i don Tomislav Sikirić, o. Jozo Milanović, OSB, don Roland Jelić, rektor i don Zvonimir Mikulić, prefekt Nadbiskupskog sjemeništa ‘Zmajević’ u Zadru.

Zadarski nadbiskup Želimir Puljić nije bio na dočeku svečevog tijela u Zadru jer je sudjelovao na Svečanoj akademiji i svečanom misnom slavlju u Mostaru, prigodom 25. obljetnice biskupskog ređenja mostarsko-duvanjskog biskupa Ratka Perića.

ZADAR: DOČEK TIJELA

SV. LEOPOLDA MANDIĆA U ZADRU

Tijelo sv. Leopolda Bogdana Mandića stiglo je ispred crkve Gospe od Zdravlja u Zadru u četvrtak 14. rujna u 14,20 minuta, dočekano zvonom te crkve, crkvenim pjesmama i pljeskom nazočnog puka. Zadar je prva postaja šestodnevног boravka svečevog tijela u Hrvatskoj gdje je sv. Leopold djelovao od 1897.-1900. g. U pratinji tijela sv. Leopolda među pristiglima u Zadar bili su i fra Jure Šarčević, provincial Hrvatske kapucinske provincije, hrvatski, slovenski i talijanski kapucini te svećenici Leopoldove rodne Kotorske biskupije.

Na početku obreda, sarkofag sa svečevim tijelom okadio je mons. Josip Lenkić, generalni vikar Zadarske nadbiskupije te je odmah na početku obreda uputio nagovor. Sarkofag je položen na veliki odar crvene boje rubno ukrašen bijelim cvijećem, te je tako i unešen u crkvu. Ispred crkve bili su i članovi Odreda Hrvatske bratovštine Bokeljske mornarice 809. g. iz Hrvatske, u kojem su u nošnji tog odreda, s njegovim stijegom i hrvatskom zastavom, bili članovi iz Zagreba, Rijeke, Pule, Zadra, Splita i Trogira. Oni su izrazili počast i otpust sveču podizanjem i otpuštanjem tih dviju zastava, te su nakon što je tijelo uneseno u crkvu Gospe od Zdravlja, bili ispred odra svečevog tijela. Članovi Bokeljske mornarice bit će i na ispraćaju svečevog tijela u Rijeci.

Više puta u vremenu iščekivanja dolaska svečevog tijela svečano su se oglasila zvo-

na te crkve. U vremenu čekanja relikvije, mr. don Dario Tičić, član Organizacijskog odbora za doček svečevog tijela, u svetištu Gospe od Zdravlja izričao je prigodne misli i aktualizirao duhovnu poruku za naše vrijeme po uzoru na život sv. Leopolda te se molila krunica. U crkvi se tijekom obreda zahvalilo za dolazak svečevog tijela, molilo se za potrebe Crkve, svijeta i hrvatskog naroda, te snagu u nasljedovanju uzornog života sveca koji je puno zadužio svoj narod i domovinu, rekao je don Dario Tičić.

Nakon što je tijelo uneseno u crkvu, među prvima koji su iskazali štovanje svecu, bili su učenici Klasične gimnazije Ivan Pavao II. Zadar sa svojim profesorima te se osobito molilo za mlade. U svemu sudjeluju i zadarski sjemeništari a pjevanje su predvodili članovi Katedralnog zbora sv. Stošije pod ravnjanjem Žana Morovića. Nakon završetka obreda, hrvatski kapucini ljudima u crkvi bili su na raspolaganju za isповijed. Puk svih staleža dostojanstveno i u tišini iskazuje štovanje svecu, ulazeći na glavna vrata crkva, a izlazeći kroz vrata sakristije u stražnjem dijelu crkve. Sve prolazi iznimno protočno, s poštovanjem i obzirom da svatko iskaže štovanje sv. Leopoldu koji je u Zadru jako štovan i puk ga na njegov blagdan u toj crkvi časti na pet misnih slavlja. Svaki dan u toj crkvi ujutro u 8,00 sati služi se misa i omiljeno je mjesto pohoda zadarskih vjernika i svih koji dođu u Zadar.

Osobito je dirljivo vidjeti kako puk prolazeći pokraj svečevog sarkofaga ne napušta odmah crkvu, nego se svatko spontano zasutavlja i ima potrebu pomoliti, pa i kleknuti, pred svetohraništem i slikom Gospe od Zdravlja, is-

pred oltara koji se nalaze u rotondi svetišta, iza Leopoldovog sarkofaga. To je znak dubokog predanja i istinske pobožnosti svih pristiglih, koji svoju molitvu započetu u čekanju i pred svečevim tijelom, tiho dovršavaju pred Isusom u tabernakulu i pred Gospinom slikom. Dok narod u velikom broju čeka ispred crkve, moli se krunica i pjevaju crkvene pjesme. Sve prolazi mirno, svečano i dostojanstveno organizirano, bez zastoja, u zajedničkoj i osobnoj molitvi pridošlih štovatelja.

Među brojnim pukom koji u crkvi Gospe od Zdravlja do 18,30 sati iskazuje štovanje pred tijelom svecu su i redovnice i redovnici svih redova iz Zadarske nadbiskupije i drugih dijelova domovine, među kojima su i klauzurne sestre benediktinke.

Sv. Leopold Bogdan Mandić bio je poglavar kapucinskog samostana koji se nalazio uz crkvu Gospe od Zdravlja na poluotoku u središtu Zadra. Tu je crkvu 1978. g. zadarski nadbiskup Marijan Oblak proglašio svetištem sv. Leopolda za Zadarsku nadbiskupiju te nabavio i relikvijar sa svečevim moćima.

Cijeli kompleks, kapucinski samostan i lađa crkve Gospe od Zdravlja bili su srušeni u Drugom svjetskom ratu, osim samog svetišta – rotonde. To se pripisuje čudesnoj zaštiti sv. Leopolda, da je uslijed bombi koje su cijeli grad sravnile, netaknutim ostao sačuvan prezbiterij i oltar za kojim je Leopold misio. Baš kako je i u Padovi bio srušen cijeli tamošnji samostan, osim isповjedaonice u kojoj je sv. Leopold isposjedao.

U crkvi Gospe od zdravlja inače se nalazi velika oltarna slika i kip sv. Leopolda. U crkvi se nalazi i grob zadarskog nadbiskupa Vicka Zmajaevića koji je rodom iz Perasta, crnogorskog mjesta u općini Kotor, te je i time očitovana povezanost istaknutih kotorskih Hrvata koji su ugradili cijelgo sebe u život Katoličke Crkve u teškim povijesnim vremenima.

Između crkve Gospe od Zdravlja i obližnje stambene zgrade nalazi se ulica sv. Leopolda Bogdana Mandića koja kroz perivoj Gospe od Zdravlja vodi prema zadarskoj obali. Govoriti o sv. Leopoldu u svjetlu Gospe od Zdravlja ima osobitu vrijednost jer se sv. Leopold za živo-

ta utjecao Mariji časteći je baš pod zazivom Gospe od Zdravlja. Ona ga je od početka njegova svećeništva pratila u značajnim trenucima. I za svećenika je zaređen u crkvi njoj posvećenoj – fra Leopold je zaređen za svećenika 20. rujna 1890. g. u crkvi Gospe od Zdravlja u Veneciji.

Pred slikom Gospe od Zdravlja obnovio bi svoj zavjet za jedinstvo Crkve Istoka i Zapada. Mariju je nazivao svojom Blaženom Gospodaricom. Prije preminuća, pruženih ruku prema nebu zadnje riječi sv. Leopolda su bile 'O blaga, o mila, o slatka Djevice Marijo'. Leopold je pristupio Mletačkoj provinciji franjevaca kapucina jer su Zadar i Herceg Novi bili u sklopu mletačke provincije.

U 17,30 u crkvi Gospe od Zdravlja započinje molitva krunice koja će završiti litanijama u čast sv. Leopolda. U 18,30 sati započinje svečana procesija od crkve Gospe od Zdravlja do katedrale sv. Stošije, gdje će u 20,00 sati svečano misno slavlje predvoditi zadarski nadbiskup Želimir Puljić.

ZADAR: KONCELEBRIRANO MISNO SLAVLJE NA DAN POHODA TIJELA SV. LEOPOLDA BOGDANA MANDIĆA U ZADRU

„U punom smislu riječi, Leopold je uspio umrežiti zdravo i jednostavno prihvaćanje i razumijevanje s otajstvenom dimenzijom sakramenta ozdravljenja“ rekao je zadarski nadbiskup Želimir Puljić u propovijedi svečanog concelebriranog slavlja koje je predvodio u četvrtak 14. rujna u katedrali sv. Stošije u Zadru, na dan pohoda tijela sv. Leopolda Bogdana Mandića u Zadar. U zajedništvu više od stotinu svećenika iz više zemalja, bili su i fra Flaviano Giovanni Gusella, rektor svetišta sv. Leopolda Mandića

u Padovi i fra Jure Šarčević, provincijal Hrvatske kapucinske zajednice.

„Sveci nam pomažu odupirati se zavođenjima ovoga svijeta i liječiti zadobivene rane“ rekao je nadbiskup, istaknuvši da „kad častimo zemne ostatke svetaca, častimo one koje je Bog obdario osobitim milostima i darovima. Časteći njih, mi častimo Darovatelja svih darova. Dok smo okupljeni oko zemnih ostataka sv. Leopolda, mi dižemo hvalu Bogu svemogućemu i Isusu Kristu raspetome koji nas je svojom mukom i smrću spasio i otkupio“ rekao je mons. Puljić.

Uvodno je Bogu zahvalio što je na veliku svetkovinu Uzvišenja Svetog Križa u zadarskoj sredini u katedrali dragi sv. Leopold. “On upire prstom prema raspetom Gospodinu. Ne može dignuti ruku, ali upućuje nas na njega i diže ruku kako je dizao u ispovjedaonici, kad su ljudi dolazili moliti blagoslov, odrješenje i pomoć. I mi smo došli raspetom Gospodinu moliti blagoslov i pomoć. Grešni smo i slabi. Isto kako su penitenti dolazili Leopoldu, i mi Raspetome zajedno s Leopoldom koji je u tome bio ekspert. Dolazimo Isusu reći 'Slabi smo, grešni, nemoćni. Pomozi nam, Gospodine'” potaknuo je mons. Puljić, u zahvalnosti svima koji su učinili da sv. Leopold bude među nama.

Poželjevši da nam sv. Leopold pomogne u hrvanju s opasnim i zavodljivim ideologijama i životnim teškoćama, nadbiskup je rekao da se „sv. Leopold nije zaustavio nad tom činjenicom niti digao ruke za predaju. Neumorno je dizao ruke da blagoslovi, ohrabri i učvrsti ljudе da se ne boje. Vjerovao je u sakramentalnu milost koja pomaže u jačanju i učvršćenju ljudskog duha, da ne podlegne pred zavođenjima i kolonizacijom. Poticao je i usmjeravao ljudе neka rade na sebi, obraćaju se i popravljaju“ rekao je nadbiskup, podsjetivši na misao Junga kako su se, paralelno s padom religioznog života, neuvoze vidljivo umnožile, kao zakon spojenih posuda. Jung je smatrao da su religije kao ljekoviti sustavi bili velika pomoć ljudima u liječenju duševnih patnja. Pomažu čovjeku osloboditi se neurednih osjećaja krivnje, straha, srdžbe, bijesa, ljubomore, zavisti i neprijateljstva, od svih ideoloških zarobljavanja.

„Vjera nam pomaže da budemo slobodni, od-

važni. Hrabri, da se ne bojimo nikoga, samo Boga. Uz milosti sakramenta isповijedi, koju Gospodin obilno dijeli svima koji se kaju i isповijedaju, valja uočiti i osjećaj zaštićenosti i sigurnosti koju nam Crkva vjerom i sakramen-tima pruža. Naime, u zajedništvu s drugima osjećamo se povezanim. I računamo na nji-hovu pomoć, razumijevanje i potporu. A to st-vara osjećaj pomilovanosti, sigurnosti i svijesti da smo nošeni valovima milosti. I ništa nas ne može slomiti jer putujemo valovima mi-losti“ rekao je zadarski nadbiskup, naglasivši: „Nošen tim valovima milosti, sv. Leopold je proveo zadnjih četrdeset godina svog života u Padovi isповijedajući vjernike. Svi su se osjećali pomilovanima kad bi došli njemu na isповijed.

S osobitim darom mudrosti i savjeta imao je prikladnu riječ za svakoga. A njegova zlatna ruka pola stoljeća je blagoslovila i odriješivala. Kako je lijepo imati prijatelja zlatne ruke koji razumije i pomaže svojim djelima i savjetima. A Leopolda su tražili radnici i studenti, profesori i intelektualci, vojnici i časnici, časne sestre i redovnici, svećenici i biskupi. Neka nam pomogne usvajati vrline ljubavi i strpljivosti, blagosti i dobrote, krotkosti i poniznosti, milosrđa i zahvalnosti, koje sv. Pavao nabrala kao nužnu prtljagu za svakog kršćanina“ pože-ljio je nadbiskup.

Sveti Leopold je dobro shvatio metodologiju preobrazbe i obraćenja pa je cijelog života po sakramantu svete isповijedi pomagao ljudi-ma da svuku starog i obuku čovjeka, rekao je mons. Puljić. „Isto tako, znao je kako kreposti i vrline ‘ne padaju s neba’, već se za njih valja izboriti. A pred brojnim životnim teškoćama i duševnim patnjama znao je svakome uputiti

riječ ohrabrenja kako se othrvati brojnim za-vodenjima kojima je čovjek u životu izložen. Sveci nam pomažu upravo u tome, svojim primjerom – kako se othrvati. I kako liječiti rane“ naglasio je mons. Puljić.

„Leopold je bio svjestan slabosti ljudskog duha i njegove podložnosti zavodenjima svih vrsta. Jer bio je svjestan, i povijest nam pokazuje, da su zavodnici u prošlosti i danas imali jako puno uspjeha. Strašno puno uspjeha. I upropastili su brojne duše. Treba biti budan, otporan i boriti se“ potaknuo je nadbiskup, podsjetivši na sv. Ivana Pavla II. koji je Leopolda proglašio sve-tim, kako se neumorno obraćao svima i poti-cao „da ne podlegnu naučavanju iskrivljenih antropologija koje su cvjetale nakon Francuske revolucije i danas cvjetaju. Njihove posljedice još uvijek osjećamo“ upozorio je mons. Puljić. To su pozitivizam, „koji je podigao kumire eko-nomije i tehnologije i tako pomogao da se čov-jek otudi i izobliči“.

Zatim, liberalizam je „uklonio Boga iz javnog života, a na njegovo mjesto postavio kumire zlatnog teleta progrusa i uživanja“ te mark-sistički kolektivizam. Oni su „vladali ljudskim duhom i kulturom u zadnja tri stoljeća te je društvo zapalo u krizu kakvoj nije bilo prema-ca u povijesti čovječanstva“ upozorio je mons. Puljić.

Uz te ideologije u razvoju od 18. do 20. st., “u naše vrijeme, potiho ali aktivno, širi se rodna teorija. Taj svjetonazor nameće novo tumačenje čovjeka koji nije spojiv s normalnim ljud-skim poimanjem, a pogotovo ne s kršćanskom antropologijom. Ona ne prihvata činjenicu da se ljudsko biće rađa kao muško i žensko, već

tvrde da su njihove razlike društvena konstrukcija. Mi smo postali ovo što jesmo, jer nas je društvo oko nas, učinilo takvima. To je društveni konstrukt, to nije trajno. Tko to može vjerovati? Ali polaze od te činjenice” upozorio je mons. Puljić, poručivši: “Čini se kako trenutno jedino Katolička Crkva otvoreno i jasno upozorava na opasnosti te nove ideologije koju ona sa sobom nosi”.

Istaknuo je poticaj velikog stručnjaka za rodnu teoriju, Tony Anatrella, koji je francuski specijalist socijalne psihijatrije i savjetnik Papinskog vijeća za obitelj, a upozorava: ‘Ne bojte se boriti protiv rodne ideologije koja je najveća kušnja u ovom stoljeću. Budite proročka manjina, koja će učiniti vlastitim riječi sv. Ivana Pavla II. koji je rekao kako treba ‘stalno ukazivati na zablude te nove antropološke hereze’.

“Čini se da zaista idemo prema tome da budemo manjina. Nekidan u europskom parlamentu kod izglasavanja Istanbulske konvencije, ostala je manjina koja nije digla ruku, ali je većina pobijedila. Idemo prema stanju gdje ćemo biti manjina. Ali i kad smo manjina, ne trebamo se bojati reći istinu. I proročki djelovati i reći ‘To nije dobro, to je opako, zavodljivo’ potaknuo je nadbiskup.

“Kad govorimo o herezama, misao mi ide na prva stoljeća, 4. st. nakon oslobođenja, kad je Crkva dobila slobodu. Onda su se javile hereze unutar Crkve. I Bog je vodio Crkvu. Nije se dao. Nije dao da Crkva nastrada. Jer progonitelji su htjeli uzeti tijelo Crkve, uništiti je. Zbrisati je, kao što je Pavao bio naumio kad je krenuo da uništi tu sektu, kako je govorio. A heretici koji su se javljali unutar Crkve, oni su joj htjeli dignuti dušu. Jer su nijekali Presveto Trojstvo i Isusovo božanstvo. Čini mi se da idemo u nekom tijeku prema takvim herezama s kojima se treba suočiti i hrabro se boriti” upozorio je i ohrabrio mons. Puljić.

Rodna ideologija sve više osvaja jer se nameće putem medija, obrazovnih programa i pravnih propisa izglasavanjem zakona, rekao je nadbiskup, podsjećajući da se to prije četiri godine pokušalo učiniti i u Hrvatskoj preko zdravstvenog odgoja u školama. Istanbulska konvencija usvojena u europskom parlamentu većinom

glasova, želi zaštititi žene i obitelji od nasilja. Nitko ne bi bio protiv takve konvencije, kad u njoj ne bi bili stavovi i termini rodne ideologije koju kršćanin ne može prihvati. Ta ideologija, rekao je umirovljeni papa Bendikt XVI., ‘vrši atentat na oblike obitelji koju čine otac, majka i djeca’.

Papa Franjo ju je za vrijeme susreta mladih u Poljskoj 2017. g. nazvao ideološkom kolonizacijom. Zabrinjava činjenica da su stranke koje se nadahnjuju kršćanskim nazorom, u imenu ili stavu, digli ruku za tu konvenciju. Među njima su i predstavnici iz naše zemlje” upozorio je mons. Puljić, čestitavši svim parlamentarcima koji su imali hrabrosti oduprijeti se toj suvremenoj kolonizaciji i slovačkom parlamentu koji je nije ratificirao.

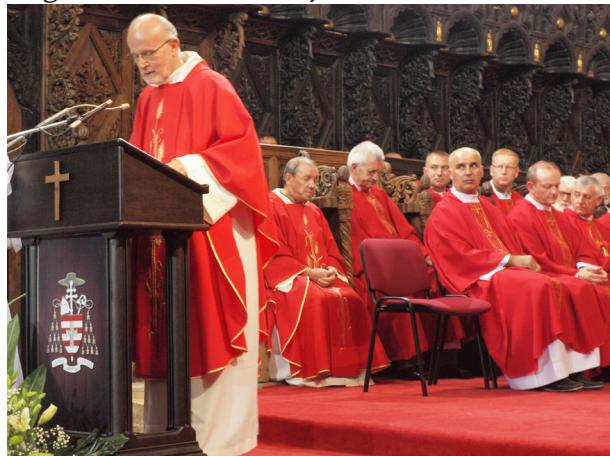
Nadbiskup je poželio da sv. Leopold moli za nas, da blagoslovi Zadarsku nadbiskupiju i Zadar u kojem je boravio tri godine te cijeli hrvatski narod kojem je s ponosom pripadao. Pjevanje je predvodio Katedralni zbor pod vodstvom ravnatelja Žana Morovića i u orguljaškoj prantji Dragana Pejića. U misi je sudjelovalo više tisuća vjernika, u katedrali i na Trgu sv. Stošije ispred nje, gdje je bio postavljen veliki video zid.

ZADAR: GOVOR REKTORA LEOPOLDO-VOG PADOVANSKOG SVETIŠTA NA MISI U ZADARSKOJ KATEDRALI

Na dan dolaska tijela sv. Leopolda u Zadar, na kraju svečanog misnog slavlja koje je u katedrali sv. Stošije u Zadru u četvrtak 14. rujna predvodio zadarski nadbiskup Želimir Puljić, prisutnima je prigodnu riječ uputio fra Flaviano Giovanni Gusella, rektor Svetišta sv. Leopolda Mandića u Padovi. „U ime kapucina iz Padove i venetskog kraja, zahvalio bih svima, i zadarskom nadbiskupu Želimiru Puljiću, što ste prihvatali da posmrtni ostaci sv. Leopolda budu s vama. Nikad nisam imao nikakvih sumnji u poštovanje i ljubav koje je hrvatski narod imao prema sv. Leopoldu. Ali, stvarnost uvijek nadvisuje svako očekivanje. Večeras u srcu proživljavam sve osjećaje koje sam doživio prošle godine kad je tijelo sv. Leopolda bilo u Rimu i Zagrebu. Vi ljubite sv. Leopolda zato što je on prvi vas ljubio i još uvijek vas ljubi.

Govoreći o vama, sv. Leopold bi rekao: 'To je moj narod. I ja živim za njega'. Bio je zatvoren u svojoj maloj sobici u Padovi. Govorio je: 'Ja sam ovdje kao ptica u krletci. Ali moje srce je uvijek s onu stranu mora'.

Danas su posmrtni ostaci sv. Leopolda među vama. Da vas podsjetete na tu ljubav koja nikad nije nedostajala u njemu. Štoviše, ona je sve više rasla, osobito otkad on živi u nebu kod Gospodina. Hvala vam! Sv. Franjo kaže da ne smijemo glorificirati svete, jer oni su nam Dar Gospodnji. Štoviše, da prihvaćamo dar kojeg su nam oni prenijeli. Da svatko od vas u svom srcu prihvati poruku koju je nosio Leopold Bogdan Mandić" rekao je rektor Gusella.

Potom je iznio osobno iskustvo, kad mu je papa Franjo 22. travnja 2015. g. rekao: 'Padre, Leopold će biti jedan od zaštitnika Godine milosrđa', koju je Sveti Otac odlučio proglašiti. „Papa Franjo je zaključio rekavši mi: 'Moraš reći svojim fratrima da moraju ispovijedati kao što je ispovijedao sv. Leopold. Mislim da ta poruka ne vrijedi samo za braću franjevce, ispovjednike, nego za sve ispovjednike sveopće Crkve. Jer danas znamo da svijet treba takvih ispovjednika, djelitelja Božjeg milosrđa. Sv. Leopold je bio autentična slika Gospodnjeg milosrđa. Neka nam svima izmoli obilje Božjeg milosrđa: vašoj Crkvi, vašim pastirima, Hrvatskoj, cijeloj Crkvi i cijelom svijetu. Veliko hvala nadbiskupu Puljiću koji je i predsjednik HBK, jer su jednodušno prihvatali želju i zahtjev da sv. Leopold bude proglašen zaštitnikom svih koji boluju od tumora. Molimo da se to uistinu dogodi što prije. Hvala!" zaključio je rektor Gusella u svom obraćanju u katedrali sv. Stošije.

Tijelo sv. Leopolda u Zadar odnosno Hrvatsku došlo je u pratinji sedmorice kapucina iz padovanskog svetišta i jednog dijecezanskog svećenika. Fra Jure Šarčević, provincijal Hrvatske kapucinske provincije koji je i prevodio govor rektora Guselle, na kraju mise je zahvalio svima koji su doprinijeli veličanstvenoj organizaciji dolaska svećevog tijeka, volonterima humanitarne organizacije Croce Verde koji u vozilu prate svećevu tijelo, padovanskom rektoru Guselli te Venetskoj kapucinskoj provinciji „što je izronila tako velikog sina iz našeg naroda, kao što je sv. Leopold“.

**DON ZDENKO DUNDOVIĆ OBRANIO
DOKTORSKU DISERTACIJU IZ CRKVENE
POVIJESTI**

Don Zdenko Dundović, svećenik Zadarske nadbiskupije, obranio je doktorsku disertaciju pod naslovom "Zadarski kaptol, njegova dobra i kaptolski dostojanstvenici u posljednjih sto godina vladavine Mletačke Republike (1697.-1797.)" u ponedjeljak 11. rujna na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu pred povjerenstvom u sastavu: izv. prof. dr. sc. Slavko Slišković, predsjednik, izv. prof. dr. sc. Jadranka Neralić, mentorica-vanska članica, doc. dr .sc. Vanda Kraft Soić, članica. Glavni je predmet doktorske disertacije zadarski Kaptol katedralne crkve sv. Stošije u Zadru, njegovi dostojanstvenici i dobra tijekom posljednjih sto godina vladavine Mletačke Republike u Dalmaciji. Tijekom istraživanja arhivske dokumentacije zadarskog Kaptola, koja se čuva u Arhivu Zadarske nadbiskupije i brojnih dokumenata Državnih arhiva u Zadru i Veneciji, kao i Tajnog Vatikanskog arhiva u Rimu te dostupne dokumentacije Znanstvene knjižnice u Zadru, autor je postavio termeljne ciljeve i teze: srednjovjekovna prošlost zadarskog Kaptola relativno je obrađena u hrvatskoj crkvenoj historiografiji, kako će se u radu pokazati. Nasuprot tome, njegova novovjekovna prošlost još je neistražena. Ta je činjenica za autora bila primarni poticaj istraživanju ekonomskog aspekta zadarskog Kaptola tijekom 18. st. i njegovog utjecaja na crkveni život u Zadru tijekom posljednjih sto godina mletačke vladavine u Dalmaciji. Stoga je bilo neizbjježno analizirati povijesne okolnosti kao polazišnu

točku istraživanja. U našem slučaju radi se o specifičnom odnosu između Mletačke Republike, kao predstavnice političke i društvene moći na istočnoj obali Jadrana i Svetе Stolice, u ulozi duhovnog autoriteta cijelog tadašnjeg poznatog kršćanskog svijeta. Taj je odnos direktno utjecao na Katoličku Crkvu u Dalmaciji, a onda i na zadarski Kaptol kao dio crkvene hijerarhije.

Dva su temeljna događaja na području crkvenosti obilježila budućnost Katoličke Crkve, a u isto vrijeme budućnost zadarskog Kaptola – s jedne strane Reformacija, a s druge Tridentski sabor. Odjeci tih događaja rezultirali su gubljenjem nekih starih prava, privilegija i povlastica zadarskog Kaptola i prouzročili neprestana previranja između Kaptola i zadarskih nadbiskupa tijekom 18. st., osobito o pitanju izbora i dodjele kanonikata i nadarbina. Uz to, česti mletačko-osmanski sukobi tijekom 16. i 17. st. u bitnom su utjecali na materijalno stanje zadarskog Kaptola jer su mnogi kaptolski posjedi u zadarskom okruženju bili uništeni i zauvijek izgubljeni. Budući da je Mletačka Republika ignorirala tzv. *ius postliminii* prema kojemu se zemlja na ratom osvojenom teritoriju trebala vratiti prijašnjim vlasnicima, zadarski je Kaptol ostao bez svojih posjeda u zadarskom okruženju. Zbog toga je zadarski Kaptol osiromašio i postao ovisan o pomoći i milosti Mletačke Republike koja je u to vrijeme stekla veliki utjecaj na crkveni život u Dalmaciji i Zadru. Tijekom istraživanja pokazalo se da su ti društveno-politički događaji paralelno s crkvenim promjenama odredili stanje zadarskog Kaptola u ekonomskom i eklezijalnom smislu. To je napose razvidno u usporedbi

kaptolskih prihoda 16. i 17. st. s prihodima 18. st. i smanjenju kaptolskih posjeda u razmatranom razdoblju. Sintezom analiziranih činjenica proizišlih iz istraživanja arhivske dokumentacije, otkriva se fragment života zadarskog Kaptola, njegovih dostojanstvenika i dobara tijekom posljednjih sto godina vladavine Mletačke Republike u Zadru.

Don Zdenko Dundović je predsjednik Društva za povjesnicu Zadarske nadbiskupije ‘Zmajević’. Rođen je 31. listopada 1973. g. u Zadru. Za svećenika je zaređen 28. lipnja 1998. g. u Zadru. Bio je prefekt u Nadbiskupskom sjemeništu ‘Zmajević’ Zadar (1998.), pastoralni suradnik u župi sv. Stošije u Zadru (1999.), župnik Sutomišćice, Poljane i Lukorana na otoku Ugljanu (2000.), Škabrnje, Nadina i Smilčića (2001.), povjerenik za mlade, studente i ministrante Zadarske nadbiskupije te župnik Zemunika. Trenutno je župnik župa Ploče i Dračevac zadarski.

ZADAR: BLAGOSLOV GRADILIŠTA I POLAGANJE TEMELJNOG KAMENA ZA IZGRADNJU NOVE CRKVE SV. PAVLA NA BOKANJCU

Svečanost blagoslova gradilišta i polaganja kamena temeljca za izgradnju nove crkve sv. Pavla u župi sv. Šimuna i Jude Tadeja u Novom naselju Bokanjac u Zadru održana je u nedjelju 17. rujna. Tim je povodom svečano misno slavlje u crkvi sv. Pavla koja je montažna i nalazi se ispred buduće crkve na lijevoj strani, predvodio zadarski nadbiskup Želimir Puljić. Suslavili su bokanjački župnik i ekonom Zadarske nadbiskupije don Srećko Petrov, don Šime Kevrić i nadbiskupov tajnik don Marin Batur.

Gradnja nove crkve je počela 5. svibnja 2017. g. i predviđa se da će na proljeće/ljeto 2018. g. njena gradnja biti dovršena. Crkva sv. Pavla je trobrodna crkva klasičnog oblika. Duga je 28 m, široka 16 m, a crkveni zvonik je visok 25 m. Korisna površina cijelog objekta (crkve, pjevališta, sakristije, zvonika, spremišta) iznosi više od 600 četvornih metara. Izgrađuje se od armirano betonske konstrukcije i opeke. Nacrt crkve je projektirala arhitektica Tina Morožin Majica u suradnji s Jurom Rogićem. Projektna dokumentacija je izrađena u projektantskom

IZ ŽIVOTA ZADARSKE CRKVE

uredu Denmar iz Zadra. Građevinske radove izvodi poduzeće IBIS 92 iz Zadra. Nadzor rada obavlja Željko Čirjak. Prema procjeni projektanta, vrijednost projekta je između pet i šest milijuna kuna. Crkva će se graditi sredstvima Zadarske nadbiskupije, bokanjačkih župljanina i dobročinitelja.

U misnom slavlju su sudjelovali projektanti sa suradnicima, izvoditelji radova i kooperanti te nadzorna služba zadužena da se sve izvede po pravilima struke. Kamen temeljac u zid pročelja crkve na desnoj strani položio je Ive Brkić, kamenoklesar koji ga je izradio. U prigodnoj riječi za vrijeme blagoslova kojeg je predvodio na gradilištu ispred nove crkve nakon mise, nadbiskup Puljić je čestitao župljanima rekavši da je crkva Božji hram u kojem će se narod okupljati na slavljenje svetih sakramenata i liturgijski živjeti otajstva vjere u zajedništvu; crkva je zajednički dom župne zajednice kao šire obitelji, rekao je mons. Puljić.

Montažna crkva dar je Caritasa iz Venecije, a 25. srpnja 1999. g. blagoslovio ju je zadarski nadbiskup Ivan Prenda. U njoj se već sedamnaest godina slavi nedjeljna misa. Izgradnjom nove crkve, montažna crkva se neće maknuti nego će ostati na svome mjestu i služiti kao župni prostor, dvorane u kojima će se odvijati župne aktivnosti. Nakon mise župljanini su se zadržali u blagovanju slastica koje su priredile bokanjačke župljanke. U župi Bokanjac živi više od 3000 vjernika, odnosno oko tisuću obitelji.

U propovijedi mise koju je predvodio prije blagoslova gradilišta, nadbiskup Puljić je razlagao navještenu Božju riječ 24. nedjelje kroz godi-

nu. „Bog nas je stvorio slobodnima jer želi da mu u slobodi kažemo ‘Bože, volim te, slušam tvoje riječi, slijedim te, želim provesti ono što si ti zapisao u našem srcu i što želiš od nas. Ne prestanimo blagoslivljati Gospodina za to što živimo i što jesmo. Zahvalimo Bogu za novi dan i recimo ‘Pomozi mi da budem i ostanem blizu tebe, kao tvoje odabранo dijete’“ potaknuo je mons. Puljić, istakнуvši da je važno i da ne zaboravimo Božja dobročinstva, a što smo inače skloni. „Dovoljna je mala iskra i sve se zaboravlja. Uvijek blagoslivljajmo Gospodina i zahvalujmo za to što imamo. Stvoreni smo slabi i grešni. Tražimo Božju milost kako bismo njega naslijedovali i bili poput njega. Pozvani smo na savršenstvo i svetost“ rekao je mons. Puljić.

Istaknuo je da smo imali milost da je u Zadar 14. rujna došao nekadašnji član zadarskog prezbiterija koji je tri godine tu djelovao, sv. Leopold Bogdan Mandić. „On je savršeni uzor jednostavnog, skromnog čovjeka koji je živio za Boga i s Božjom milošću ostvario tolika silna djela. Živio je za to da ljudima pomaže u njihovom rastu, odrješujući od grijeha i svega što ne valja. Bio je svjestan kako se u životu treba boriti, kako savršenstvo ne dolazi samo od sebe“ rekao je nadbiskup, dodavši da zato postoje roditelji, učitelji, svećenici, koji su svojim zvanjem pozvani poticati djecu da rastu i budu bolji. Pozvani su pohvaliti i ukoriti.

„To je pravi odgojitelj, po uzoru na Gospodina koji se ne plaši reći ‘Ne valja to, ali i ‘Dobro, slugo dobri i vjerni. Uđi u dom Gospodara svoga’. Pohvaliti i ukoriti je sastavni dio naše pedagoške stvarnosti koju često zaboravljamo. Budimo velikodušni u praštanju, pohvali,

poticanju. Naš život je sazdan od dvije riječi, hvala i oprosti. Kako je to teško izgovoriti, ali i važno za naš osobni rast i za rast našeg dobrog međuljudskog odnosa“ istaknuo je mons. Puljić, naglasivši: ‘Neće mi ništa s glave pasti ako kažem, ‘Brate, zaletio sam se pa sam te uvrijedio, oprosti mi’. Ja samo mogu porasti u njegovim očima. A i sam mogu napredovati tim načinom ophođenja“.

Nadbiskup je potaknuo da zahvalimo Bogu za sve što nam daje, da ne zaboravimo kako nam otpušta grijeha i iscijeljuje naše slabosti. „Tu je tajna uspjeha sv. Leopolda i drugih svetaca – što su bili svjesni svoje slabosti i uvijek su molili ‘Oprosti mi, pomozi Bože’. Osjećamo kao da je sv. Leopold tu za mene i kao da jedva čeka da mi pomogne. Leopold je bio svjestan kako ništa ne može bez Božje pomoći, potrebna mu je Božja milost i Božji blagoslov, jer on otpušta sve naše grijeha. Bog želi da i mi otpuštamo svojim dužnicima. Da ne budemo zlopamtilo. Da znamo reći ‘Otpušteno ti je, nemoj se ljutiti, hvala ti što si mi oprostio’. Sve su to jednostavne riječi, ali teško prođu preko naših usta. I treba nam hrabrosti, ali i milosti. Nekad se i za to treba moliti – ‘Bože, pomozi mi da mogu mome bratu oprostiti. Pomozi mi da mogu tražiti oproštenje“ rekao je mons. Puljić.

U tom smislu, nadbiskup je podsjetio na prvi pohod sv. Ivana Pavla II. Hrvatskoj 1994. g., u tijeku strašnog rata. „Ivan Pavao II. je došao, a nije mu bilo lako jer je par dana prije toga pao i ozlijedio se. Došao je oslonjen na štap u hodanju. Ali nije htio uzfaliti na taj zakazani termin kardinalu Franji Kuhariću, za veliku godišnjicu Zagrebačke nadbiskupije. Na Hipodromu je bilo veličanstveno, da u jeku rata slušamo i pozdra-

vimo Petrovog nasljednika“ rekao je mons. Puljić, istaknuvši da nam „riječi koje je tada izgovorio nisu pale na prvi mah, a bile su nosive: ‘Oprostite i tražite oproštenje’. Mi smo svi bili nabijeni ljutnjom, ali Ivan Pavao II. vraća nas temeljima: ‘Nemojte da nas mržnja izgrize, da vas uništi. Budite kadri oprostiti i moliti oproštenje’. Mislim da još nismo došli do tog stadija, ali drugog puta nema. Taj nam je put Isus zacrtao i pokazao, kad je na kalvariji razapet, u zadnjim trenucima svog života i zadnjom ovozemaljskom snagom digao oči prema Ocu i rekao ‘Oprosti im, Oče, jer ne znaju što čine’. On postaje zagovornik onih koji su ga razapeli. To mi nismo kadri. Ali moramo težiti barem da nas mržnja ne grize, da ne učini od nas zločeste ljudi. To je pedagogija kojom nas čitanja poučavaju“ istaknuo je mons. Puljić.

Budući da se na misi te nedjelje u župama pjevao i zaziv Duha Svetoga za početak nove školske godine, nadbiskup je u propovijedi govorio i o toj temi. U svom Pismu za početak školske godine obraća se roditeljima, učiteljima i djeci. „Svaka godina je novi početak. Roditelji, ne zaboravite kako ste vi prvi i glavni učitelji. U vašem društvu i nazočnosti djeca rastu, ne samo po riječi koju govorite, nego još više po primjeru koji dajete činima koji djeca osjete, da roditelji maju poseban način života, pun žrtve za njih. Blago djeci kad to osjete i blago roditeljima kad u djeci uspiju tim načinom života rodit osjećaj zahvalnosti. To je cilj školskog odgoja. Ne samo da šaljete djecu u školu, nego da se uključite u školski život, da se zanimate kako je vaše dijete u školi. Učitelji su vaši pomoćnici. Vi ste glavni i ovlastitli ste da učitelji odgajaju vašu djecu. Ali to ne znači povući se, nego i vi ste aktivni, interesirate se. Onda i škola ima svoj smisao jer nije po strani, nego je dio vašeg zadatka i poslanja“ rekao je mons. Puljić u obraćanju roditeljima.

Djecu je potaknuo da iskoriste blagoslovljeno vrijeme djetinjstva i školskih dana učenja i traženja smisla života. I djeca su u tom procesu aktivna, trebaju se moliti, učiti, čitati i s Isusom razgovarati. Isus želi čuti njihova pitanja i odgovore, rekao je nadbiskup. „Učitelji i odgojitelji su primili mandat od Crkve da školu učine novom zajednicom, novom obitelji,

da djeca radosno idu u školu i još se radosnije vraćaju svojoj obitelji. To je divna harmonija koja obećaje blagoslov i rast. Neka učitelji osluškuju pitanja djece“ potaknuo je mons. Puljić, dodavši da se on najviše sjeća profesora i učitelja kod kojih je osjetio da su ga poimence nešto pitali i interesirali se. „Onda sam zavolio učitelja jer sam video da nije obavio samo svoju lekciju i otišao. Nego on se interesira, kako je mama, tata. Čuo je da je tata otišao u bolnicu, pa pita, ‘Jel se vratio?’ Taj vid osobnog inetesa je jako važan. I to djeca pamte. Time se stvara klima razumijevanja i rasta“ poručio je nadbiskup Puljić, zaključivši riječima tragom apostola Pavla koje je uputio svome ljubljenom učeniku Timoteju: Propovijedajte, uvjeravajte, poticite, ne bojte se reći ono što vjerujete i što mislite, kako bi djeca rasla i napredovala.

ZADAR: BLAGDAN SV. FRANJE ASIŠKOG U CRKVI SV. FRANE

Blagdan sv. Franje Asiškoga svečano je proslavljen u crkvi sv. Franje u Zadru u srijedu 4. listopada, pri samostanu koji je osnovan još za Franjinu životu i najstariji je hrvatski franjevački samostan. Svečano večernje misno slavlje u zajedništvu s deset svećenika pred brojnim pukom predvodio je fra Andrija Bilokapić, provincijal Franjevačke provincije sv. Jeronima sa sjedištem u Zadru. Sv. Franjo je 1212. g. došao na obale Hrvatske, a gotovo je sigurno da je to bio Zadar, rekao je provincijal Bilokapić.

„Franjinim dolaskom, zemlja i narod Hrvata su silno blagoslovljeni. Ne samo što je njujorski časopis The Times sv. Franju proglašio čovjekom tisućljeća, nego je sv. Franjo najveći

dobrotovor Crkve u Hrvata: politički, gospodarski kulturno“ rekao je fra Andrija, upitavši što bi i gdje bi bila Crkva s drugu stranu brda, gdje su bili Turci, da nije bilo sv. Franje. „Što bi bilo u tim krajevima s Crkvom, evanđeljem, vjerom, kulturom? Bi li tu uopće bila kršćanska kultura? Franjo je po svojoj braći tu živio, širio evanđelje, blagoslovilo ljudi. Zato je Hrvatska blagoslovljena a Crkva u Hrvata je najfranjevački Crkva u svijetu“ rekao je fra Andrija, poželjevši da se Franjin blagoslov i znak Tau upišu u naše srce, „da znamo živjeti sa Svetom trojicom kao Božja djeca, braća i sestre, da znamo biti ujarmjeni s Isusom i nositi svoj križ“.

U propovijedi je fra Andrija tumačio značenje jarma, blagoslova i znaka Tau, tragom Isusove riječi upućene svakome: ‘Dođite k meni izmoreni i opterećeni, uzmite jaram moj na sebe.’ „Jaram je čudesna biblijska slika. Obično su ujarmljena dva vola, nose tu napravu iza na vratu i zajedno vuku teret. Ako je vol jači, on ima kraći dio jarma, a onaj slabiji, manje snage, ima duži dio jarma. Tu sliku Isus uzima da izrekne nas i sebe. On se ujarmio u našu ljudsku nemoć. On je uzeo naše čovještvo i želi da se mi damo ujarmiti u njega, s njim“ rekao je fra Andrija, istakнуvši poruku govora o jarmu: „Tamo dvije životinje vuku teret, a ovdje naš teret, naš križ, vučemo mi i Isus. On sa svojom božanskom snagom, mi s malo ljudske volje. Ujarmimo se u Isusa Krista.

Kad smo ujarmjeni, nitko nam ništa ne može jer sve mogu u onome koji me jača. Onda mogu pobijediti zlo“ poručio je fra Andrija, dodavši da time čovjek, poput sv. Franje, bude oslobođen; oslobođen evanđeljem, Isusom, oslobođen u patnji, boli, nemoći, za dobro, mir. „Čovjek ujarmljen u Isusa ulazi u Božju svemoć. Postajemo s Isusom svemoćni na Božji način i pobjeđujemo smrt. Isus vapije ‘Dođite k meni svi opterećeni i ja će vas odmoriti’. Isus i njegov duh su ‘Da’ koji možemo disati. Bez toga ‘Da’ mi se gušimo. Možemo imati zraka i hrane koliko hoćemo, pića i užitaka, ali nama nestaje životni dah i životna radost“ upozorio je predvoditelj slavlja.

Podsetivši da je sv. Franjo tri puta u životu učio hodati, dva puta je bio ranjavan, fra Andri-

ja je rekao da je pronašao Isusa i dopustio mu, pristao na Isusovu molitvu da se ujarmi se s njim. „I biva oslobođen i nosi svijetu blagoslov. Bog po sv. Franji blagoslavlja svijet“ rekao je fra Andrija. Protumačio je i blagoslov kojeg je Franjo, koji nije bio svećenik, napisao Bratu Leonu, svećeniku: ‘Neka te Gospodin blagoslovi i neka te čuva. Neka te licem obasja, milostiv neka ti bude. Neka pogled svoj na tebe svrati i mir ti podari’. „Biti blagoslavljen znači vidjeti Božje lice. Znači biti obogaćen snagom Isusa. Središte našeg života je Krist. On je osovina. Kad je čovjek bez središta, počne škripati. Ako svijet škripi, klapa, ako je nered, to je znak da nismo centrirani, nismo usredišteni u Isusu“ upozorio je fra Andrija.

Sv. Franjo Brata Leona želi prepustiti Bogu i na njega riječju zazvati Božje božanstvo. U svakom zazivu tog blagoslova u središtu je ‘Neka te Gospodin’. „To je bogatstvo i ljepota. Jer mi živimo odnos ja-ti ili ja-On-ti. Ako kažem ‘Blagoslovio te Gospodin’, kroz tebe ide Gospodin. Neka te licem svojim obasja. Isus Filipu kaže ‘Tko je video mene, video je i Oca. To je novost Novog zavjeta. To je nečuveno, da se u čovjeku Isusu iz Nazareta, pojavi Bog s nama. Da smo u njemu obasjani samim Bogom, božanskim licem. Bît je upoznati to lice. Zato sv. Franjo želi da njegova braća i svaki čovjek budu blagoslavljeni Božjim licem“ rekao je propovjednik, istaknuvši da je Bog trojedin.

„Bog je ljubav, Bog je u sebi odnos. On želi stupiti u zajedništvo. Želi sebe, svoju trojedinost i ljubav prenijeti na čovjeka. To je taj blagoslov, to je to lice. Bog je kadar ljubiti i ospesobiti čovjeka da ljubi. Ljubav je najuzvišeniji način postojanja. Tko iskreno ljubi, počinje već sada

postojati kao Bog. Čovjek sebe prepoznaće upravo u ljubljenosti. Svi to čeznemo“ naglasio je fra Andrija, rekavši da to ne može tek tako ići s porukama ‘Misli o sebi dobro, ljubi sebe, njeguj pozitivne misli’. „Tek kad u drugom licu vidiš svoju ljubljenost, kad vidiš da si vrijedan nekome, onda možeš radosno živjeti, jer čezneš upravo to. Pred Isusom, u njegovom licu, mi otkrivamo svoju ljubljenost. Zato je Bog i izvor i cilj našeg postojanja. Sv. Franjo želi sve staviti pod ljepotu Očeva i Sinovljeva lica koja je njihova ljubav, Duh Sveti“ rekao je provincial Bilokapić.

Tumačeći Tau koji je utisnut na pergameni na kojoj je Franjo zapisao blagoslov Bratu Leonu, fra Andrija je rekao da su znakom Tau u Bibliji obilježeni ljudi koji trpe zbog gnušoba. Ti su ljudi spašeni, piše u u Knjizi Ezekiela. U Knjizi Otkrivenja piše, s tim znakom križa su opečaćeni spašenici. „To je znak našeg spasenja. S Tau se obilježava čovjek koji trpi zbog zla u svijetu. Ta patnja dolazi iz Božjeg srca. Otac nebeski nije ravnodušan hoće li nas netko povrijediti ili darovati lijepim i pomoći.

Naš Bog nije beščutan Bog. On je svoju bol pokazao u Isusovom licu, u Kristu. Mnogi zaziru da Bog ne može trpjeti. To je Bog filozofa i kokekakvih ideologija, to nije Bog Isusa Krista. Bog Isusa ne može biti beščutan i trpi zbog zla u svijetu“ istaknuo je fra Andrija. zato čovjek želi Ocu ublažiti bol, tako da bude bolji. „To je shvatilo sv. Franjo. On je prorok koji nam poručuje što Bog hoće. Objavljuje nam Boga i kaže da pristanemo biti obilježeni znakom Tau. Ljudi obilježeni s Tau ulaze u bol. Evangelje nije poruka koja će nas osloboditi patnje, nego ćemo imati još dublju patnju zbog zla oko nas. Ali ćemo je nositi s Isusom, jer smo s njime ujarmljeni. Tu dolazimo do mira. Biti miran znači biti zdrav i sretan u zajedništvu s onim koji nas je blagoslovio“ poručio je provincial Bilokapić.

ZADAR: SVEĆANA VEČERNJA

UOČI SVETKOVINE SV. ŠIMUNA

Svečanu Večernju uoči svetkovine sv. Šimuna, zaštitnika Grada Zadra kojeg puk Zadarske nadbiskupije kao svog omiljenog sveca zaštitnika časti više od sedam stoljeća, u svetištu sv. Šimuna u Zadru u subotu 7. listopada

predvodio je zadarski nadbiskup Želimir Puljić. „Možda toga nismo dovoljno ni svjesni – Šimun je taj svetac koji je na svojim rukama držao maloga Isusa, sveto tijelo Isusovo. Slaveći njegov spomen, sjećamo se dana kada je Isus po Mariji stigao među ljudе, a na dan prikazanja u jeruzalemском hramu dočekao ga je upravo prorok Šimun. Svetkovina sv. Šimuna podsjećа nas na to i priziva u pamet kako su se u tom trenutku susreli Stari i Novi zavjet, prošlost i budućnost u osobi starca Šimuna i djeteta Isusa. Taj događaj povezuje Betlehem s Jeruzalemom. Naime, dok se u Betlehemu Isus rodio i postao stanovnikom zemlje, u Jeruzalemu, gdje ga je Šimun dočekao i primio u naručje, on će podnijeti muku, umrijeti, slavno uskrsnuti i ući na nebo. Zbog toga i kličemo sv. Šimunu i radujemo se s pjesmom: ‘Pravdeniče sveti Šime, častimo ti sveto ime!’“ rekao je mons. Puljić u nagovoru Svečane Večernje.

Osim proslave tog otajstvenog događaja koji nas vodi u Jeruzalem, uz blagdan sv. Šimuna obilježava se i spomendan iz hrvatske narodne povijesti za koji smo zahvalni Božjoj providnosti, rekao je nadbiskup. „U Gospinom mjesecu listopadu, a uz svetkovinu osobitog pokrovitelja Zadra, sv. Šime, želimo zahvaliti Gospu i sv. Šimi za sve što su učinili našem narodu, gradu i nadbiskupiji tijekom prošlih stoljeća. Posebice u danim Domovinskog rata kad smo proživljivali pravu kalvariju. Vjerujući u njihov moćni zagovor, nismo se predavalni ni gubili nadu. S krunicom u ruci i oko vrata borili smo se protiv zla, mržnje i uništavanja. Uz njihovu pomoć, Majke Marije i zagovor sv. Šime, u znaku krunice prepoznali smo pravu snagu i osvojili slobodu“ rekao je nadbiskup. Naime, Zadar se upravo u listopadskim danim oko blagdana Blažene Djevice Marije od Krunice, Gospe od Ružarija, sjećа najžešćih napada neprijatelja na Zadar u Domovinskom ratu i slavi Dan obrane Grada. Mons. Puljić je podsjetio i na zračne napade na Banske dvore 7. listopada 1991. g., s nakanom da se ubije predsjednika Franju Tuđmana i njegove suradnike, što je ubrzalo donošenje povijesne odluke o raskidu svih državnopravnih veza Hrvatske s tadašnjom Jugoslavijom. To se i dogodilo 8. listopada 1991. g., na svetkovinu sv. Šime, kada se u Hrvatskoj slavi i Dan neovisnosti.

„U dan naše neovisnosti utkana su stoljećа vjernosti naših vladara i ljudi Bogu, Crkvi, papi i svom narodu. Uz Dan neovisnosti, spomendan je smrti slavne hrvatske kraljice Jelene iz Solina, preminule 976. g. Kao žena kralja Mihajla Krešimira II. rodom iz zadarske obitelji Madijevac, bila je vrlo omiljena u narodu i poznata kao Jelena Slavna. Nadgrobna ploča u Solinu govori kakva je to kraljica bila: ‘Ovo je ona koja je za života bila majka Kraljevstva, a onda je postala majkom sirota i zaštitnicom udovica’“ rekao je zadarski nadbiskup.

Treća povijesna odrednica uz svetkovinu sv. Šimuna jest spomen na dan krunjenja kralja Dmitra Zvonimira, 8. listopada 1075. g. Zvonimir je okrunjen po papinom izaslanku Gebizonu koji je novom hrvatskom kralju predao mač, žezlo i krunu te papinsku zastavu kao znak njegove vjernosti i podložnosti papi. Tada je kralj Zvonimir učinio zavjernicu koju je potvrđio svojom prisegom: ‘Ja, Dmitar Zvonimir, s Božjom pomoći i darom apostolske stolice, bit ću vazda vjeran sv. Petru, a poslanike papine primat ću časno i čestito s njima postupati. Gajit ću pravdu, branit ću crkve, štititi siromahe, udovice i siročad. Priječit ću nedopuštene brakove i protiviti se prodaji ljudi. Kraljevstvo koje mi se predaje uzdržat ću vjerno te ga nikako neću odvratiti od apostolske stolice. Tako mi Bog pomogao!’. „Kakva svijest odgovornosti našeg slavnog vladara koji se zaklinje da će štititi udovice i siročad, ljudе na periferiji, kako potiče i papa Franjo. Da će bdjeti da ne zavlada nered i nemoral u društvu i u obitelji. Koliku je moralnu svijest imao! Trebamo moliti sv. Šimuna neka Hrvatskoj i Europi izmoli takve zauzete javne djelatnike koji će se boriti za opće dobro, koji se neće bojati reći ‘To

nije dopušteno, to nije dobro, to je nepoštено', da su vjerni Bogu, Crkvi i narodu" istaknuo je nadbiskup Puljić, spomenuvši u tom vidu i susret predsjednika Vlade RH Andrije Plenkovića s papom Franjom i državnim tajnikom Svetе Stolice, „čime je pokazao stoljetne dobre veze između Svetе Stolice, hrvatskog naroda i hrvatske države“.

„Preko našeg zaštitnika i pokrovitelja sv. Šime, upućujemo Isusu molitve za hrvatsku domovinu. Pomozi i blagoslovi sve koji vode brigu o njenom prosperitetu, kako bi se u našoj zemlji ostvarivalo duhovno i materijalno blagostanje u prijateljstvu, bratstvu i ljubavi. Tebi, zaštitniče malenih, čuvaru svetoga hrama, utjeho i nado svih koji se pripremaju poći s ovog svijeta, kličemo: Blaženi i pravedni Šime, častimo ti sveto ime! Moli za nas sada i uvijek“ zaključio je mons. Puljić u nagovoru.

Na kraju liturgijskog obreda, nadbiskup, svećenici i ostali puk iskazali su štovanje svecu pred svečevom rakom iznad glavnog oltara, gdje će od blagdana osam dana štovanju biti predano vidljivo neraspadnuto tijelo sv. Šimuna.

U Svečanoj Večernjoj sudjelovali su i kanonici Stolnog Kaptola sv. Stošije, svećenici i sjemeništarci, kao i Branko Dukić, gradonačelnik Grada Zadra. Među pukom su bili i mnogi hrvatski branitelji koji su se nakon Večernje s tri braniteljska stijega i križem na početku te svjećama u rukama sudionika, uputili u mihod od crkve sv. Šimuna do spomenika poginulim hrvatskim braniteljima na Trgu kneza Višeslava u parku u Jazinama. Tu je podignut spomenik kao simbol žrtve i pobjede u Domovinskom ratu. Ta je spomen hodnja jedna u nizu inicijativa kojima je obilježena 26. godišnjica obrane Grada Zadra.

ZADAR: SVEČANO PROSLAVLJEN BLAGDAN SV. ŠIMUNA – Misno slavlje predvodio mons. Mile Bogović

Blagdan sv. Šimuna, zaštitnika Grada Zadra, u nedjelju 8. listopada proslavljen je s pet misnih slavlja. Koncelebrirano prijepodnevno misno slavlje u svetištu sv. Šimuna u Zadru predvodio je mons. Mile Bogović, gospičko-senjski

biskup u miru. Istaknuo je značaj činjenice da su u Zadru proslave nebeskih zaštitnika Nadbiskupije i Grada podudarni s proslavom velikih državnih praznika kad Hrvatska obilježava ključne trenutke svoje novije povijesti. Tako se na blagdan sv. Šimuna 8. listopada slavi Dan neovisnosti, a na blagdan sv. Stošije 15. siječnja Hrvatska slavi Dan međunarodnog priznanja RH. Biskup Bogović je pozvao na molitvu za blagoslov domovine i naroda.

U svjetlu činjenice neraspadnutog tijela sv. Šimuna koje Zadrani časte osam stoljeća, izražavajući poštovanje tijelu sv. Šimuna koje je na svojim rukama nosilo spasenje svijeta, biskup Bogović je u propovijedi istaknuo značaj poštovanja ljudskog tijela koje je hram Duha Svetoga. Već na zemlji treba poštovati tijelo svakog čovjeka. „Svako ljudsko tijelo zaslužuje da ga poštujemo jer je u njemu živio čovjek koji je stvoren na sliku i priliku Božju. To će tijelo biti proslavljen po uskrsnuću kao sudionik na trajnoj adresi na koju smo pozvani, u Presveto Trojstvo. To je naša zadnja pošta koja je na nas upisana na krštenju, kad smo kršteni U ime Oca i Sina i Duha Svetoga“ rekao je mons. Bogović, istaknuvši da tijelo sv. Šimuna koji je umro prije 2000 godina kršćanska duša poštije i časti, „jer su te ruke primile u naručje spasenje svijeta. Te noge nisu beznačajne jer su se one kretale po navigaciji Duha Svetoga.“

Najveće bogatstvo sv. Šimuna je da je imao ugrađenu Božju navigaciju, Duha Svetoga. To se vidjelo u tome što je bio pravedan i bogobojazan“ rekao je mons. Bogović. „Sv. Šimun u svojoj starosti i bolesti nije bio obuzet svojim poteškoćama, nego je mislio na svoj narod;

očekivao je ‘utjehu Izraelovu’. Duh Sveti mu je obećao da neće umrijeti dok se to ne dogodi, dok se ne rodi Spasitelj svijeta. Tom unutarnjom navigacijom, sv. Šimun je vođen prema hramu, upravo kad su Josip i Marija došli prikazati Isusa“ rekao je biskup.

Šimun je imao čast primiti u svoje naručje ‘Utjehu Izraela’, pomazanika Božjega, koji je došao svijetu pružiti nadu, utjehu i spasenje. „Veličina sv. Šimuna je bila u tome da nije tražio svoju mirovinu i neke usluge sebi, kad je ostario, nego je čekao utjehu Izraela, utjehu svoga naroda. Sv. Šimun je mislio na narod do zadnjega časa. Nije mislio toliko kako će njemu biti, nego, ‘kako će biti mom narodu’. Kad je bio u sretan što je dočekao utjehu i spasenje svom narodu. Narod je dobio svog spasitelja i on može ići s ovog svijeta“ rekao je mons. Bogović, istaknuvši da je život osmišljen kad ga čovjek troši za druge.

Biskup je potaknuo sve da promisle kako njih u životu vodi Duh Sveti, odnosno Božja navigacija. On je u svom životu, između ostalog, vidi u inicijativi za Svehrvatski grob, kao mjesto pokopa svih koji su tijekom hrvatske povijesti bačeni u jame. „Prema tijelu se treba odnositi kako Bog gleda, kako Duh Sveti gleda. A ne kako gleda čovjek koji misli da ne postoje Bog, duša i čovjek, koji misli da čovjek koji nije na određenoj strani, može služiti kao otpad. Božji pogled je ispravan i jedino njega treba slijediti.

Svaki čovjek je remek djelo Božje stvaralačke umjetnosti. Nitko nema pravo odbaciti tijelo, baciti čovjeka na otpad, uzeti mu dostojanstvo.

Zadaća je naše generacije da poštujemo stvorenja, cijenimo ostatke tijela i odamo poštovanje da ih barem ljudski i kršćanski pokopamo. Svatko zaslužuje da se pokopa kao čovjek i kao kršćanin. Svaki čovjek ima dostojanstvo, a kršćani trebaju znati kako vratiti dostojanstvo osoba koje su odbačene. Mnogo našoj braći oduzeto je dostojanstvo kada su njihova tijela bačena na otpad u Hudim jamama, Jazovkama, Kočevskim rogovima i sl. Zaslužuju da im javno očituјemo poštovanje barem time da ih pokopamo na svetom mjestu“ istaknuo je mons. Bogović. One za koje se ne bude moglo doznati kojem groblju pripadaju, neka se donesu i svečano pokopaju u Svehrvatskom grobu podno Crkve hrvatskih mučenika, gdje će biti izražavano trajno poštovanje i dostojanstvo, molitva i zapaljena svijeća.

Biskup je rekao da se žele povezati i najveća hrvatska stratišta da postanu sastavni dio Hrvatskog križnog puta. „Takov pristup žrtvama kojima je bio oduzet ne samo život, nego i svako ljudsko dostojanstvo, djelovat će na ozdravljenje naše nacije. Kršćane su od početka progonili, ali one koji su najviše pretrpjeli u kršćanskoj zajednici najviše su i cijenili“ rekao je mons. Bogović, podsjetivši da se Isus kao pobjednik pojавio pred učenicima pokazavši im rane podnesene za spasenje drugih, rane koje je stekao žrtvujući se za druge. „To je najvrijednije, rana i trpljenje koje podnosimo za drugoga.

Najdivniji su mučenici koji su podlegli rana- ma. Kršćani su ostatke tijela svojih mučenika čuvali kao svete moći u crkvama i slali drugim kršćanskim zajednicama kao dragocjeni i sveti dar. Tako je u 3. st. i početkom 4. st. u Rimskom carstvu nastala mreža svetih mučenika. To je cijelom društvu dalo takvu snagu, da je i sam car Konstantin osjetio da će carstvu više pomoći ako da Crkvi slobodu, nego ako osvaja nova područja“ istaknuo je mons. Bogović, rekavši: „Nisu generali i glumci povezali čovječanstvo da bude zdravo i jako, nego mučenici. To je zdravo tkivo koje ima budućnost, a ne

igre vladara. Car Konstantin je video da je to zdravo tkivo koje ima budućnost, a ne njegove borbe. To treba proglašiti ispravnim i proglašio je slobodu kršćanima. A to su zaslužili oni koji su poput Krista podlegli ranama. Tako je došlo do ozdravljenja društva“.

Pojedina mjesta su se hvalila koliko imaju mučeničkih relikvija, moći svetaca, a ne kako im je uspjela trgovina, bogatstvom svojih građevina, rekao je biskup. Posebno se u tome želio istaknuti Carigrad koji je prikupio puno svetih moći. Među njim je bilo i tijelo sv. Šimuna koje je na čudesan način došlo u Zadar 1203. g. „Tijelo sv. Šimuna je stvoreno na sliku Božju. Imalo je posebnu ulogu u spasenju i zato je čašćeno. Zahvalni smo Bogu što je i među nama podigao čovjeka koji je u sebi imao Božju navigaciju u presudnim časovima naše povijesti. Bio je bogobojan i Duh Sveti je bio na njemu. To je bl. Alojzije Stepinac koji je odigrao veliku ulogu u životima mnogih ljudi“ rekao je mons. Bogović, istaknuvši da se Stepinca može osuditi samo ako se prihvati laž. Ako nema lažnih svjedoka, Stepinca se ne može osuditi.

Upozorio je da „nametnuta slika o Stepincu nije ispravna“, koju su pokušali prikazati Srbi ometajući proces Stepinčeve kanonizacije. „Bilo bi dobro da kažu svom narodu, ‘Morat ćemo prihvati istinu’. Kad je nedavno iz pravoslavne crkve u Šibeniku poslan poziv našim biskupima i Crkvi u Hrvata da pozovu svoje vjernike na evanđeosku ljubav prema pravoslavcima, palo mi je na pamet da i mi pošaljemo poziv pravoslavnim episkopima da svojim vjernicima poruče da slika Alojzija Stepinca nije onakva kako je predstavljena u Srbiji, da srpski predstavnici nisu imali dokaza za ono zašto su okrivljivali Stepinca.

Na mješovitom katoličko-pravoslavnom stručnom povjerenstvu lažni dokazi nisu primani. Bio bi red da se i u Srbiji počne govoriti o Stepincu s provjerenum i valjanim dokazima, a ne da se ponavljaju oni koji je stvorila lažna propaganda. Da prihvate sliku stvorenu ne na temelju lažnih svjedočanstva, nego onu koju je Stepinac ostavio svojim riječima i djelima“ rekao je mons. Bogović.

Propovijed je biskup zaključio molitvom sv. Ši-

munu da svima izmoli dar Duha Svetoga, istu onu Božju navigaciju koja je njega usmjeravala. „Molimo te da ovaj naraštaj naše hrvatske domovine odradi svoju ljudsku, civilizacijsku, a nadasve kršćansku dužnost da svima koji su neljudski ubijani i bacani u jame kao otpad, kojima je pogaženo dostojanstvo, bez obzira koje nacije i vjere bili, izrazimo javno poštovanje tako da ih kršćanski pokopamo, na groblju kojem pripadaju ili u Svehrvatskom grobu. Hrvatski križni put neka ojača naše vjerničko i nacionalno zajedništvo, da zajednički slavimo svjetlo na prosvjetljenje svih naroda pa i našega, svjetlo koje si ti držao na rukama tijela koje u Zadru častimo“ zaključio je mons. Bogović u propovijedi.

Večernje misno slavlje u crkvi sv. Šimuna predvodio je zadarski nadbiskup Želimir Puljić. Na kraju misa, biskupi, svećenici i sav puk izražavali su štovanje pred tijelom sv. Šimuna koje se nalazi u dragocjenoj pozlaćenoj škrinji iznad glavnog oltara u svetištu, što će moći učiniti i tijekom cijelog dana, svakog dana u osmini po blagdanu.

ZADAR: ZADARSKE MOLITELJE '40 DANA ZA ŽIVOT' POHODIO KIP GOSPE FATIMSKE I MINIBUS INICIJATIVE IZ ZAGREBA

Kip Gospe Fatimske kojeg članovi molitvene inicijative '40 dana za život' iz središnjice u Zagrebu u ovogodišnjoj jesenskoj kampanji koja je u tijeku donose moliteljima na mesta bdjenja pred bolnicama u hrvatskim gradovima, pohodio je u subotu 14. listopada molitelje pred Općom bolnicom u Zadru. Iz Zagreba je Gospin kip došao u minibusu koji je ovogodišnji novi način promocije života, a na njemu je logo inicijative s porukom: „Molitvena inicijativa za prestanak pobačaja u 27 hrvatskih gradova. Gradimo kulturu života“.

Četveročlano izaslanstvo iz Zagreba u Zadru predvodila je Petra Tišljarić, nacionalna koordinatorica inicijative '40 dana za život'. Ideja za obilazak hrvatskih gradova minibusom potekla je kad su članovi inicijative vidjeli da su prošle godine takav autobus imali odgovorni voditelji Inicijative te kampanje u SAD-u odakle je molitva i krenula.

IZ ŽIVOTA ZADARSKE CRKVE

Budući da je ove godine stota godišnjica Gospinih ukazanja u Fatimi, molitelji '40 dana za život' iz zagrebačkog tima htjeli su obići hrvatske gradove s kipom Gospe hodočasnice,

Gospe Fatimske, te su povezali pohod minibusa s kipom. P. Marko Glogović dao je inicijativi Gospin kip u prošloj kampanji, s ciljem da se nosi na sva mjesta bdjenja.

„Ljudima stvarno puno znači taj naš dolazak, da vide da smo i koliko smo svi ujedinjeni u molitvi. Gospin kip je okrunjen ovoga 13. svibnja s krunom koju je blagoslovio papa Franjo. Ta se kruna uvijek postavi na glavu Gospinog kipa kad se donese na mjesto bdjenja pred bolnicu“ rekla je Tišljarić u Zadru, istaknuvši da jesenska kampanja protjeće mirno, skladno, dolazi sve više ljudi.

„Veseli nas informacija da je 2016. g. nakon dugo vremena smanjen broj pobačaja u Hrvatskoj, ali nas veseli i činjenica da se rađa veći broj djece. U nekim bolnicama se događa baš baby boom. Mislim da je to jako važno. Dosad znamo za 47 spašenih života u cijeloj kampanji u Hrvatskoj, otkako je počela 2014. g. To su dva školska razreda. Kada se to tako postavi, da je to jedan autobus djece, ljudi dobiju veću percepciju što je to zapravo“ rekla je Tišljarić.

U nizu blagoslovljenih događaja kojima svjedoče, Tišljarić je rekla kako jedna trudnica očekuje svaki dan porod, a bila je pred pobačajem. Dijete je spašeno u prošloj kampanji pred bolnicom Merkur u Zagrebu. „To je bila napeta situacija, dogodila se doslovno dvadeset minuta prije termina za pobačaj. Ta je žena došla u bolnicu izvršiti pobačaj, a netko joj je rekao da vani postoje ljudi koji joj mogu pomoći. Izašla je ispred bolnice, razgovarala je s moliteljicom i htjela je susret s nama. Pitala nas je kako joj mi

to možemo pomoći, i financijski. Razgovarali smo s njom i nije učinila pobačaj“ rekla je Tišljarić, poželjevši svim moliteljima i podupirateljima da budu ustrajni.

„Teško je biti ustrajan, 40 dana je stvarno jako težak poziv. Ali pozivam ljude da budu ustrajni. Četrdeset dana nije mali period, osobito ako netko dolazi svaki dan pred bolnicu. Ali zaista se isplati. Baš pred bolnicom Merkur u prošloj kampanji, ta majka koja će sad roditi, u tom trenutku pred bolnicom je molila jedna jedina žena. Dakle, nije poanta da bude 30, 50 ljudi odjednom pred bolnicom. Veliko je da je to i jedna osoba, samo da je ta pristunost stalno tamo. I plod je spašeni život“ rekla je Tišljarić.

Za vrijeme pohoda minibusa, tko želi, može i kupiti knjigu '40 dana za život' autora pred-

jednika i osnivatelja inicijative, Davida Bereita i Shawn Carneya, koja je ove godine prevedena na hrvatski jezik. Na taj se način i hrvatski molitelji i zainteresirani mogu upoznati s počecima inicijative u svijetu i snažnim svjedočanstvima.

„Ljudi su jako dobro prihvatali knjigu, samo odlaži iz zaliha. Knjiga se ne prodaje, nego svatko da prilog shodno svojim mogućnostima. Prikupljeni novci se koriste za trudnice u Hrvatskoj o kojima se brinemo, za funkcioniranje inicijative i za otvaranje Centra za život, što će biti novost u prosincu u Zagrebu. Cijena knjige u prodaji bi inače bila sto kuna. Mi prepustimo da svatko da koliko može. Svaka prikupljena donacija će biti udvostručena od autora knjige i još dvojice Hrvata, koji će sav prikupljeni no-

vac udvostručiti u iznosu“ rekla je Tišljaric.

U Zagrebu se moli na dva mesta, pred bolnićom Sestara milosrdnica 24 sata i pred bolnićom Merkur dvanaest sati dnevno, osim cijelu noć s petka na subotu, što je novost u jesenskoj kampanji.

Mini bus je dosad bio u Puli, Rijeci, Karlovcu, Čakovcu, Koprivnici, Križevcima, Bjelovaru, Virovitici, Novoj Gradiški i Požegi, a 14. listopada u Zadru, Šibeniku i Kninu. U Križevce i Koprivnicu s moliteljima iz Zagreba na mjesto bdjenja isle su i sestre Palić, a u Pulu, Rijeku i Karlovac isao je i sastav Duhovni kutak, koji su te susrete obogatili svojim pjevačkim talentima. Minibus pohodi gradove uvijek vikendom, a dođu Ante Čaljkušić i/li Petra Tišljaric.

Zagrebački tim se zadrži sat vremena pred mjestom bdjenja koje pohodi s prisutnim moliteljima u dotičnom gradu koji protjeće u molitvi krunice.

Minibus će pohoditi još Sisak, Veliku Goricu, Split, Makarsku koja je novi priključeni grad, Imotski, Metković i Dubrovnik. Tjedan prije završetka doći će u Osijek, Đakovo, Vinkovce, Vukovar i Slavonski Brod.

ZADAR: VOLONTERSKA AKCIJA '72 SATA BEZ KOMPROMISA'

Organizacijski tim volonterske akcije '72 sata bez kompromisa' iz Zadra predvođen Katarinom Knežević i don Zvonimir Mikulić, prefekt Nadbiskupskog sjemeništa 'Zmajević' u Zadru koji je duhovno pratio sudionike akcije, održali su zaključni evaluacijski susret u ponедjeljak 16. listopada u dvorani sjemeništa 'Zmajević' u Zadru. Na susretu su izneseni dojmovi o akciji '72 sata' u Zadru u kojoj je sudjelovalo sto i pedeset volontera u sljedećim aktivnostima: pohod štićenicima Doma za stare i nemoćne u Preku i susret s pacijentima u Psihijatrijskoj bolnici na Ugljanu, boravak na odjelu pedijatrije u Općoj bolnici Zadar, kreativni rad s osobama s intelektualnim poteškoćama u Caritasu Zadarske nadbiskupije, druženje sa starima i nemoćnima u Domu za stare i nemoćne u Zadru gdje su štićenici doma, između ostalog, pričali mladima o svojoj djeci, a neki među njima su ostvarili i zvanje svećenika i redovnice te

o Božjim zahvatima u njihovim životima. Svi su izrazili želju da se volonteri opet vrate.

Dvojica mladića koji već neko vrijeme prikupljaju namještaj kako bi ga dostavili stradalima od poplava u Ogulinu, tijekom zadarske akcije '72 sata' obišli su cijelu nadbiskupiju i skupljali namještaj, osobno ga noseći i s dvanaestog kata zgrade. Mladić iz Ljupča koji je prošle godine volontirao u akciji, u ovogodišnjoj je pozvao dva prijatelja, pa su ove godine namjestili stan obitelji u Ljupču čiji je dom oštećen u nedavnoj poplavi u Zadarskoj županiji. Prikupljala se hrana i higijenske potrepštine na više mjesta u trgovачkim centrima Interspar, City Galerija i Konzum, za Caritas i socijalnu samoposlužu. Mladi su posložili drva u šupu jednom čovjeku u potrebi i na Puntamici u Zadru.

„Osjećala se ljubav, zajedništvo i sreća što smo mogli pomoći, izdvojiti vrijeme i što smo mogli nekoga usrećiti. Od mladih je potekla ideja da snažnije razvijamo pastoral u volontiranju, što dosada nismo sustavno činili, s obzirom na snažno djelovanje Volonterskog centra u Zadru. No očito je da mladi žele volontirati baš i u okviru Crkve“ rekla je Knežević. Stoga će se akcija '72 sata' nastaviti i aktivnošću u utorak 24. listopada kad će volonteri brati masline kod Doma za odrasle osobe u Zemuniku.

Don Zvonimir je zahvalio za pokazanu spremnost i požrtvovnost svim sudionicima akcije, izrazio im je priznanje, zadržljivost i čestitao na svemu što su učinili. Volonteri su radili po cijele dane, od jutra do navečer, sa stalnim javljanjima novih zainteresiranih koji su govorili 'Ubaci i mene da volontiram'. Ove godine na pedijatriji nije bilo hospitalizirano puno djece, što je dobro, pa su volonteri stalno bili s jednom djevojčicom tinejdžericom koja se tamo nalazila, a inače phađa poseban program u ško-

li. „Bila sam toliko usamljena dok niste došli“ rekla je djevojčica volonterima.

Volonteri koji su pohodili pacijente u Psihijatrijskoj bolnici na Ugljanu tamošnji su susret započeli svetom misom koju je u dvorani te bolnice gdje se misa inače služi predvodio don Boris Pedić. Nakon mise volonteri su

pacijentima podijelili kolače i sok i krenuli su u obilazak po odjelima. Pjevali su tim ljudima pjesme i popričali s njima. „Htjeli smo ih razveseliti pjesmom, svi smo bili dirnuti njihovim stanjem. Htjeli smo im donijeti radost. Bilo je to duboko iskustvo i blagoslov. I oni su nama pomogli, gledajući njih kako žive, ne samo mi njima“ rekla je volonterka Nikolina Glasnović.

Volonteri su bili i u skladištu namještaja u luci Gaženica u Zadru gdje su zaprimali namještaj, posuđe, odjeću i ostalo od ljudi koji su to donosili za stradale od poplava. „Rekli su nam da činimo veliku stvar, svatko je htio dati sve od sebe, govorili su da je velika potreba, da će se vratiti i donijeti još, da će reći susjedu da donešu što imaju na raspolaganju“ rekla je volonterka Maja Marija Brajković. Volonteri su na taj način pomogli akciju prikupljanja potrebnoga za poplavljene koju su pokrenuli i već je mjesec i pol dana provode dva Zadranina.

„Drago mi je zbog svih koji su sudjelovali u akciji i onih koji su se odazvali, da su se ljudi odazvali u pružanju pomoći, ali i volonteri su radosno bili na raspolaganju. Akcija je bila svjedočanstvo volonterima i građanima. Bilo je puno pohvala, čuli smo puno pozitivnoga i ljudi su nas podržali. Mnogi su čuli za '72 sata', ljudima je drago da se održava takva akcija“ rekla je Sabrina Pintar, odgovorna volonterka za prikupljanje hrane. Prikupljena su dva puna kombija namirnica i drugih potrepština.

Dok su bili pokraj kolica u kojima su građani ostavljali namirnice, volonterima su mnogi rekli 'I ja se hranim u Pučkoj kuhinji, i ja primam pomoć iz socijalne samoposluge' te im je bilo drago vidjeti da se organizira akcija koja njih pomaže, a oni su svjedoci tog primanja u svom životu. Čak su neki od tih korisnika u potrebi i sami dali prilog.

„Davali su svi slojevi društva, a osobito ljudi nižeg materijalnog statusa imaju osjećaja za potrebite jer i sami znaju kako je to. Dirljivo je bilo vidjeti stare bake koje su kupile kruh i još neku sitnicu, ali su za akciju dali kilogram brašna. Davao je kako je tko mogao, ali svi su davali velikodušno. Mnogi su rekli da su i sami u težoj materijalnoj situaciji, ali su svejedno pomogli ostavljanjem namirnica“ rekla je Sabrina.

Akcija je počela u petak 13. listopada misnim slavlјem koje je okupilo volontere u katedrali sv. Stošije, nakon čega su volonterima dodijeljene majice akcije i raspored aktivnosti u kojima su sudjelovali. I završno misno slavlje za sudionike akcije u katedrali sv. Stošije u nedjelju 15. listopada predvodio je katedralni župnik don Josip Radojica Pinčić.

U petak 14. listopada u crkvi Srca Isusovog na Voštarnici u Zadru volonteri su sudjelovali u klanjanju koje je predvodio don Roland Jelić, rektor Nadbiskupskog sjemeništa 'Zmajević', uz sudjelovanje i zadarskih sjemeništaraca i animiranje pjesmom župnog zbora mladih. Druženje svih volontera i razmjena dojmova održano je u subotu 14. listopada u blagavaonici samostana sv. Frane u Zadru.

ZADAR: ZNANSTVENI KOLOKVIJ 'SVEĆENICI GLAGOLJAŠI I NJIHOVA OSTAVŠTINA'

'Svećenici glagoljaši i njihova ostavština' naziv je znanstvenog kolokvija koji je u petak 20. listopada održan u dvorani Zavoda za povijesne znanosti HAZU-a u Zadru. Organizatori su Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – Zavod za povijesne znanosti u Zadru i Udruga glagoljaša Zadar, a suorganizatori Odjel za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru i Provincija franjevaca trećoredaca glagoljaša.

Bogatu i zaslužnu a javnosti nedovoljno poznatu duhovnu i materijalnu baštinu svećenika glagoljaša koji su živjeli snažnu povezanost s narodom te su bili čuvari vjerskog i nacionalnog hrvatskog identiteta, predstavilo je jedanaest znanstvenika i stručnjaka u sljedećim izlaganjima: Kristijan Juran: 'Svećenici glagoljaši na području Šibenske biskupije u vrijeme biskupa Vicencija Arrigonija (1599. – 1626.)'; Ivica Vigato: 'Grafetičke posebnosti rukopisa don Franića Frtunića sa Silbe iz 17. st.'; Zdenko Dundović: 'Usporedba svakodnevnog života svećenika glagoljaša na otocima i u zaleđu u 18. st. (Zadarska i Ninska biskupija); Tomislav Galović: 'Dva popa glagoljaša iz Dubašnice na otoku Krku i njihove škole: Ivan Kraljić Skutlić i Pavao Milovčić Jurović'; Grozdana Franov Živković: 'Glagoljaš don Jure Čubanov (Lukoran, oko 1754. – Lukoran, 22. 10. 1830.); Mate Bobanović: 'Glagoljaška ostavština don Luke Jelića'; Ante Gverić: 'Kad glagoljica uzrokuje sukobe: slučaj don Lovre Dražića i nadbiskupa Grgura Rajčevića'; Danijela Deković: 'Rukopisna građa don Kažimira Perkovića pohranjena u Zavičajnom muzeju Biograd na Moru'; Izak Špralja: 'Tri svećenika glagoljaša koji su prenijeli napjev Oče naš iz svećeničke pjevačke službe u pučko liturgijsko pjevanje'; Pavao Kero: 'Zadarski glagoljaši 20. stoljeća'; Marijana Tomić: 'Izvori podataka o zadarskim svećenicima glagoljašima, njihovo povezivanje i vidljivost kroz portal Pisana baština i Leksikon pisane baštine'.

Predavanja su predstavila mnoge povijesne izvore i preslike ugovora, vlastoručno pisanih bilješki, razmišljanja svećenika glagoljaša, pri-

čemu se iščitava cjelokupna povijest naroda te predstavlja kronika življenja i svakodnevice hrvatskog čovjeka u crkvenom, duhovnom, materijalnom, kulturnom, gospodarskom, socijalnom, političkom i društvenom smislu.

Fra Izak Špralja je rekao kako su sve do Drugog vatikanskog sabora Otče naš na misi na dotadašnjem hrvatskom liturgijskom (crkvenoslavenskom) jeziku pjevala tri župnika te su potaknuli vjernike da u obnovljenom obredu na suvremenom hrvatskom liturgijskom jeziku pjevaju Oče naš hrvatskim napjevom. To su don Šime Maronić, župnik u Žmanu na Dugom otoku (1936.-1971.), don Marko Cvitanović, župnik u Pašmanu (1930.-1966.) i don Ivo Bareša, župnik u Zatonu kod Šibenika (1938. -1992.). „To je jedinstvena pojava u povijesti u glagoljaškoj glazbenoj baštini, a s pogledom na povijest hrvatske glazbe to je veliki glazbeni dar hrvatskoj glazbi. Sačuvani glagoljaški napjev Otče naš u misi veliko je glazbeno otkriće i obogaćenje naše glagoljaške glazbene predaje“ rekao je fra Izak.

Dr. Kero je pokazao na koji je način više zadarskih svećenika glagoljaša sredinom 20. st. nastavilo tradiciju čuvanja i obrade glagoljskih tekstova. To su bili don Vladislav Cvitanović, don Ante Strgačić, don Petar Vlasanović, don Amos Rube Filipi i don Leonardo-Riko Finka. Oni su popisali sve kodekse sa zadarskog područja do kojih su mogli doći i istraživali pojedinačne glagoljske dokumente te o njima objavljivali članke. Glagoljaš Blaž Jurišić je istraživao glagoljske kodekse i tekstove otoka Vrgade a u novije vrijeme Nediljko Grbin je skupio veliki broj glagoljskih dokumenata, istraživao je brojne arhive, priređivao izložbe i tečajeve čitanja i pisanja glagoljice. Rad tih glagoljaša dokazuje da je Zadar bio jedno od glavnih središta glagoljice u prošlosti, rekao je dr. Kero.

Upućeni su i prigodni govor organizatora. Prof. Danijela Deković, predsjednica Udruge glagoljaša Zadar koja vodi i Malu školu glagoljice u OŠ Sv. Filip i Jakov, rekla je da se tim kolokvijem koji će sljedeće godine biti organiziran i kao veći međunarodni znanstveni skup, želi izvući popove glagoljaše iz prašine zaboravnosti i reći tko su oni bili, u čemu je

njihova važnost za hrvatsku kulturu, hrvatsku crkvenu povijest, pučko pjevanje, glagoljaštvo. „U dosadašnjim istraživanjima uvijek se izvlače dokumenti i zapisi svećenika glagoljaša pri čemu se oni spomenu usput, površno.

Ispravnije je reći popovi glagoljaši, jer su i oni sami sebe nazivali popovima. Pop nije bio pogrdan naziv nego je značio počast za čovjeka. Najljepše što se čovjeku moglo reći je bilo pop glagoljaš. Želimo osvijetliti njihov način života i njihov život prikazati ljudima. Jer oni su živjeli s običnim ljudima i s njima su dijelili svoju sudbinu. Nisu im bili samo svećenici, nego i prijatelji, notari, učili su ljude pisati, pisali su im dokumente. Stoga je bitno obraditi baštinu popova glagoljaša kako bismo dobili cijelokupni uvid u povijest“ rekla je Deković, istaknuvši kako istraživanja pokazuju da je zadarsko područje i Zadarska nadbiskupija bila mjesto gdje je glagoljica s Likom i Krbavom nastala i odatle se dalje širila.

„Brojni materijalni dokazi pokazuju da je Zadar centar i rasadnik glagoljaštva. To ne treba čuditi jer je povjesno, zadarski prostor mjesto nastanka hrvatske države, u središtu i trokutu hrvatskih kraljevskih gradova: Nin, Knin, Klis, Šibenik i Biograd, Rogovska opatija i benediktinci. Znanstvenici, laici raznih profila i svećenici koji se bave glagoljicom sve više otkrivaju izvore i zadivljeni smo koliko toga otkrivamo“ rekla je Deković, istaknuvši da ove godine prvi put u Zadarskoj županiji dvadeset osnovnih i srednjih škola u svom kurikulumu ima glagoljicu. Najavila je dvije velike manifestacije, Stazu glagoljaša u svibnju i Sabor glagoljaša u rujnu. Održava se sve više tečajeva.

Udruga glagoljaša Zadar dobiva i vrijedne donacije. „Dobili smo cijelokupnu ostavštinu dr. sc. Nedre Grbina koji je bio glagoljaš. Prije dvadesetak godina hodao je od župe do župe po Zadarskoj nadbiskupiji i prikupljao glagoljske natpise, zapise, spomenike. Njegova obitelj tu je ostavštinu dala Udrudi. Dobili smo i umjetničke fotografije Vrbničkog misala i tristo godina stari drveni glagoljski natpis iz Sv. Petra. U Udrudi glagoljaša i ostali koji nas podupiru, svi smo volonteri. Nitko ne dobiva plaću za to, nego u sve to ulažemo i svoj novac. Zahvaljujući tolikom radu, dolazi do pitanja gdje sa svim tim dokumentima. Otvara se potreba, ne luksuz, da se otvari Muzej glagoljice u Zadru, da možemo sve te brojne predmete smjestiti u jednom prostoru, da imamo jednu ustanovu gdje se možemo baviti glagoljskom baštinom“ rekla je Deković.

Najavila je da će predstaviti i fond dr. don Luke Jelića, profesora crkvene povijesti i kanonskog prava bogoslovnog učilišta dalmatinskih biskupija koji je najduže djelovao u Zadru. Fond se čuva u Arheološkom muzeju u Splitu a tiče se zadarskog područja. „Don Luka je također nepoznat. Otvorit ćemo i tu drugu stranu njegove osobnosti. Njega predstavljaju kao arheologa i povjesničara, a rijetko se kaže da je bio glagoljaš, skupljao je glagoljske spomenike“ rekla je Deković. Istaknula je da su mnogi glagoljaški zapisi nepoznati javnosti; u udžbenicima se uglavnom spominju Vinodolski zakonik, Jurandvorski, drugi po starosti zakonik pokraj Baške na Krku, Baščanska ploča, a postoje i glagoljski natpisi iz 11./12. st. s dubrovačkog područja ili iz Aserije iz 15. st. sa zadarskog područja.

Domaćin kolokvija, dr. Tado Oršolić, upravitelj Zavoda za povijesne znanosti HAZU-a, rekao je da je taj kolokvij početak budućih znanstvenih skupova o glagoljici. Sljedeće godine će se održati međunarodni znanstveni skup o svećeniku Ivanu Berčiću (1824.-1870.), čija se bista nalazi i u perivoju Zavoda u Zadru, a bio je poznati filolog i glagoljaš. Njegova ostavština je pohranjena u Rusiji u Sankt Peterburgu. Zadarski glagoljaši već surađuju s Ruskom akademijom znanosti te će se s njom u suradnji, Sveučilištem u Zadru i Zadarskom nad-

biskupijom, organizirati međunarodni znanstveni simpozij o Berčiću.

„Svećenici glagoljaši su bili nositelji glagoljice, dragulja hrvatske kulturne baštine još od Srednjeg vijeka. Izgubili smo hrvatske kraljeve, no ostao je taj kontinuitet hrvatskog nacionalnog identiteta koji se očituje i kroz oblik pisma, jezika. To su kroz niz stoljeća, od Srednjeg vijeka do početka 20. st., zadržali i očuvali upravo svećenici glagoljaši. Hrvatska glagoljica je zaista dragulj hrvatske kulturne baštine. To pismo je preživjelo niz stoljeća. Svećenici su tada bili jedini pismeni, u Srednjem vijeku i ranom srednjem vijeku. Tek kasnije, uvođenjem obveznog školstva u Austro-ugarskoj monarhiji, dolazi do masovnijeg obrazovanja i opismenjevanja. Glagoljaši su imali škole gdje se školovao određeni broj ljudi koji su kasnije načiše odlazili u svećenike. Svećenici glagoljaši su bili i ostali čuvari našeg identiteta“ rekao je dr. Oršolić, istaknuvši da se i na ulazu u atrij HAZU-a najprije vidi Baščanska ploča.

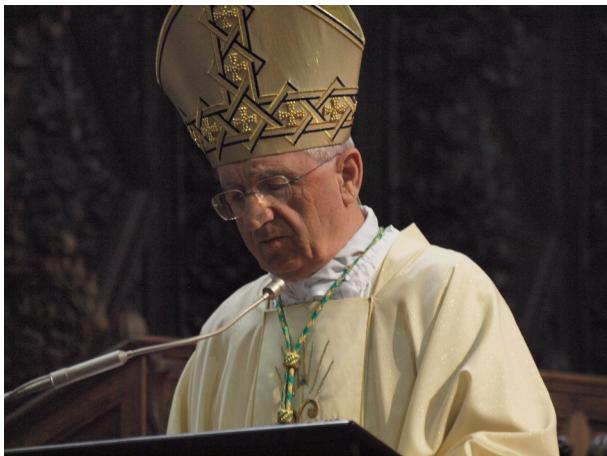
Specifičnost Hrvatske je što se tu glagoljica sačuvala toliki niz stoljeća u suživotu popova s narodom. „Glagoljanje je mogao razumjeti svaki seljak i težak koji je sudjelovao u svetoj misi. Latinski je bio službeni jezik u Crkvi, no postojala je komunikacija između svećenika glagoljaša i Nadbiskupije. Svećenstvo je bio obrazovni, pismeni sloj u stanovništu koji je očuvao narodni jezik. To je važno, da se na europskom tlu baš hrvatska glagoljica, kao pismo i jezik, jedina zadržala i sačuvala u tako dugom kontinuitetu. To trebamo više isticati u javnosti. To je naša posebnost na globalnoj razini u svijetu, ne samo na europskom tlu. Da takvu prošlost imaju SAD ili neke druge europske zemlje, taj svoj identitet bi itekako isticale. To je naš hrvatski identitet. Svećenici su bili čuvari tog blaga“ rekao je dr. Oršolić. Podsjetio je, kao i svi izlagači, kako su popovi glagoljaši živjeli s narodom, pa i u teško vrijeme Srednjeg vijeka, osmanlijskih prodora, kad su se s puškom i sklanjali na sigurnija mjesta.

„Unatoč tome što smo uvijek imali talijanski, latinski ili poslije njemački službeni jezik, za vrijeme Austro-ugarske monarhije odnosno Mletačke republike, glagoljica i uloga svećen-

stva su specifični. Uloga Crkve je uvijek bila velika u očuvanju hrvatskog identiteta kroz jezik i pismo. Ta sinergija svećenstva, fratra i popova s narodom je uvijek bila prisutna. Treba i u suvremenom vremenu iznaći načina njihovog povezivanja, pravilno interpretirati našu povijest, pa i u kulturno turističke svrhe“ rekao je dr. Oršolić, zaključivši da se zadnja dva desetljeća više znanstvene pozornosti usmjerava k proučavanju glagoljice. Postoji jako puno izvora, još je jako puno posla te će organizatori kolokvija nastaviti i dalje valorizirati, suvremenom elektronskom tehnologijom dostupnom svijetu i javnosti predstavljati široku tematiku glagoljaštva u Hrvatskoj. Moderatori kolokvija su bili Ante Gverić, Zdenko Dundović i Danijela Deković.

ZADAR: SPOMENDAN SV. IVANA PAVLA II. I MISIJSKA NEDJELJA U KATEDRALI SV. STOŠIJE

„Zahvaljujemo sv. Ivanu Pavlu II. ne samo za misijsku vatrnu koju je zapalio, nego i za osobitu ljubav i brigu koju je prema nama očitovalo u teškim danima Domovinskog rata. Molimo i radimo da ljudi našeg vremena osjete i u nama, kao što smo to doživjeli kod pape Wojtyle, osobiti žar, revnost i radost naše vjere i služenja. Neka se njegovim zagovorom i vatrom Duha Svetoga u naše doba djelotvorno naviješta Božje Kraljevstvo kako bi Crkva bila što čvršće usidrena u srcu svijeta. Sveti Ivane Pavle II., pomozi nam u našem misijskom zalaganju i moli za nas“ potaknuo je zadarski nadbiskup Želimir Puljić u propovijedi svečanog misnog slavlja koje je na spomendan sv. Ivana Pavla II. i Misijsku nedjelju 22. listopada predvodio u katedrali sv. Stošije u Zadru. Povezujući te dvije stvarnosti, nadbiskup je nazvao Wojtilu svetim Božjim misionarom koji je 22. listopada 1978. g. službeno nastupio kao nasljednik svetog Petra u Rimu. Tada je rekao: „Ne bojte se! Otvorite vrata Kristu i njegovoj spasenjskoj moći. Neka mu se otvore granice država, ekonomskih i političkih sustava, široka područja kulture, civilizacije i razvoja. Neka se nitko ne plaši Krista, jer On jedini zna što je u srcu čovjeka“. „Sv. Ivan Pavao II. svojim je nastupnim govorom osvojio srca ljudi i zacrtao program svog pontifikata. Najavio je kako želi svima

doći i sve posjetiti: mjesta gdje se moli i ljudi koji mole; beduine u pustinji, karmeličane i cistercite u samostanima; bolesnike u krevetima i radnike u tvornicama. 'Htio bih vidjeti i sve koji su poniženi i obespravljeni te zaviriti i iza kućnih pragova vaših domova. Posvuda bih htio doći'. Malo koji papa se tako umješno i uspješno približio suvremenom čovjeku kao on. Od djece i mladih, do starih i bolesnih, svatko ga je osjećao blizu. Hrvatski narod ne bi smio zaboraviti njegovu očinsku brigu koju je pokazao kad nam je bilo najteže, u vrijeme Domovinskog rata. Nije se tih dana umarao moliti za mir u našim krajevima te činiti sve što je bilo u njegovoј moći kako bi se obustavilo ratna stradanja i obuzdalo ruku koja ubija" naglasio je mons. Puljić.

"Kao sudionik zasjedanja na Drugom Vatikanskom Saboru (1962.-1965.) on je s drugim biskupima naglasio važnost misionarskog duha. Biskupi su prije pola stoljeća rekli što Crkva vjeruje i misli o sebi, ali i o svijetu koji bježi od Boga i kojem treba navijestiti Kristovo evanđelje" rekao je nadbiskup, dodavši da o tome govori i dekret o misijskoj djelatnosti Crkve Ad Gentes (1965.) gdje je opisana Oče-va zamisao spašavanja ljudi po Kristu, jedinom Otkupitelju čovjeka. „Budući da je Crkva po naravi misionarska, sv. Ivan Pavao II. je koristio znakovite riječi o hitnosti, potrebi i važnosti misijske aktivnosti u duhu onoga što je apostol Pavao pisao Korinćanima, da ga 'ljubav Kristova obuzima i potiče' (2 Kor 4, 14). Papa Benedikt XVI. je tumačio da 'kršćanstvo nije neka nova filozofija ili moralka, već život u Kristu' (Deus caritas est, 2005.) i poticao kršćane neka se upute 'u tu dinamiku ljubavi kako bi pronaš-

li izvor i temelj misijskog poslanja'" rekao je nadbiskup. Podsjetio je da je sv. Ivan Pavao II. u drugoj godini pontifikata, 1990. g. objavio encikliku 'Redemptoris Missio' o trajnom misijskom poslanju Crkve. "U njoj je naglasio kako osjeća da je nastupio čas da se upregnu sve crkvene snage u smjeru nove evangelizacije i misija. Nitko od Kristovih vjernika, nijedna od crkvenih ustanova ne može izmaknuti toj najvišoj dužnosti, a ta je: navijestiti Krista svim narodima svijeta" istaknuo je svećev poticaj mons. Puljić.

Na Misijsku nedjelju Crkva osobito razmišlja o dinamici misijskog poslanja i nesebičnog darivanja za potrebe misija, te je nadbiskup izrazio priznanje mreži misijskih djela koju je stvorila ljubav prema misijama. To su četiri djela: Djelo za širenje vjere, Djelo svetog djetinjstva, Djelo svetog Petra apostola i Misijska zajednica svećenika, redovnika i redovnica i svih koji žele pomagati misijama. "Ne mogu svi biti misionari. Ali svi možemo molitvama, simpatijom i materijalnim darovima pomagati misijsko djelo Crkve. Upravo ta mreža molitelja i darovatelja milijuna ljudi diljem svijeta omogućuje da Kongregacija za evangelizaciju naroda vodi brigu o brojnim institucijama u misijama" rekao je mons. Puljić, navodeći da prema Statističkom godišnjaku (Fides, 2013.) Kongregacija vodi brigu o 280 bogoslovija, 110 malih sjemeništa, 42 000 katoličkih škola, 1 600 bolnica, 12 000 karitativnih i socijalnih institucija. "Bez sabirnih misijskih akcija i materijalne pomoći cijele Crkve, te institucije ne bi mogle djelovati. Uz naš dar koji ćemo pokloniti misijama, molimo svete zaštitnike i zaštitnicu misija sv. Malu Tereziju da u nama poraste osjetljivost za misijsko djelovanje Crkve. Sv. Mala Terezija nikad nije stupila nogom izvan Karmela. Ali žarkom ljubavlju i molitvom našla je svoje mjesto u srcu Crkve i postala zaštitnicom misija" rekao je mons. Puljić. Pohvalio je da je Teološko-katehetski odjel Sveučilišta u Zadru s pročelnikom dr. Elvisom Ražovom u suradnji s Papinskim sveučilištem Urbaniana u Rimu, u svibnju ove godine organizirao međunarodni simpozij „Misijsko i evangelizacijsko poslanje Crkve u suvremenom multikulturalnom i multikonfesionalnom društvu“, povodom 25 godi-

na VTKŠ-a u Zadru.

Istaknuvši da se Wojtilin spomandan ne slavi kako je to uobičajeno kod drugih svetaca, na dan smrti, rađanja za nebo, nego je Kongregacija odabrala dan papinog prvog službenog nastupa, a u službi Božanskog Časoslova odredila da drugo čitanje bude dio njegove nastupne propovijedi u kojoj je sve pozvao neka „otvore vrata Kristu“, nadbiskup je rekao da je na taj dan hrabri Wojtyla izašao na ulice i pošao svjetom protiv idola vremena. „Doslovno je shvatio Kristovu zapovijed ‘Idi i učvršćuj braću svoju’. Priklučimo se tom istinskom misionaru i Božjem glasniku. Neka nam njegov spomandan bude poticaj da po vjeri živimo te ljudima našeg vremena pružamo razloge vjere i nade u nama. Učimo od njega da je dobro, slatko i spasonosno evangelizirati i onda kada nam izgleda da ‘sijemo u suzama’ (Ps 126, 6). Neka nas u tom zadatku prati zagovor sv. Ivana Pavla II. čiji nutarnji polet i vatru nikakva sila nije mogla ugasiti, pa ni metak Ali Agce kojem je od srca oprostio“ poručio je nadbiskup Puljić.

ZADAR: MISNO SLAVLJE ZA POČETAK NOVE AKADEMSKE GODINE SVEUČILIŠTA U ZADRU

Misno slavlje povodom početka nove akademске godine na Sveučilištu u Zadru sa zazivom Duha Svetoga na blagdan sv. Dimitrija u četvrtak 26. listopada, u crkvi sv. Dimitrija u Zadru predvodio je zadarski nadbiskup Želimir Puljić. Koncelebriralo je osam svećenika, među kojima i dr. don Elvis Ražov, pročelnik Teološko-katehetskog odjela Sveučilišta u Zadru, a propovijedao je don Zvonimir Mikulić, povjerenik za pastoral mladih Zadarske nadbiskupije. Potaknuvši sve da se uključe u izgradnju Božjeg kraljevstva, da se i po nama širi Božja riječ, don Zvonimir je u propovijedi govorio o sv. Dimitriju kao navjestitelju Božje Riječi i služitelju euharistije, a Božja Riječ i euharistija se tiču života svakog vjernika. Istaknuo je da kao ljudi imamo silno dostojanstvo, vrijedni smo i dragocjeni.

„Bog nas vidi kao svoje suradnike. Povjerava nam razna dobra i talente. Postoji opasnost da dobra kojima nas je Bog obdario postanu

svrhom samima sebi, da zastanemo na proizvodnji zemaljskog kruha i vina, na izgradnji zemaljskog društva, na školovanju i razvijanju sebe kao osobe koja će gledati samo materijalne i prolazne koristi i užitke. To je opasnost da se zatvorimo samo u stvoreni vidljivi svijet, opasnost da zaboravljamo dati hvalu Bogu, da zaboravljamo prikazivati kruh i vino, da zaboravljamo Bogu davati svoja tijela u kojima želi boraviti, opasnost da zaboravimo nebo, vječnost, nedjelju, uskrsnuće“ upozorio je don Zvonimir, rekavši da je Isusovo uskrsnuće od mrtvih radosna vijest, ali pri navještaju se ne smije ispustiti ni govor o mogućnosti vječne propasti.

Podsjetio je na misao umirovljenog pape Benedikta XVI.: „Tko kršćanstvo želi samo kao radosnu vijest u kojoj ne smije postojati prijetnja suda, krivotvor je. Vjera ne potvrđuje oholost uspavane savjesti, samodopadnost onih koji vlastite želje proglašavaju normom svoga života i tako milost pretvaraju u obezvrjeđivanje Boga i čovjeka“. U navještenom evanđeoskom ulomku i na drugim mjestima u evanđelju Isus govor o paklu. „Pakao je stanje konačnog samoisključenja iz zajedništva s Bogom i blaženicima. Umrijeti u smrtnom grijehu, a da se čovjek za njega nije pokajao i prihvatio milosrdnu Božju ljubav, znači po svom slobodnom izboru ostati zauvijek odijeljen od Boga“ rekao je don Zvonimir.

Ohrabrio je kako čovjek nije prepušten sam sebi, Bog priskače u pomoć, daje nam se po sakramentima. „Upravo nam se u euharistiji nudi lijek besmrtnosti. Pretvorba kruha i vina na misi u tijelo i krv Kristovu najveće je čudo

na svijetu, čudesni Božji zahvat. U proizvodnji kruha i vina sudjeluje i čovjek. Da se dođe do tih dobara, potreban je cijeli proces: sjetva, uzgoj, žetva, vršidba, mljevenje, brašno, pečenje. Isto tako i do vina: sadnja trsova, rad u vinogradu, berba, obrada grožđa. Potrebno je, dakle, vrijeme, strpljivost, napor, ustrajnost, budnost, postojanost, upornost, da se dođe do željenog proizvoda“ rekao je don Zvonimir.

„Kao što je Bog čovjeku dao dobra klasja pšenice i vinove loze da ih brižljivo obrađuje kako bi dobio kruh i vino, tako je čovjeku dao i njega samoga. Bog je svakome udijelio život, dostojanstvo, slobodu, tijelo i dušu kako bismo sebe brižljivo obrađivali, da dajemo plemeniti plod. Koliko god je lijepa i dobra čovjekova obrada, kultiviranje pšenice i grožđa u kruh i vino, oplemenjivanje, odgoj i izgradnja koju čovjek čini svojom pameću i nastojanjem, te su promjene neusporedive s promjenama koje Bog čini“ rekao je don Zvonimir, istaknuvši da Bog potpomaže sve naše ljudske napore.

„Čovjek koji se otvorí Bogu postaje hram Duha Svetoga. Neusporediva promjena, nevjerojatna Božja intervencija u ljudski život i sve što ga sačinjava. Zemaljska egzistencija simbolizirana u kruhu i vinu pretvorbom dobiva potpuno novo usmjerjenje: otvara se nebo. Čovjek koji istinski prožme svoj život vjerom i po njoj dje luje postaje građanin neba“ istaknuo je propovjednik, dodavši da se Duh Sveti zauzima za nas neizrecivim uzdasima te mu se vrijedi otvoriti da nas nadahnjuje i vodi.

„On traži i naše zalaganje, da vjerno upravljam sposobnostima koje nam je povjerio. Bog uzima našu ljudsku krhkost i nastanjuje se u nama. Bog uzima naše malo djelo, hostiju, i čudesno je pretvara u sebe. Toga je bio svjestan i sv. Dimitrije koji bez Boga, bez euharistije, nije mogao živjeti. Umro je svjedočeći za tu istinu“ poručio je don Zvonimir, istaknuvši da je sv. Dimitrije autentično življenje svoje vjere posvjedočio krvlju.

„Poput tolikih drugih mučenika i njega su pokušali pridobiti na svoju stranu. Nudeno mu je puno toga u zamjenu za suradnju s protivnicima katoličke vjere. No, on nije zanijekao Krista. Odbio je predati svete knjige određene za uništenje od poganskih vlasti“ rekao je don Zvonimir, naglasivši da je nesebično življenje spremno dati život za Krista uvijek aktualno. „Vremena se mijenjaju, ali uvijek se u ljudskoj povijesti odvija ista drama progona.

Usprkos tromosti i otporu naše ljudske naravi da se potpuno preda živom Bogu, riječ Božja stalno djeluje u svijetu, potiče, hrabri i jača slabe ljude da svjedoče za istinu uskrsnuća i vječnog života. Riječ Božja, spasonosna poruka radosne viesti proširila se svijetom poput plamena zahvaljujući tolikim odvažnim muškarcima i ženama koji su bili spremni dati i najviše svjedočanstvo za istinu vjere, svoj život! To najviše svjedočanstvo naziva se mučeništvo. Jedan u nizu takvih svjedoka bio je sv. Dimitrije“ rekao je don Zvonimir.

Uz studente, profesore i djelatnike Sveučilišta, u misi su sudjelovali i prof. dr. Dijana Vićan, rektorica Sveučilišta u Zadru i prorektor prof. dr. Josip Faričić. Nadbiskup Puljić je svima poželio blagoslovljenu i uspješnu novu akademsku godinu. Dr. Ražov je potaknuo na otvorenost i predanje djelovanju Duha Svetoga, da studenti ne budu usmjereni samo na zemaljsku i materijalnu stvarnost, nego s pogledom prema nebu, ostvarujući cjelovitost i puninu života u istini koja je dar Duha Svetoga, na putu prema vječnosti.

IZ ŽIVOTA GIMNAZIJE

IZ ŽIVOTA KLASIČNE GIMNAZIJE IVANA PAVLA II.

Početkom školske godine krenuli smo ususret novim ostvarenjima odgojno-obrazovnih vrijednosti u čemu su nam se pridružila 52 učenika prvih razreda upisana u dva odjeljenja.

Prvo školsko zvono pozvalo nas je u Katedralu na slavlje svete mise predvođeno nadbiskupom mons. Želimirom Puljićem u koncelebraciji s don Rolandom Jelićem, don Zvonimirovom Mikulićem i ravnateljem don Antonom Sorićem. Misli vodilje u propovijedi bile su poticaj da ne živimo u neznanju, već da nastojimo na temeljnim životnim spoznajama. Nadbiskupovu završnu molitvu ponijeli smo s nama u novu školsku godinu:

„Bože, Ti nas pozivaš, Ti nas blagoslivljaš, Ti nam pomažeš, Prosvijetli nas i pomozi nam da u ovoj godini budemo i ustrajemo na visini onoga što nam povjeravaš. Budi s nama i blagoslovi, nas, naše profesore, roditelje i sve one koji nam dobro žele! Amen!“

Ovaj molitveni početak poticaj nam je u nastojanju da, ostvarujući planirane nastavne programe, nastavimo i u duhovnom rastu. U tome nam pomaže duhovno-odgojni tim Škole. Osim mogućnosti sv. mise u školskoj kapelici svakog dana prije nastave spomenuti tim organizira i zajedničke sv. mise tijekom šk. godine za pojedine razrede kao i jednodnevne ili višednevne duhovne obnove za učenike, roditelje i djelatnike Škole.

Naši maturanti, kojima je Španjolska još uvijek nakon studijskog putovanja u kolovozu ostala u srcu, prenijeli su nam dio trenutaka proživljenih u Toledu, Madridu, Zaragozi, Barceloni, Avignonu i Azurnoj obali. Iz prve ruke osjetili smo ljepote i saznali smo više o španjolskoj povijesti, susretu triju kultura kršćanske, muslimanske i židovske, o neponovljivim umjetničkim djelima u slavnim Museu del Prado, Reini Sofiji, posebno slikama El Greca, Rubensa, Velasqueza, Botticelija, Caravaggia, Goye, Picassa... Također i o mnoštву turističkih atrakcija, živahnog flamenuku, borbama bikova, poznatim stadionima Santiagu Bernabéu, Campu Nou te kilometarskim španjolskim plažama. Na vrhuncu svega viđenog, bili su nagrađeni posjetom duhovnog središta, Montserrata, glavnog katalonskog marijanskog svetišta.

14. rujna bili smo dio velikog događaja, dolaska tijela sv. Leopolda u Zadar. Pošto svaki od naših razreda ima svog svetca zaštitnika, ovaj put 2.b razred bio je posebno darovan, jer je sv. Leopold njihov zaštitnik. Iz tog razloga oni su bili među prvima koji su ga molitvom i pjesmom dočekali u crkvi Gospe od Zdravlja. U pripremi ovog događaja detaljno su se upoznali s mnoštvom, za vjeru poticajnih, činjenica iz njegove biografije i zato su se s razlogom zajedno s ostalim vjernicima radovali njegovom željenom povratku u domovinu. Na kraju dočeka učenici Zrinki Mikulić povjerovali su da pročita molitvu sv. Leopoldu za naš hrvatski narod.

U povodu obilježavanja Europskog dana filantropije i zakladništva Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva organizirala je središnje događanje Tjedna filantropije u Zadru, od 30. rujna do 2. listopada 2017. godine. Na poziv spomenute Zaklade, odazvali su se naši volonteri klasičari, učenici i njihovi profesori voditelji školskog volonterskog kluba „Kapljica“. Na Narodnom trgu, zajedno s više desetaka učenika osnovnih škola iz grada i Županije sudjelovali su u izradi poruka na temu čovjekoljublja, nakon čega su izjavili: „Veseli nas što smo nazočnošću, ali i porukama, mogli promovirati kulturu darivanja i pomaganja onima kojima je to najpotrebnije. Jer – kako kap po kap čini slap... tako i male stvari učinjene srcem, kapi dobrote čine veliki slap, a u konačnici – bolji svijet u kojem „i moja kaplja – pomaže ga tkati“. Naše svakodnevne nastavne dane često osvježimo i satovima izvan škole, radionicama i sl.“

Za mjesto održavanja jednog sata latinskog i povijesti drugaši su izabrali lučicu Fošu kojom će-

IZ ŽIVOTA GIMNAZIJE

sto prolaze, a o njoj malo znaju. Ušetali su u Park kraljice Jelene odakle su iz ptičje perspektive slušali o povijesti ovih gradskih kopnenih vrata. Saznali da su temelji izgrađeni na škrapama, po nalogu mletačke vlade 1537., pod nadzorom glavnog inženjera Mletačke Republike Michelea Sanmichelija. Uočili su uklesane simbole i nesvakidašnjom radnom dinamikom prevodili latinske natpise te saznali još mnogo toga.

U sličnom ugodnom radnom ozračju, svoja znanja iz talijanskoga jezika proširili su trećaši. Počašćeni su listopadskom radionicom, povodom tjedna talijanskoga jezika u Zadru koju je vodila studentica, izvorna govornica talijanskog jezika. Tema je bila knjiga „*La gabbianella e il gatto*“ autora Luisa Sepúlvede po kojoj je nastao istoimeni poznati talijanski crtić. Na radionici je bilo pjesme i druženja, ali u prvom redu novih riječi i spoznaja o važnosti očuvanja okoliša i prirode u kojoj živimo, potrebe za brigom o našoj planeti kao i vrijednost pravog i iskrenog priateljstva bez ikakvih uvjeta, prepreka i granica.

Zahvaljujući prošlogodišnjim izvrsnim rezultatima na brojnim županijskim i državnim natjecanjima iz različitih predmeta i ove godine, zaslužni učenici i njihovi mentorи bili su pozvani na nagradne dvodnevne izlete koji su uvijek prigoda da se vidi i nauči nešto novo. Prirodnjaci su „Malom sirenom“ otplovili na Cres i Lošinj. U Cresu su posjetili franjevački samostan i Muzej sv. Frane gdje se čuvaju izrazito vrijedni primjeri umjetnina, skulptura i liturgijskih knjiga. Razgledali su i Gradski muzej, rodnu kuću Frane Petrića s zbirkom umjetničkih djela te malo mjesto Osor s bogatom arheološkom zbirkom. Nakon posjete Velikog Lošinja i instituta Plavi svijet koji se bavi očuvanjem ekosustava Jadranskog mora u Malom Lošinju koji je veći od Velikog Lošinja, dočekao ih je jedinstveni muzej, jedini muzej u svijetu posvećen samo jednom izložbenom eksponatu - poznatom Apoksiomenu.

Društvenjaci su otputovali u Park prirode Lonjsko polje, Sisak i Karlovac. U Lonjskom polju uživali su u ljepoti prirode, razgledavanju tradicionalne kulturne baštine, vožnji Savom i prijemom na tradicionalnom imanju Čigoč. Sisak ih je iznenadio svojim Starim gradom, uličnim muralima, obnovljenom baroknom katedralom, predivnom šetnicom uz Kupu, ali i žalosnom činjenicom da mnogi mladi ljudi odlaze iz Siska u potrazi za boljim životom. Za kraj putovanja u Karlovcu bio je pripremljen posjet Aquatike, vrlo atraktivnog moderno opremljenog akvarija slatkovodnih riba. Za kraj listopada planiramo terensku nastavu prvaša u Solin i Split, drugaša u Gorski kotar i Rijeku, trećaša u Vukovar i Đakovo te četvrtaša u Boku kotorsku.

Drugu godinu zaredom obilježavamo Dan Škole 22. listopada, na godišnji liturgijski spomen dan sv. Ivana Pavla II. Proslava će se održati 23. listopada u ponедjeljak, započet će sv. misom, nastaviti predavanjem mons. Jurja Batelje „Alojzije Stepinac - izazov mladom čovjeku“ te sportskim natjecanjima u nogometu, odbojci, košarcima, stolnom tenisu i šahu.

ZADAR: DAN ŠKOLE ‘KLASIČNE GIMNAZIJE IVANA PAVLA II. ZADAR’

Predavanje mons. J. Batelje o bl. Alojziju Stepincu

Klasična gimnazija Ivana Pavla II. Zadar proslavila je svoj Dan škole u ponedjeljak 23. listopada, uz blagdan svoga naslovnika i zaštitnika sv. Ivana Pavla II. Svečanost je počela misnim slavlјem koje je u katedrali sv. Stošije predvodio zadarski nadbiskup Želimir Puljić. Nastavljena je u sportskoj dvorani škole gdje je mons. dr. Juraj Batelja, postulator Stepinčeve kauze, održao predavanje o bl. Alojziju Stepincu, kojeg je blaženim proglašio Ivan Pavao II. 3. listopada 1998. g. u Mariji Bistrici.

U izlaganju naslovljenom Stepinčevim riječima ‘Dragi mladi, budite ljudi čvrstoga značaj, poučljivi i ustrajne molitve’, mons. Batelja je rekao kako je Stepinac bio svjestan da su mladi zjenica naroda, njegova budućnost i miljenici. Potaknuo je učenike da netko za temu maturalnog rada

obradi i Stepinčeve napore za katoličke škole u ondašnjoj Jugoslaviji i za vjeronauk u školama, što je i onda bila tema. Istaknuo je Stepinčev poticaj mladima: „Sretan sam kad vas mogu nahraniti kruhom iz kojega niču čisti ljiljani. Da vas mogu nahraniti svetom pričešću, jer pričest ima zalog vječnog života. Kruh živih, kruh jakih. Jer napor društva su takvi da otruju mlađež, a kad mlađež bude vezana lancima strasti, više neće znati kamo će ići i kuda će stupati“. Stepinac je rekao da službu treba vršiti dragovoljno, oduševljeno, strpljivo i gorljivo, pa je takva načela učenicima preporučio i mons. Batelja, da ih imaju u izabranom zvanju, da zauzeto rade. Pohvalio je podatak da 70 % zadarskih klasičara upisuje studij koji želi. „Stepinac je za vrijeme Kraljevine Jugoslavije branitelj hrvatskih prava i prava Katoličke Crkve, za vrijeme Drugog svjetskog rata i Ante Pavelića je branitelj dostojanstva ljudske osobe stvorene na Božju sliku i priliku, a pred Titom je branitelj jedinstva Katoličke Crkve i vjere u Boga“ rekao je mons. Batelja, naglasivši da je Stepinac bio realan čovjek, promicao je slogu i jedinstvo hrvatskog naroda.

Nasuprot srpskoj propagandi koja diskreditira Stepinca i njegovo spašavanje života brojnih ljudi raznih vjera i naroda, Srba, Židova, Roma, Slovenaca, Hrvata disidenata, komunista, mons. Batelja je naveo konkretnе primjere Stepinčeva spašavanja i pokazao dokumente koji su na sudu bili označeni rječju ‘Ne’ te se kao dokazi, odlukom UDBE prema Vrhovnom sudu, nisu mogli koristiti u prilog Stepinčeve obrane. Dokumenti pokazuju da je spašeno 28 000 srpske djece koju je po Stepinčevom nalogu uzdržavao caritas. Karmelićanke su brinule o djeci među kojima su i pravoslavna, muslimanska i židovska djeca. Oko dvjesto ratne siročadi iz Sarajeva 1943. došlo je u Zagreb i bili su smješteni po katoličkim obiteljima, a Stepinac je preko caritasa omogućio da ta djeca imaju odjeću, obuću, hranu, obrazovanje i odgoj. Kad su četnici i partizani spalili Ramu i ubili tamošnje Hrvate 1942. g., nadbiskup je u Zagrebu smjestio tristo djece iz Rame, od kojih su neki još uvijek živi.

Od 7 000 djece iz Jasenovca, u Jastrebarsko je dovezeno 3250 djece koji su bili s redovnicama u domovima za djecu; one su za njih brinule, a ti su domovi bili pod zaštitom međunarodne organizacije Crveni križ. Sve potvrđuju i fotografije koje je predavač prikazao u prezentaciji. Mons. Batelja je istaknuo Stepinčovo zastupanje prava ljudi na život nasuprot rasnoj ideologiji, 1941. g. Pokazao je primjere iz hrvatskog katoličkog tiska za vrijeme Kraljevine Jugoslavije 1938. g. gdje piše o pogubnosti rasne ideologije, a jugoslavenska vlast je te članke zabranila objaviti.

Nadbiskup Stepinac je s propovjetaonica zagrebačke katedrale i pred njom osuđivao ustaški režim, dotle da mu je Pavelić poručio da će i on završiti u Jasenovcu ako tako nastavi. Njemački izaslanik u Zagrebu rekao je, „Kad bi jedan biskup u Njemačkoj tako govorio, ne bi živ sišao s propovjetaonicu“. „U Knjizi Ezekiela piše, ‘Tko dira čovjeka, dira zjenicu Božjeg oka’. Ako sustav isključi Boga iz našeg postojanja, što je naša vrijednost“ upitao je mons. Batelja. „Kad su prvi Židovi došli u Zagreb, pobegli iz Češke, Poljske, Austrije, Njemačke, nadbiskup ih je prihvatio, omogućio im je vize i putovnice za druge zemlje, opskrbio ih je svime, 1940. g. Postoji papir na kojem su se svi oni potpisali. Komunistička vlast nije dopustila da se ti dokumenti uzmu u obzir, spas dvjesto židovske djece. Svjedoci nisu mogli doći na sud to posvjedočiti“ rekao je mons. Batelja. Podsjetio je na Stepinčeve riječi: „Nisam bio draga osoba ni Nijemcima ni ustašama. Nisam bio ustaša, nisam položio njihovu zakletvu, kako su činili vaši činovnici koji tu sjede u sudnici. Hrvatski narod se plebiscitarno izrazio za hrvatsku državu i bio bih nitko kad ne bih osjetio bilo hrvatskog naroda koji je bio rob u bivšoj Jugoslaviji“.

IZ ŽIVOTA GIMNAZIJE

Citirajući Stepinca da „režim sve više stišće svaki dah hrvatski“ za vrijeme politike velikosrpske hegemonije u doba kralja Aleksandra, mons. Batelja je istaknuo Stepinčev trud i uvid kako je važno da narod bude poučen u vjeri. Stoga je organizirao euharistijske i marijanske kongrese gdje se okupljaо hrvatski narod i navještale se istine vjere. „Uz euharistiju i mariologiju došlo je do homogenizacije hrvatskog naroda koji bi se bez toga teško bio suočio sa strahotama Drugog svjetskog rata i križnim putem“ rekao je mons. Batelja. Kad je postao zagrebački nadbiskup, ne želeći da Zagreb postane bezbožni grad kako se htjelo, Stepinac je osnovao četrnaest novih župa u vrijeme krize, neimaštine, dok su mu drugi govorili da je pionir, avanturist, da ne razumije narod. To su župe sv. Josipa, sv. Terezije, Marije pomoćnice, sv. Jeronima, Gospe Lurdske, sv. Nikole Tavelića i druge.

Predavač je istaknuo i osjećaj nadbiskupa za malog čovjeka. U vrijeme velike nezaposlenosti u Zagrebu, u bazilici Srca Isusova u Palmotićevoj 1938. g. predvodio je misu za nezaposlene radnike; s njima je ručao i naložio caritasu da se tim ljudima pomogne. Istaknuo je i Stepinčev doprinos hrvatskoj kulturi. Upravo je intervencijom nadbiskupa Stepinca zaživjela i ostvareno je pet svezaka hrvatske enciklopedije kroz koju je hrvatski narod ušao među kulturne narode svijeta, naglasio je mons. Batelja. Istaknuo je da je glavni problem između Stepinca i komunista bio ideološki sukob. Upozorio je kako su komunisti uveli nauku da Isus nije postojao, da je izmišljena osoba, ako bi profesori učili protivno tome izašli bi iz škole. „Znajte, Isus je Bog, za njega smo spremni umirati svaki čas i svaki dan“ rekao je Stepinac.

„Glavni kamen spoticanja između komunističkog režima i Stepinca je što je Tito od Stepinca tražio da stvori nacionalnu Crkvu odvojenu od Rima. Znači da bi Crkva trebala služiti režimu i biti njemu podređena. Stepinac kaže, ‘Odvojeni od Svetе Stolice, bili bismo suha grana, sasušeni’. Milovan Đilas, bliski Titov suradnik, rekao je da ‘Stepinčev hrvatski nacionalizam nije puno smetao. Da je samo proglašio Hrvatsku Crkvu odcijepljenu od Rima, mi bismo ga uzdigli do zvijezda. Ali onda bi nas nestalo’“ rekao je mons. Batelja, podsjetivši na Stepinčeve riječi: „Kad se prilike srede i smire, kad se budu mogli publicirati svi dokumenti i u miru izraditi, kad svi faktori mogu slobodno reći svoju riječ bez ikakvog straha i sve do čiste istine, neće se naći ni jedan čovjek koji bi upro prstom na zagrebačkog nadbiskupa“. „Nema sjene niti loše učinjenog koraka u prošlosti Stepinca“ rekao je mons. Batelja, istaknuvši Stepinčeve riječi 24. travnja 1924. g.: „Spreman sam dati i zadnju kap krvi ako ustreba za domovinu moju Hrvatsku koja počinje izdisati pred naletom bezbožnog materijalizma“. Rekao je to sedam godina poslije početka Oktobarske revolucije. Mons. Batelja je istaknuo značaj i molitve Stepinčeve majke za njegovo zvanje. Naime, po povratku s bojišnice u Prvom svjetskom ratu, nadbiskup se suočio sa stvarnostima koje ga nisu oduševljavale za svećeništvo te je svojoj majci rekao: ‘Mama, idem u bilo koje zvanje, u bogosloviju ne’. „A ona, otkad ga je rodila položila je zavjet da će svaki dan za njega moliti krunicu i tri puta u tjednu postiti. To nije bilo lako u obitelji s dvanaestero djece, ali je molila i molila. Nakon što joj je sin Alojzije to rekao, ona je nastavila moliti. Stepinac je izrastao u velikana i ideal u Crkve u Hrvata upravo iz majčine molitve i molitve svog patničkog naroda“ rekao je mons. Batelja. Spomenuo je i njegov odnos s djevojkom Marijom Horvat koja je Stepinu otkazala zaruke.

„Nadbiskup je bio duboko prožet religioznim osjećajima, čitao je velike autore i crkvene oce. Kardinal Franjo Kuharić je rekao da su pisma između Marije i Stepinca dovoljna za njegovo progla-

šenje svetim. Marija piše Alojziju u završnom pismu da su njegovi ideali previsoki i da ne može dalje letjeti za njim“ rekao je mons. Batelja. Istaknuo je i Stepinčevu pobožnost prema Majci Božjoj. Želio je sačuvati identitet hrvatskog naroda kroz to i u toj pobožnosti. U Mariji Bistrici je 1934. g. okrunio kip Isusa i Marije krunama u stilu hrvatskih narodnih vladara. Mariju Bistricu je želio učiniti moralnim sredštem preporoda hrvatskog naroda te je za pobožnost križnog puta naručio i četrnaest mramornih postaja.

Mons. Batelja je istražio više od 135 crkvenih i svjetovnih arhiva u Hrvatskoj i inozemstvu. Prikupljena dokumentacija sadrži više od 40 000 stranica. Objavio je sedam knjiga, a uskoro će biti predstavljena njegova najnovija knjiga o uzrocima smrti i bolesti kardinala Stepinca. U nadbiskupovim kostima u velikim i nenormalnim količinama pronađeni su olovo, arsen, krom, antimon. Predavač je pokazao i fotografije sa spro

voda Stepinca u zagrebačkoj katedrali koju je unutra i izvan nje na ispraćaju pohodilo puno ljudi, a sve su pratili i ljudi iz UDBE, vidljivi i na tim slikama. Kad su podgili lijes da odnesu tijelo kardinala iza oltara, katedralom se proložio zaziv ‘Sveti kardinale, Sveti mučeniče, moli za nas’. Mons. Batelja je podsjetio na pokojne profesore i učenike te škole koja je nasljednica Nadbiskupске klasične gimnazije iz koje su izašli ne samo mnogi svećenici, nego i laici intelektualci koji sad obavljaju važne odgovornosti javnih vlasti i crkvenih službi. Učenicima je poželio da žive vjernost koju je Stepinac poželio u pismu vjernicima Zagrebačke nadbiskupije: „Dragi moji dijecezani, budite do groba vjerni Katoličkoj Crkvi“.

Prije predavanja mons. Batelje, prisutne učenike, profesore i brojne uzvanike pozdravio je i ravnatelj Klasične gimnazije mr. don Ante Sorić. Rekao je da je nositi ime sv. Ivana Pavla II. ponos i odgovornost, upitavši koliko je njihov pedagoški, učiteljski i odgojiteljski poziv u skladu sa smjernicama koje je postavio Ivan Pavao II.

Prisutne je pozdravio i zadarski nadbiskup Želimir Puljić. Čestitao je učenicima njihov Dan škole rekvavši da je nositi ime Ivana Pavla II. čast, ponos i odgovornost. „Budimo svjesni i te treće riječi koja je povezana sa sudbinom čovjeka, jer čovjek nije samo slobodno, nego i odgovorno biće. Ponos i čast nas obvezuju da upoznamo onoga čije ime nosimo, da se upoznamo s njegovim programom i da se oduševljavamo idejama koje su nosile sv. Ivana Pavla II. Mladi su mu bili osobito na srcu, njegova radost, nada, briga i uzdanica. ‘Vi ste papina nada’, rekao je. Bio je teolog, znanstvenik, filozof, kulturnjak. Nema područja u kojem se nije očitovao kao veliki a skroman čovjek koji se sa svime znao ophoditi. Vi ste odgojna, obrazovna i kulturna institucija i zato je Dan škole i papin spomendan obveza za vas koji nosite njegovo ime“ poručio je mons. Puljić učenicima i djelatnicima škole.

U obilježavanju Dana škole sudjelovali su i roditelji učenika, svećenici, ravnatelji drugih srednjih škola, Ante Gverić, ravnatelj Državnog arhiva u Zadru te Ivan Šimunić, pročelnik Upravnog odjela za školstvo Zadarske županije. Ravnatelj Sorić je zahvalio Zadarskoj županiji za povjerenje i potporu koju pružaju Gimnaziji tijekom cijele školske godine.

Pjesme Gaudeamus igitur na početku i ‘Dođite k meni umorni’ na kraju svečanosti izveo je zbor Gimnazije pod ravnanjem prof. Grge Ivkovića. Program su vodili učenici Martina Vidaić i Krunoslav Grebenar. Dan škole je završen održavanjem turnira iz nogometa između učenika i profesora Gimnazije te odbojke, košarke, šaha i stolnog tenisa.

POVIJESNI PRILOG

Svećeničko udruženje Uzajamnost

Preteča udruženja Uzajamnosti je bila "Zajednica svećenstva Zadarske nadbiskupije" koja je osnovana već 1913. u Zadru. Ona je bila sastavljena po uzoru na druge takve zajednice, a potvrdio ju je nadbiskup Vinko Pulišić 1. svibnja 1914. Talijanskom okupacijom Zadra 1918. hrvatsko orijentirana udruženja pomalo postaju nepoželjna u Zadru. Tih godina hrvatsko orijentirani svećenici uviđaju da bi trebalo osnovati udruženje svećenika koje bi na najbolji način zaštito prava svećenstva na području Zadarske nadbiskupije. Svećenstvo je uvidilo da postoji potreba osnivanja modernog staleškog društva po uzoru na ostala društva u tada novostvorenoj državi Kraljevini SHS. Prvu osnivačku skupštinu udruženje je imalo 31.8.1922. u Zadru u samostanu sv. Frane gdje su bili prisutni svi dekani dekanata Zadarske nadbiskupije osim paškog i benkovačkog dekanata. Sazivatelj i možemo reći inicijator ove skupštine bio je don. Mate Garković vodio je ovu prvu skupštinu gdje je utvrđeno da će se udruženje priključiti Katoličkom savezu "Uzajamnost" u Zagrebu kao podružnica društva za Zadarsku nadbiskupiju. Sam pravilnik se uređuje prema onom pravilniku zagrebačke Uzajamnosti. Pošto se nadbiskupija podijelila na dio koji je pripadao pod Kraljevinu Italiju i na dio koji je pripadao pod Kraljevinu Jugoslaviju 1922. (kao apostolska administratura sa upravom u Šibeniku), skupštinari su odlučili da će pravilnik poslati na odobrenje obima dijecezanskim ordinarijatima u Zadru i Šibeniku te Pokrajinskoj Vladi u Splitu, a opreznosti radi društvo treba da se pritaji pred okupatorskom vlasti pod izlikom da će stupiti u djelatnost tek iza evakuacije iz Zadra. Na toj prvoj skupštini izabran je privremeni upravni odbor za predsjednika je izabran Mate Garković, potpredsjednik je Ivo M. Bogdanić, a tajnik je Krsto Vukić, tijekom vremena članovi upravnog odbora će se mijenjati. Druga skupština tj., prva glavna skupština izvan Zadra održana je u Preku u samostanu na Školjiću 28.2.1924.g., gdje će od tada biti i sjedište udruženja. Delegacija Uzajamnosti sudjelovala je aktivno i na glavnim skupštinama saveza Uzajamnosti u Zagrebu. Članovi su se sastajali također i na nižim razinama tj., na pododborskim sastancima po dekanatima Zadarske nadbiskupije. Tijekom vremena skupštine su uzimale na raspravu razne teme aktualne u ono doba, što političke što vjersko-duhovnog karaktera kao pitanje glagoljice, vjeronauka u školama, obnovi Ninske biskupije, o katoličkom tisku, konkordatu, o političkom držanju svećenstva, o svećeničkim staračkim domovima i dr. Pravilnik "Uzajamnosti" udruženja svećenika jugoslavenskog dijela Zadarske nadbiskupije tiskan je u Dubrovniku 1922.g. On donosi neke najvažnije dijelove kao što su: ime udruženja je "Uzajamnost", a sjedište je u Preku. Udruženje je staleško-ekonomsko. U pogledu je duhovnog i crkvenog ovisno od ordinarijata. Svrha udruženja je promicati staleške interese svećenstva, brinuti se za probitke svećenika, pomagati ih u slučaju bolesti i nemoći, davati im pravnu zaštitu, skupno istupati na obranu vjere, crkve i svećeničke časti i ugleda. Udruženje promiče svoju svrhu: sastancima i skupštinama, doprinosima, ustrojstvom fonda za pomoć bolesnim i potrebitim članovima i zaštitom pravno imovinskih interesa crkve i svećenstva. Članom udruženja može postati svaki svjetovni katolički svećenik, redovni dušobrižnik i samostanski starješina jugoslavenskog dijela Zadarske nadbiskupije. Dužnosti članova su da savjesno vrše pravila, zaključke odbora i skupština, nazoče skupštinama, uplaćuju članarinu. Udruženjem upravlja upravni odbor, širi i uži. U širem odboru su predsjednik, potpredsjednik, tajnik, blagajnik i tri odbornika, Oni se biraju na skupštini na godinu dana. Predsjednik vodi cijeli rad društva, zastupa ga u javnosti, potpisuje društvene spise, saziva i predsjeda skupštinama. Potpredsjednik ga zamjenjuje u svemu, a tajnik vodi dopisivanje, zapisnike i supotpisuje spise dok blagajnik vodi račune. U užem odboru su predsjednik i dva odbornika. On je izvršni odbor šireg odbora, podnosi mu poslovna izvješća za sjednice, rješava samostalno najbitnije i neodgodive tekuće poslove. Svake se godine od predsjednika saziva sa označenim dnevnim redom redovita glavna skupština. Skupština bira upravni i nadzorni odbor. Nadzorni odbor se sastoji od pet članova. On nadzire cjelokupno po-

slovanje udruženja pregledava račune i blagajnu. Također udruženje ima i sud časti. Udruženje se može razići ako to zaključi glavna skupština. Pod napomenama pravilnika se utvrđuje da svaki dekanatski odbor ima po jednog povjerenika za komunikaciju sa glavnim odborom, zatim da se određuje članarina od ondašnjih 50 din., na svakih 30 članova bira se jedan za saveznu glavnu skupštalu, a na svakog 100 člana po jedan u upravni odbor saveza na državnoj razini na glavnoj skupštini saveza. Također se određuje da je službeno glasilo udruženja "Katolički list" iz Zagreba koje mora primati svaki član udruženja. Danas se u Arhivu Zadarske nadbiskupije nalazi gradivo udruženja Uzajamnosti, nije poznato kako je ovo gradivo dospjelo u arhiv ali pretpostavka je da se gradivo nalazilo u župnom uredu u Preku te je (nije poznato kada) predano u arhiv nadbiskupije. Od sačuvanog gradiva udruženja tu se nalaze: urudžbeni zapisnici (protokoli udruženja od 1922. do 1941., zapisnici sjednica uprave udruženja 1922. do 1941., zapisnik glavnih skupština udruženja 1933. do 1940., još su tu dnevnik blagajne te knjiga plaćanja članarine udruženja, na kraju su tu još spisi udruženja sačuvani od 1922. do 1939. Svećeničko udruženje Uzajamnost po svemu sudeći (po sačuvanim spisima) djelovalo je negdje do kraja 1941. godine.

Arhivist: prof. Oliver Modrić

SVEĆENIČKA ČITAONICA U ZADRU 1868. GODINE

Čovjek je druželjubivo biće. Ili bi barem trebao biti. Grčki filozofi, još od Platona, shvaćali su pojedinca kao zoon politikon (političko biće). Konačno, Aristotel je odredio termin zoon politikon u vidu čovjekove svrhovitosti (teleologija). Ako čovjek ne bi izgrađivao sebe, teško bi mogao izgraditi drugoga. Stoga je nužno postaviti pitanje, može li se čovjek izgraditi bez drugoga, bez drugovanja i razmjene misli? Zasigurno je ta ideja vodila zoon politikone u Dalmaciji u drugoj polovici 19. stoljeća, u vrijeme nacionalnoga i političkoga buđenja, kada se osnivaju prve čitaonice i knjižnice radi sastajanja, razgovora i dogovora, čitanja do tad zabranjenoga tiska i lektire. Kako je naglasio Josip Stipanov, čitaonice su nacionalnom promidžbom zapravo aktivirale politički pasivno, a nacionalno dezorientirano dalmatinsko građanstvo i inteligenciju, koja je tijekom preporodnoga procesa u političko-nacionalne borbe sve više uvlačila i šire narodne slojeve grada i sela.

Zadar bilježi otvorenje prve čitaonice još 1807. godine, nije imala politički karakter, a bila je smještena u prostorijama samostana sv. Krševana. O početcima zadarske Narodne čitaonice može se govoriti od 1863. godine. Na čelu joj je bio Miho Klaić, vođa Narodne stranke. Zadaća joj je bila djelovati prosvjetno na narod i ospособiti ga za političku borbu; od 1868. godine čitaonica je organizirala tečajeve hrvatskoga jezika i književnosti, a zabavni programi na narodnom jeziku bili su snažan iskaz hrvatske nacionalne svijesti. Čitaonice su tako postale važan segment svakodnevnoga života Zadrana u drugoj polovici 19. stoljeća.

Svećenička čitaonica u Zadru 1868. godine

Manje je, međutim, poznato da je u Zadru 1868. godine bila osnovana i čitaonica katoličkoga svećenstva u Zadru. U to je vrijeme u Rimu papa Pio IX. (1846.-1878.) pokušavao održati Papinsku Državu, što u konačnici nije uspjelo, a izdao je i glasoviti dodatak enciklici Quanta Cura - Syllabus protiv liberalizma, racionalizma, komunizma, masonstva i ostalih, neprijateljski percipiranih, progresivnih kretanja na europskom prostoru, koji je dodatno zaoštrio politička previranja između Crkve i države. Vrhunac napetosti uzrokovala je dogma o papinoj nepogrešivosti, donesena na I. Vatikanskome saboru 1870. godine.

Unutar tih povijesnih okvira započela je u Zadru s radom svećenička čitaonica. Povijesne crtice o toj čitaonici navodi zadarski crkveni povjesničar Carlo Federico Bianchi. Svećenička čitaonica u Zadru sastavila je svoj statut 31. siječnja 1868. godine. Danas se čuva u Arhivu Zadarske nadbiskupije. Statut se sastoji od 6 poglavlja. U prvom poglavlju navode se naziv i cilj društva.

POVIJESNI PRILOG

Cilj svećeničke čitaonice u Zadru bio je ponuditi katoličkom svećenstvu mjesto okupljanja na kojem bi se lakše mogli upoznati s dnevnim tiskom, novim knjiškim izdanjima, a osobito djelima vezanima za razvoj teoloških znanosti. Društvo se financiralo članarinom – upisninom od 2 fiorina i mjesečnim doprinosom svakoga člana (svećenika) u iznosu 1 fiorina.

U drugom poglavlju govori se o članstvu te pravima i obvezama članova svećeničke čitaonice. Članstvo u društvu svećeničke čitaonice dijelilo se na počasne i stalne članove, iznimno i gostujuće. Gostujućim članovima smatrali su se oni svećenici koji nisu imali prebivalište u Zadru ili Arbanasima. Ako je neki svećenik tek došao u Zadar ili Arbanase, i htio se uključiti u društvo, prvi mjesec smatrao se gostujućim članom, nakon čega je mogao zatražiti puno članstvo. Počasnim članovima imenovani su zadarski nadbiskup i svi dalmatinski biskupi, a upravno tijelo društva moglo je povremeno imenovati počasnim članovima i druge uvažene crkvene ličnosti. Svećenik koji je htio postati član čitaonice, trebao se osobno ili pismenim putem obratiti upravi društva. Njegovo članstvo u čitaonici započelo bi upisom u opći popis članova. Bogoslovi, i svećenici studenti, mogli su se učlaniti ili biti primljeni kao gosti društva isključivo uz dopuštenje poglavara institucije kojoj su pripadali. Svaki je član pri upisu uplaćivao 2 fiorina upisnine, a tijekom mjeseca redovitu članarinu u iznosu 1 fiorina, osim u slučaju promjene prebivališta.

Treće poglavlje navodi upravna tijela društva. Društvo je predstavljalo upravno tijelo sastavljeno od tri člana – predsjednika i dva zastupnika. Uz njih, društvo je imalo i tajnika-blagajnika, a službu su obnašali jednu godinu. Dužnost im je bila brinuti o upisu novih članova, održavanju reda unutar društva, nadzoru službenika, sklapanju ugovora, predstavljanju društva u javnosti i pred sudištima te obdržavanju statutarnih pravila. U slučaju upražnjenosti službe predsjednika, zastupnika ili tajnika-blagajnika, bila bi sazvana skupština u roku od 15 dana, na kojoj se biralo novo vodstvo društva. Izvanredne potrebe ili odluke zahtijevale su suglasnost članova društva, nisu se mogle donositi isključivo unutar upravnoga tijela. Službeni spisi nisu bili valjani bez potpisa predsjednika i tajnika-blagajnika ili jednoga od zastupnika društva. Tajnik-blagajnik vodio je brigu o urednom plaćanju članarine, vodio je zapisnik društva, čuvao novčani fond, a njegov je rad bio podložan kontroli članova.

U četvrtom poglavlju statuta navode se pravila sazivanja skupštine društve. Redovita se skupština održavala u prosincu, a mogla se izvanredno sazvati u slučaju potrebe izbora novoga člana uprave. Skupština se sazivala radi odabira dnevnih tiskovina i ostalih tiskanih izdanja, rasprava i odobravanja troškova, izvanrednih troškova, promjene pravila utvrđenih statutom, izbora sudskih arbitara u slučaju eventualnih parnica društva, nesporazuma između uprave i članova te, konačno, ako su najmanje sedmorica članova pismenim putem zatražila održavanje skupštine, koja se, u tom slučaju, morala sazvati 15 dana nakon intervencije. O održavanju skupštine članove je bila dužna obavijestiti uprava društva okružnicom, dva dana prije sastanka. Obavijest o skupštini je nužno sadržavala dnevni red, teme rasprave i imena sudionika, s potpisom potvrdom o primitku poziva na skup. Skupština je bila pravovaljana, ako je na njoj sudjelovala dvotrećinska većina. U slučaju nedostatka kvoruma, sazivala se nova skupština, a bila je pravovaljana bez obzira na broj nazočnih članova. Drugi saziv skupštine morao se održati unutar godine dana od datuma prve neodržane skupštine. Uprava se birala tajnim ili javnim glasovanjem, već prema dogовору društva, a svaki član uprave mogao je biti odabran isključivo većinskim brojem glasova.

U petom poglavlju govori se o čitaonici. U njoj je bio izložen abecedni popis redovitih i počasnih članova društva. Bilo je najstrože zabranjeno iznositi tiskovine i knjige iz čitaonice. Čitaonica je bila smještena u novouređenom prostoru pored zvonika zadarske katedrale.

Konačno, u šestom poglavlju se navode uvjeti raspuštanja društva, a statut su trebale odobriti građanske i crkvene vlasti.

Dana 16. travnja 1868. godine statut svećeničke čitaonice u Zadru odobrile su mjerodavne vlasti, a svečano otvorenje čitaonice dogodilo se 31. srpnja 1868. godine. Na otvorenju je bio nazočan zadarski nadbiskup Petar Dujam Maupas, a uvodnu riječ održao je kanonik Carlo Federico Bianchi. Tada je društvo imalo 30 članova svećenika. Plod rada svećeničke čitaonice u Zadru bilo je pokretanje novina *La Dalmazia Cattolica*, koje je svojevremeno uređivao don Ivo Prodan, a nakon što je preuzeo uredništvo Katolička Dalmacija se kroatizira, u jezičnom i u političkom smislu. Svećenička čitaonica u Zadru pamti mnoge vrijedne članove poput Kažimira Forlanija, kotorskoga biskupa, Ivana Berčića ili Mate Ivčevića. Upravo je ovaj potonji, strastveni bibliofil, darovao mnoge knjige knjižnicama u Zadru, ali i carskoj knjižnici u Beču. O Ivanu Berčiću, hrvatskom glagoljašu i filologu, prвome zadarskome članu ondašnje akademije znanosti i umjetnosti, znanstvena je javnost dobro upoznata, ali se gotovo nikad ne spominje da je bio predsjednik svećeničke čitaonice u Zadru. Upravo je Mate Ivčević, nakon Berčićeve smrti 24. svibnja 1870. godine, održao u prostoru svećeničke čitaonice u Zadru, 9. lipnja 1870. godine, veličanstveno posmrtno slovo o tom velikanu hrvatskoga glagoljaštva. Možda nam riječi toga govora i danas mogu progovoriti: neka srca mladih levita, njegovim potaknuta primjerom, budu sposobna jednoga dana na velikodušna djela i osobitu požrtvovnost za domovinsku grudu!

dr. sc. Zdenko Dundović

SADRŽAJ

SVETA STOLICA	4
HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA	
Predsjednik HBK čestitao muslimanima Kurban bajram	8
Crkva ne može ostati po strani kada je riječ o zaštiti temeljnih vrednota	8
Govor predsjednika HBK nadbiskupa Puljića na početku 55. plenarnog zasjedanja Sabora HBK	
Priopćenje s 55. plenarnog zasjedanja Sabora HBK	9
Nadbiskup Želimir Puljić u Vojnoj kapelaniji sv. Ivan Pavao II.	12
Na vama je da čuvate i još više jačate bogatu kršćansku baštinu	15
	16
ZADARSKA NADBISKUPIJA	
Sveci nam pomažu odupirati se zavođenjima i liječiti zadobivene rane	18
Gospo velikoga hrvatskoga krsnoga zavjeta, moli za nas!	20
Blagdan sv. Frane u Pristegu	22
Blaženi i pravedni Šime, častimo ti sveto ime!	24
Blagdan sv. Šimuna	25
Spomendan sv. Ivana Pavla II. I Misijska nedjelja	26
Hrvatska ti kliče, hvala. Novu snagu podaj njoj!	28
ODREDBE	29
RAZRJEŠENJA I IMENOVANJA	35
KRONIKA	37
IZ ŽIVOTA ZADARSKE CRKVE	39
IZ ŽIVOTA GIMNAZIJE	67
POVIJESNI PRILOG	72
SADRŽAJ	67